VANDAAG

CECILIA ...sterke man..

107E JAARGANG — NO.: 184 ZATERDAG 11 AUGUSTUS 1990

AMIGOE

Preke

Aperitiefje voor de zeeleeuwen: de Isla-ratten

IRAQ, LIBIË EN PLO TEGEN

Meerderheid op top-conferentie van Caïro:

Arabische troepen moeten naar Golf

CAIRO - Een meerderheid van de Arabische liga heeft vrijdag voor de Egyptische resolutie gestemd om troepen naar Saudiarabie en andere Golfstaten te sturen. De liga stemde ook voor "het herstel van de soevereiniteit van Kuwayt en zijn onafhankelijkheid" en betuigde zijn "steun aan legitieme regering van Kuwayt, de regering van voor de Iraakse invasie". De top veroordeelde in zijn slotresolutie "de Iraakse bedreigingen tegen de landen van de Arabische liga en tekent protest aan tegen de Iraakse troepenconcentraties aan de grenzen van Saudiarabie." Egypte heeft zich als eerste aangemeld voor het zenden van troepen naar Saudiarabie. Marokko en Syrie, aldus persberichten, staan op het punt dit ook te doen.

Van de twintig Arabische leiders die aan de top in Cairo deelnamen stemden alleen Iraq, Libie en de PLO tegen. Tunesie was niet vertegenwoordigd. Algerije en Yemen onthielden zich van stemming, terwijl Jordanie, Sudan en Mauritanie in hun ja-woord reserves inbouwden, aldus Amr Moussa, de Egyptische woordvoerder van de liga. Op de zitting werd gestemd over een door Egypte ingediende resolutie, om in te stemmen met het verzoek van Saudiarabie en de Golfstaten troepen te sturen ter verdediging tegen een mogelijke Iraakse aanval. De motie ondersteunt voorts "de maatregelen die Saudiarabie en de overige Golfstaten hebben genomen om zich te verdedigen'.

WIL VS

Het Iraakse persbureau beschuldigde Egypte, Marokko, Syrie, Somalie en de zes staten van de Raad voor samenwerking in de Golf ervan met de motie "de wil van Amerika" te hebben uitgevoerd. "Zij die de motie ondersteunen begrijpen niet dat het Arabische volk het betreurt dat de speren van buitenlandse machten het graf van de profeet (Mohammed) en de Kaaba (in Mecca) bezoedelen door Arabische gebied te bezetten."

De Iraakse delegatie onder aanvoering van minister van Buitenlandse zaken Tariq Aziz had in een moment van zeldzame eerlijkheid eerder op de dag verklaard dat de economische situatie in Iraq uitermate "kritiek" was. Na verwijten van de Saudische prins Saud dat Iraq naar geweld had gegrepen om zijn conflict met Kuwayt te regelen, zei Tariq Aziz dat "we geen andere keus dan een militaire oplossing hadden" en dat "Iraq geen vertrouwen meer had in de beloften van de Golfstaten."

FATAAL

Uitvoerig kwam weer de fatale ontmoeting van dinsdag 31 juli in dit verband ter sprake en de bemiddelingspogingen van Egypte voor die dag. Deze discussie leidde waarschijnlijk tot ongekende duidelijkheid bij de andere lidstaten over de vraag of Iraq inderdaad, zoals men al vermoedde, verscheidene gelegenheden om het conflict met onderhandelingen op te lossen, bewust links heeft laten liggen. President Hosni Mubarak had de pers donderdag al uitgelegd dat hij voor de geplande mini-top in Jeddah op 31 juli van Baghdad de verzekering had losgekregen dat Iraq Kuwayt niet zou binnenvallen.

Mubarak had zijn hielen nog niet gelicht of Tariq Aziz kondigde in Baghdad tot stomme verbazing van de Egyptische president aan, dat Mubarak niet in Baghdad was geweest om over de kwestie Kuwayt te spreken. Met deze uiterst belangrijke verzekering viel ook de belofte van Baghdad in het water in Jeddah te onderhandelen: men wilde op alle punten gelijk krijgen van Kuwayt en alleen nog over uitvoering van de Iraakse eisen door Kuwayt praten.

FLAUW GEVALLEN

Prins Saud zei tijdens de vergadering van de liga dat "de Golfstaten, Saudiarabie voorop, bereid waren (in Jeddah - red.) tegemoet te komen aan de financiele eisen van Iraq" maar dat Baghdad opeens "een ontmoeting onder vier ogen met alleen Kuwayt eiste." Tijdens deze discussie die gepaard ging met beledigingen en gesmijt met dingen, is de Kuwaytse minister van Buitenlandse zaken flauwgevallen.

Het was vrijdagavond niet duidelijk op welke termijn de Arabische landen die voor de resolutie stemden troepen zullen sturen. Het gaat behalve om Egypte, Saudiarabie en de Golfstaten Qatar, Oman, Bahrayn en de VAE voornamelijk om Syrie en Marokko. Voorstemmer Djibouti heeft aan de Rode Zee een belangrijke Franse marinebasis, terwijl voorstemmer Somalie evenals Libanon de handen vol heeft aan het binnenland. Marokko houdt een groot bezettingsleger op de been in de westelijke Sahara tegen het Polisario-bevrijdingsfront, terwijl Syrie op verzoek van de Arabische liga de rol van politiemacht in Libanon vervult.

Egypte bereidt zich voor troepen te sturen naar de Golf als onderdeel van een defensieve Arabische macht. Dit heeft president Hosni Mubarak zaterdag in Cairo verklaard. "Wij zijn bezig met het sturen van enkele eenheden naar een aantal Arabische landen", zei hij tegenover het Egyptische persbureau MENA. "Als iemand begint met een aanval, dan staan we gereed om hem het hoofd te bieden". Mubarak deed zijn uitpraken op het vliegveld van Cairo, waar hij afscheid nam van afgevaardigden bij de Arabische top die vrijdag in de Egyptische hoofdstad werd gehouden.

Volgens de Egyptische regeringskrant Al-Gomhuriyen in zijn editie van vandaag hebben Egypte, Syrie en Marokko besloten troepen te sturen naar Saudiarabie en de andere Golfstaten. In andere kranteberichten wordt niet gesproken over Marokkaanse deelname. De Washington Post meldde vanmorgen dat Cairo vijfduizend militairen stuurt.

CAIRO - Een overzicht van de deelnemers aan de Arabische top in Cairo: vlnr de presidenten Ali Abdallah Salah van Yemen, Hosni Mubarak van Egypte, Chadli Benjedid van Algerije, de Libische leider kolonel Al-Gaddafi, president Hafez El Assad van Syrie en de Sudanese militaire leider generaal Bashir. (AFP-satellietfoto)

SURINAAMSE POLITIE NOG IN STAKING

Van militaire zijde onthullingen aangekondigd

MP bang dat getuigen van moord inspecteur vluchten

PARAMARIBO - De Militaire Politie in Suriname vindt dat het Openbaar Ministerie "snel en effectief" moet handelen om te voorkomen dat getuigen van de moord op een inspecteur van de civiele politie het land verlaten. Er zijn volgens MP-commandant Iwan Graanoogst aanwijzingen dat enkele getuigen al naar het buitenland vertrokken zijn. Ambassades van niet genoemde landen zouden medewerking verlenen aan het vertrek van andere getuigen.

Op een persconferentie vrijdag op het kabinet van het Militair gezag zei Graanoogst dat het justitiele onderzoek naar de moord op inspecteur Herman Gooding nog niet begonnen is. Zondagavond liet de regering weten dat het Openbaar Ministerie al een diepgaand onderzoek begonnen was naar de moord en de beschieting van het hoofdpolitiebureau in de nacht van zaterdag op zondag.

BOUTERSE

Volgens de Surinaame politiebond (SPD) bestaat er geen twijfel over dat manschappen van de MP betrokken zijn bij de incidenten. Graanoogst ontkende dit vrijdag opnieuw toen hij aandrong op het justitiele onderzoek. De MP-commandant kondigde onthullingen aan over figuren die proberen het Nationaal leger in een kwaad daglicht te stellen en de samenwerking tussen de legale gewapende machten te verstoren. Legerleider Desi Bouterse zal maandag zijn manschappen hierover informeren.

Ondertussen is de proteststaking van de politie, die afgelopen maandag begon, nog steeds aan de gang. Als gevolg hiervan liggen alle werkzaamheden, behalve de bewaking van arrestanten, stil. Donderdag deed parlementsvoorzitter Jaggernath Lachmon een dringend beroep op de politie om weer aan het werk te gaan. Lachmon zei dit na de aanname van een motie in het parlement, waarin aan de regering de opdracht werd gegeven een "onafhankelijk onderzoeksteam" samen te stellen. Dit team moet toezicht houden op het strafrechtelijk onderzoek naar de incidenten van het afgelopen weekeinde. De regering heeft de opdracht aanvaard, maar nog niet uitgevoerd.

Amerikanen uit Iraq gevlucht

RUWAISHED - Elf Amerikanen uit de ambassade van de Verenigde Staten in Baghdad, die al sinds dinsdag probeerden weg te komen uit Iraq, zijn zaterdag bij Ruwaished de grens met Jordanie overgestoken, zo meldden getuigen.

De Amerikanen kwamen met twee voertuigen aan in Ruwaished. Daar zijn zij overgestapt in een bus die hen naar het 360 kilometer verderop gelegen Amman zal brengen. Het gaat om gezinsleden en lagere medewerkers van de Amerikaanse ambassade in Baghdad. Zij hebben sinds dinsdag geprobeerd Iraq uit te komen maar de Irakezen weigerden hen te laten gaan.

In Yemen poging bestorming ambassades

SANAA - Duizenden Yemenieten hebben zaterdag geprobeerd de ambassades van de Verenigde Staten en Saudiarabie in Sanaa te bestormen uit protest tegen de aanwezigheid van Amerikaanse troepen in Saudiarabie.

De politie, uitgerust met de wapenstok, slaagde erin de betogers te verspreiden, zo vertelden ooggetuigen. "De Yemenitische veiligheidstroepen boden adequate bescherming en de schade is gering" aldus een woordvoerder van de Amerikaanse ambassade. Ooggetuigen meldden dat meer dan tienduizend pro-Iraakse demonstranten stenen en gedragen schoenen naar de ambassades gooiden; dit is een van de ergste beledigingen in de Arabische wereld.

Bij oproer vier doden

President Peru vraagt om kalmte

LIMA - In Peru is het nog steeds onrustig na de bekendmaking van het drastische bezuinigingsplannen van president Alberto Fujimori, die amper twee weken aan de macht is, heeft vrijdag de bevolking tot kalmte gemaand.

De plotselinge prijsstijgingen hebben in heel Peru tot rellen en plunderingen geleid, die tot dusver aan vier mensen het leven hebben gekost. In de hoofdstad Lima was het vrijdag rustig, maar in drie andere steden gingen burgers donderdagnacht in groten getale de straat op om voedsel op de markten te stelen, zo melden radio en politie.

In de Noordperuaanse stad Trujillo opende de politie het vuur op een honderdkoppige menigte die een voedselopslag plunderden. Daarbij is een man gedood. Gewapende bewakers hielden de wacht voor supermarkten. Kleine winkeliers sloten hun zaak af, uit vrees voor plunderingen of simpelweg omdat zij niet wisten welke prijzen zij voor hun producten moesten berekenen.

Voor de tweede achtereenvolgende dag was het openbaar vervoer in Peru stilgelegd. Busbedrijven eisen dat de regering de prijs voor een buskaartje verhoogt nadat de benzine 31 maal zo duur is geworden.

Op weg naar vakantie

WASHINGTON - Omgeven door zijn adviseurs ging president George Bush vrijdag voor 25 dagen op vakantie. Na een laatste bijeenkomst in het Witte Huis repte het gezelschap zich naar de helicopter. Het begin van de reis naar Maine. De crisis in het Midden Oosten was niet voldoende reden, vond Bush, om de vakantie te schrappen. (AFP-satellietfoto)

Witte Huis blij met Arabische-top

KENNEBUNKPORT - De Verenigde Staten zijn zeer tevreden over de uitkomst van de in Cairo gehouden Arabische topconferentie. Dit deelde Witte Huis-woordvoerder Marlin Fitzwater mee.

Wij begroeten de positieve en belangrijke rol van de Arabische liga, zo zei Fitzwater in het vakantieverblijf van president George Bush. Wij zijn zeer verheugd over de zeer zware veroordeling van het gedrag van Iraq en de eveneens sterke steun voor de souvereiniteit van Kuwayt en de terugkeer van de wettige regering, aldus Fitzwater.

Fahd: wij geven teken aanval

Oproep Saddam Husayn tot "Heilige oorlog"

CAIRO - Koning Fahd van Saudiarabie heeft tegenover de Egyptische pers verklaard dat de buitenlandse troepen in zijn land "geen aanvallen zullen plegen vanaf Saudisch grondgebied". Hij sprak van een "overeenkomst hierover met de landen die troepen naar Saudiarabie hebben gestuurd". "Wij zullen alleen het initiatief voor een agressie nemen als wij worden aangevallen", aldus de Saudische koning.

De Iraakse president Saddam Husayn, die heeft gedreigd "de grond onder voeten te zullen branden" van de Amerikaanse troepenmacht in Saudiarabie, riep vrijdag de Islamitische massa's op in opstand te komen tegen de buitenlandse troepen. Aangemoedigd door demonstraties van steun door nationalistische en fundamentalistische groepen in Jordanie en Yemen, riep hij alle Arabieren op hun heilige plaatsen in Saudiarabie te redden van bezetting door de duizenden Amerikaanse militairen.

"Mede-Arabieren, Moslims en gelovigen in God waar jullie ook zijn, dit is jullie dag", verklaarde Saddam in zijn aansporing tot een volksopstand tegen de "agenten van buitenlanders". De Arabieren moeten de buitenlandse troepen een Heilige oorlog verklaren, zo stelde hij voor.

Goud, pond, dollar hoger

AMSTERDAM - De dollar en het pond sterling zijn vrijdag iets in koers gestegen, het goud werd bijna twee procent duurder. De belangrijkste reden daarvan is de aanhoudende spanning in het Midden-Oosten.

Beide valuta's en het edelmetaal worden gezien als veilige havens in tijden van onzekerheid. De dollar ging de week uit op Nf 1,7985 na een slotkoers van Nf 1,7945 op donderdag. De dollar reageerde positief op de verkoop van Amerikaanse staatsobligaties donderdag. Het pond steeg tot Nf 3,3600 en boekte zo een halve cent winst ten opzichte van de slotkoers van Nf 3,3550 donderdag. Op de markt in Zuerich steeg de goudprijs met ruim zeven dollar. Het edelmetaal sloot de week af op 390,50 dollar per ounce (31,1 gram) tegen een slotprijs van 383,35 dollar op donderdag.

Zeeleeuwen poseren ondanks jetlag

■ WILLEMSTAD — Het Seaquarium begroette gisteravond zijn nieuwe aanwinsten: vijf zeeleeuwen uit Uruguay die met de KLM van Montevideo naar Amsterdam en vervolgens vandaar naar Curaçao werden overgevlogen. De dieren werden door Dutch Schrier voor 5000 dollar per stuk aangekocht. Op de foto de zeeleeuwen die zich al aardig thuis voelen, geobserveerd door hun verzorgers.

Bezoek Kamer van Koophandel Suriname

WILLEMSTAD —Een delegatie van de Surinaamse Kamer van Koophandel heeft onlangs een bezoek aan Curacao afgelegd om de mogelijkheden na te gaan, de handelsbanden tussen beide landen nader aan te halen.

Dat gebeurde onder leiding van het bestuurslid van de Surinaamse Kamer, Andro Vijzelman. In Willemstad ontmoetten de Surinaamse gasten onder andere hun lokale counterparts van de Curacaose Kamer van Koophandel.

Aldus blijkt uit de jongste editie van het blad van de Curacaose Kamer van Koophandel 'Curacao Info.'

Onder het chapiter 'Chamber matters' wordt verder melding gemaakt van de benoeming van Paul Comenencia als 'deputy executive director' ingaande 1 april j.l. Deze voormalige Amigoemedewerker was voorheen 'public affairs director' bij de Kamer.

Drs Dennis Dare, voorheen werkzaam bij het departement van ontwikkelingssamenwerking, werd benoemd als econoom verbonden aan de Kamer, zo blijkt uit het blad.

Er verschijnt ook een In Memoriam voor de wijlen 'chamber office manager' José Bonafastia, die op 18 maart aan de vooravond van zijn 54e verjaardag overleden is. "Bon" zoals hij genoemd werd, was al 25 jaar verbonden aan de Kamer van Koophandel.

Het Kamer van Koophandel-bestuur voor 1990 ziet er als volgt uit: voorzitter Robert Willems, vice- voorzitter Vigdis Jonckheer-Mensing; bestuursleden: Michael Ellis, Richard Hart, Addo Hoos, Ed van Klei, Rodney Lucia, Rudy Pizziolo en Frank Promes.

■ WILLEMSTAD — Ana Maria Mosteiro, Miss Curaçao 1989, vertrok gisteren naar Lima, Peru waar zij Curaçao in de Miss Turismo Latinoamericano zal vertegenwoordigen. De verkiezing zal op 24 augustus te Ciudad Cuzco plaats vinden. De Cybeco wenst Ana Maria Mosteiro alle succses toe.

Koredor raakt alweer in verval

WILLEMSTAD — De 'health strip', die onder de naam Koredor bekend staat, is alweer in verval geraakt. Het zal miljoenen kosten om de strip en het gebouw weer op te knappen. Miljoenen die van de belastingbetaler moeten komen. Dit verklaarde DP-woordvoerder, Frank Rozendal onlangs.

Enige jaren geleden, aldus Rozendal, heeft de toenmalige overheid de 'Koredor' laten bouwen, die de indruk gaf dat er eindelijk een attractie voor de inwoners van Curaçao en voor bezoekers was bijgekomen. De overheid liet zand langs de kust storten, legde een baan speciaal voor hardlopers aan en liet kokospalmen planten. Iedereen kan zich de kosten herinneren die daarmee gemoeid waren, verklaarde Rozendal.

Hij voerde voorts aan dat de overheid toentertijd een gebouw heeft laten bouwen dat als restaurant zou gaan functioneren. Het gebouw, dat miljoenen heeft gekost, werd nooit in gebruik genomen. Een paar jaren terug heeft de overheid weer miljoenen erin geïnvesteerd en heeft zelfs nieuwe airco's laten aanbrengen.

'Met veel fanfare heeft de overheid verleden jaar de sleutel van het gebouw aan een groep overhandigd. Deze groep zou het gebouw gaan exploiteren. Maar een jaar later staat het gebouw nog steeds leeg en is weer in verval geraakt', aldus de DP-woordvoerder.

'Waarom verhuurt de overheid het gebouw niet aan personen die het als snackbar of restaurant zouden kunnen gebruiken'. 'Is het misschien omdat er 'sleutelgeld' betaald moet worden?', aldus Frank Rozendal.

In samenwerking UNA en Erasmus Universiteit:

Curaçao start opleiding voor managers met werkervaring

WILLEMSTAD — Op Curaçao begint volgende week 13 augustus een opleiding voor managers met een academisch niveau en een werkervaring van minstens vijf jaar in deze sector. De studie is tot stand gekomen als overeenkomst tussen de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA) en de Rotterdamse School of Management (RSM) van de Erasmus Universiteit Rotterdam. In het International Trade Centre is gistermiddag een openingsbijeenkomst gehouden ter introductie van de studie.

De opleiding voor managers betreft het zogenaamde 'International Executive Master of Business Administration (MBA) Program in General Management', een cursus die een kwalitatief hoogstaande aanvulling biedt op de cursussen van de UNA. Het programma is opgebouwd uit 20 modules van een week die in het Engels worden gegeven door docenten van de Erasmus Universiteit.

Op dit moment is er een grote vraag vanuit zowel de overheid als het bedrijsleven naar 'executive MBA- programs', maar daarnaast ook naar korte cursussen die speciaal gericht zijn op één bedrijf.

Professor Piet van Berkel, deken van de Erasmus Universiteit, benadrukte tijdens de persconferentie nog eens dat via deze opleiding ook een relatie voor langere duur moet worden opgebouwd tussen de beide Universiteiten.

Valdemar Marcha, rector magnificus van de UNA, toonde zich ook zeer tevreden met de overeenkomst: "In de eerste plaats ben ik blij voor de studenten, die op deze manier van een groot stuk expertise kunnen genieten. Verder is het een goede mogelijkheid voor de Universiteit van De Nederlandse Antillen om zich te ontwikkelen als distributiepunt van kennis in dit gebied", aldus Marcha in een korte toelichting.

"Dit initiatief is een goede stap in de opbouw voor de regio van Curaçao", meende ook minister Chucho Smits van HIW en Onderwijs. Hij ziet in deze opleiding ook voordelen voor de werkgelegenheid, omdat er een grotere arbeidsvraag zal ontstaan.

In totaal worden er 25 studenten geplaatst. Van de zestig mensen die zich hebben aangemeld, zijn diegenen geselecteerd die voldoende financiële rugdekking hebben vanuit het bedrijf waarvoor ze werken. Per persoon moet er een bedrag van 25.000 dollar worden geïnvesteerd (de studenten krijgen bijvoorbeeld de beschikking over een eigen draagbare computer, zodat ze deze over een grotere afstand kunnen meenemen).

De groep studenten bestaat grotendeels uit Antillianen. Er wordt ook deelgenomen door Amerikanen en Venezolanen. De Surinamers die zich hadden aangemeld, zijn afgevallen omdat er problemen waren met het vinden van financiers.

INTERNATIONAAL

De Rotterdamse School of Management heeft al vanaf 1970 management-opleidingen verzorgd, waardoor de school ook op de internationale markt een naam heeft verworven. Deze opleiding zoals deze op Curaçao wordt gegeven, is de eerste in zijn soort. Er zijn al wel plannen van de RMS om in februari een zelfde soort programma in te voeren in Warschau en Budapest.

De ontwikkeling van de plannen is mogelijk gemaakt door een samenwerking van de Nederlandse en de Antilliaanse regering. De Nederlandse regering heeft een startsubsidie van 400.000 gulden beschikbaar gesteld; het Kabna is met 50.000 gulden over de brug gekomen. De rest moet worden opgebracht door de studenten zelf en door een twintigtal business-associates die per bedrijf garant staan voor een bedrag van minimaal 5000 Antilliaanse guldens.

EIGENBELANG

Dr. ir. Jacob de Smit, directeur van de Rotterdam School of Management verraste de pers met een eerlijke mededeling: "Natuurlijk komen wij voor een groot deel uit eigenbelang en wel omdat er een toenemend belang is in internationaal management. Dit kunnen we realiseren door contacten te onderhouden met deelnemers in de hele wereld. Daarnaast houden we rekening met het belang van de UNA en dat is schaalvergroting. Door het contact met de Erasmus Universiteit, in een soort 'jointventure' opdracht is er sprake van schaalvergroting voor de Antilliaanse Universiteit." De Smit noemde verder het uitstralingseffect dat de universiteit door de opleiding zal genieten en de mogelijkheid van onderwijs als exportproduct als voordeel voor de UNA.

WERKGELEGENHEID

Lionel Capriles, directeur van de Maduro & Curiël's bank onderschreef het belang van de opleiding voor Curaçao. Hij vertelde dat vanuit het bedrijfsleven, de overheid en de vrije sector elk voor ééńderde deel wordt geïnvesteerd in de opleiding. "Dat betekent straks meer economische activiteiten en dat houdt in meer werkgelegenheid", aldus Capriles. "Tot nog toe is Curaçao meer gegoverned dan gemanaged", zo sprak de bankdirecteur.

Hij vindt dat het nu tijd wordt dat er op een meer zakelijke manier moet worden gehandeld op het eiland en dat een programma als dit een verbetering betekent voor de educatieve infrastructuur.

STICHTING

Voorafgaande aan de ontmoeting met de pers is er een symposium gehouden en aansluitend is er een overeenkomst getekend voor de oprichting van de Caribbean Erasmus Management Foundation (CEMF), waaronder ook de MBA-programma's zullen vallen.

De stichting is opgericht om in de toekomst een bijdrage te leveren aan het ontwikkelen van het hoger onderwijs op het gebied van telecommunicatietechniek en -management op de Nederlandse Antillen en Aruba. Dit initiatief is ontplooid op basis van het samenwerkingsprotocol tussen de UNA en het Nederlandse telecommunicatiebedrijf PTT.

Tot voorzitter van de stichting is benoemd Lionel Capriles.

■ WILLEMSTAD — Tijdens een persconferentie in het ITC gistermiddag is er een toelichting gegeven op het MBA-studieprogramma voor managers. Op de foto staan v.l.n.r. professor Piet van Berkel (deken aan de Erasmus Universiteit Rotterdam); rector magnificus van de UNA, dr. ing. Valdemar Marcha; minister Chucho Smits; Anita Noordzij, Hoofd van het Bureau Voorlichting van de Erasmus Universiteit en dr. ir. Jacob de Smit, directeur van de Rotterdamse School of Management.

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 82222 op te bellen.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS
voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 82344, 82412 en 82947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster Botermans, tel.: 72682.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
kantoor Gosieweg 15, tel.: 44231/44232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Leito, tel.: 691838, pageboy 027-053 b.g.g. 43838.
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Leito, tel.: 691838.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere woensdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
(Fontein 35, tel.: 648077): open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Willems, tel.: 641327 b.g.g. 601760.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
11 augustus 1990 vanaf 08.00 uur tot 13 augustus 1990 om 07.00 uur:
Dokter Doran, Sentro Mediko Montaña Abao, tel.: 673355; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 72929 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
10 augustus 1990 vanaf 17.00 uur tot 13 augustus 1990 om 07.00 uur:
DokterPablo, Schonegevelstraat, tel.: 83048; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 77664 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
10 augustus 1990 vanaf 17.00 uur tot 13 augustus 1990 om 07.00 uur.
Dokter Spong, Sentro Mediko Tera Cora, tel.: 648700; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 87004 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucacius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt.

Het verdient te allen tijde aanbev een huisarts te kiezen die in avond weekeinden bereikbaarheid gen heeft. Vraag er naar bij uw eerstvo bezoek!

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST ZATERDAG

Otrobanda
Groot Piscadera, Jan Noorduynw (naast Thorax Centrum), tel.: 85 85023.
Punda
Juliana, Julianaplein 6, tel.: 54500.

ZONDAG

Otrobanda
Muizenberg, Muizenberg z/n, tel.: 44 44391
Punda
Vredenberg, Socratesstraat 3, tel.: 61 54492.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

11 augustus: E.F. Cannister, Sch gatweg Oost 125.
12 augustus: S. Jennie-Kleinmo Angolaweg 76.

HEEFT U hulp nodig bel SOS 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: m dag, dinsdag, donderdag en vrijdag 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. aangetekende stukken één uur van ren.
Suriname: voor gewone stukken: din en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag 10.45 en 17.00 uur.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85 openingstijden van maandag t/m vr van 08.00-17.00 uur; op zon- en fees gen alsmede op werkdagen na 17.00 voor spoedgevallen tel.: 85917.

DIERENASIEL
kantooruren maandag t/m vrijdag 10. 12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10. 13.00/16.00-18.00 uur; zondag geslote

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen:61 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoe arts.

ESPEKTAKULOS JOB
20.30 uur optreden van de Arubaa komiek Vale Croes - Centro Pro Ar Schouwburgweg z/n.

ZONDAG

PLATAFROMA OTROBANDA
20.00 uur soiréé (o.l.v. St Vicentius Har nie) - Plasa Brion.

ESPEKTAKULOS JOB
20.30 uur optreden van de Arubaa komiek Vale Croes - Centro Pro Ar Schouwburgweg z/n.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
09.00-18.00 uur 'Carla Costa' (SJU).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van La bergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uu zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.0 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.0 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uu zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur, zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur, zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur, zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Arowakenweg
08.30 uur ds J. Glas;
17.00 uur ds J. Klapwijk (HC 18).
Seru Fortuna
10.00 uur ds J. Glas.
Buena Vista
08.30 uur br F. Kirindongo.
19.00 uur ds J. Klapwijk.
Santa Rosa
10.00+19.00 uur ds W.J. Keesenberg.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
09.30 uur ds O. Haasnoot (H.C)
Tamarijn
09.30 uur ds J. KLoas.
Emmakerk
09.30 uur ds G.J. Schüssler.

NOACH-KAPEL

zaterdagavond
19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.

* * * * * * * * * * * *

MINISTER PIETERSZ: WERKNEMERS MOETEN MEE-PROFITEREN

Errol Cova bij opening congres:

Individualisme zal voor Curaçao dodelijk blijken

WILLEMSTAD — De verdeeldheid binnen het vakbondswezen op Curaçao is niets anders dan een reflextie van de algemene situatie op Curaçao: individualisme is hier een 'way of life' geworden, met alle gevolgen van dien, zoals jaloezie en afgunst. Deze tendens is een gevaarlijke en zou een zwaar remmende werking kunnen hebben op de ontwikkeling.

Zo bracht Kamara Sindikal-voorzitter, Errol Cova, gisteravond naar voren ter gelegenheid van de opening van het vierde statutaire congres van de vakcentrale SSK. Veel aandacht besteedde Cova ook aan het gebrek aan 'investeringen' in het menselijk potentieel in de onderwijs- en volksgezondheidssector. Volgens Cova zal een massale leegloop en een chronisch tekort aan eigen mensen het gevolg zijn.

Minister van Arbeid, Eithel Pietersz, benadrukte in zijn rede, dat werkgevers hun werknemers in staat moeten stellen van de betere bedrijfsresultaten mee te laten profiteren. Hij hekelde wederom het feit dat vele bedrijven hun mensen jarenlang op het minimumloon houden. "Dat zijn dus de zeer a-sociale firma's," zei de minister. SSK-voorzitter Roque Koeyers zei dat de sterk toegenomen Nederlandse belangstelling voor investeringen op Curaçao begint te lijken op een "moderne West Indische Compagnie."Deze keer zijn we er wel zelf bij. We moeten er voor waken ons zelf niet voor uitverkoop-prijzen te verkopen," waarschuwde de vakbondsleider.

Centrale thema van het congres, waar ook een nieuw bestuur van de SSK gekozen zal worden, is 'Vakbondseensheid: de uitdaging voor de negentiger jaren.'

MOOIE GESTE

Een aardig onderdeel van het gisteren onder relatief geringe belangstelling afgewerkte programma, was hulde aan enige vakbondsmannen van het eerste uur. Een mooie geste, vond de speciaal uit Barbados overgekomen voorzitter van de Caribbean Congres of Labour (CCL), Leroy Trotman. "Mensen moeten vóór hun dood bloemen krijgen, zolang ze er nog van kunnen genieten," aldus de Caribische vakbondsman tijdens diens speech.

Trotman sprak de hoop uit dat dat er tussen Caribische landen en ook vakbonden meer toenadering komt. Europa, Canada en de VS en verschillende Aziatische landen bundelen de krachten immers. Die zien het nut en belang daarvan weldegelijk in. Hij maakte melding van een door de CCL georganiseerde 'solidariteitsweek' van 7 tot 15 september. Hopelijk zullen alle Caribische vakbonden daaraan aandacht besteden. Een van de belangrijkste projecten zal zijn het bezoeken van scholen van middelbaar onderwijs om jongeren aan te sporen in de voetsporen van de oude vakbondgarde te begeven. "Veel jonge mensen weten niets van het vakbondswezen, het is tijd dat ze bewust worden gemaakt van het belang van deze organisaties."

Hubert Spencer, naar wie het SSK gebouw vernoemd is, is een oude rot in het vak: hij kreeg dan ook een plaquette van SSK-voorzitter Koeyers. Spencer pleitte voor meer eensgezindheid onder vakbonden. Het bewerkstelligen van die eenheid is volgens de eerste SSK voorzitter zelfs de grootste uitdaging voor de komende jaren.

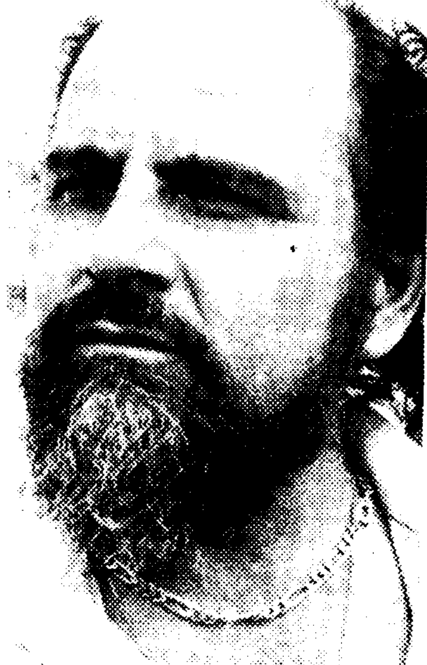
PIETERSZ

Speciale gasten waren gisteren naast gouverneur Saleh ook twee vertegenwoordigers van de "concurrenten": Frits Brito van de ambtenarenvakbond ABVO en Oscar Semerel van de vakcentrale CGTC.

VERDEELDHEID

Brito schrijft de verdeeldheid in het vakbondswezen toe aan de grote persoonlijke verschillen in de vakbonden; de ideologiën zijn immers niet erg verschillend. Die eenheid, benadrukte hij, is bijzonder belangrijk, want werkgevers hebben hun zaakjes wel al goed geregeld.

Semerel meldde evenzo dat de mensen blijkbaar de grootste struikelblokken vormen. "Velen willen belangrijk zijn in plaats van nuttig," merkte hij op. Hij keurde het daarnaast af dat sommige vakbondsleiders "alles zelf willen doen en voor anderen willen denken."

ERROL COVA

Errol Cova laakte het alarmerende individualisme op Curaçao. De verdeeldheid onder vakbonden is daar, zo meent hij, het logische gevolg van. "Onze realiteit is verdeeldheid; op alle gebieden en in alle sectoren is dat merkbaar van de politiek tot de geestelijkheid." Over eenheid wordt volgens Cova alleen gesproken door degenen die een vette bankrekening hebben. "Deze mensen kunnen het zich veroorloven als 'socialist' op te treden. Ze zijn dan ook continu te zien bij openingen en lintjes-knipactiviteiten." Hij haalde cijfers van de Centrale Bank aan, waaruit bleek dat de dividenden het afgelopen jaar bijna verdrievoudigen. Jammer is alleen dat de lokale mensen daar bar weinig van merken. "Meer winsten, voor meer mensen in het buitenland en consultants. Dit toont aan dat van evenwicht in de ontwikkeling geen sprake is," aldus de vakbondsleider, die tevens voorzitter van de actievoerende onderwijsvakbond Sitek is.

Het gevolg van deze tendens zou zeer kwalijk en zelfs dodelijk kunnen zijn voor de ontwikkeling van Curaçao, vervolgde Cova, die uiteraard ook refereerde aan de situatie in het onderwijs. Ook de volksgezondheid lijkt een probleemgebied, waarbij zich indien de nodige investeringen uitblijven een exodus zal voordoen. "We moeten in mensen gaan investeren, als dat niet gebeurt zakken de onderwijs en volksgezondheidssectoren in elkaar. De wederopbouw zal veel duurder blijken, dan de investeringen die nu vereist zijn," aldus Errol Cova.

OPLETTENDHEID

SSK- voorzitter Roque Koeyers zei het opmerkelijk te vinden hoeveel enorme Nederlandse investeringen er de laatste tijd op Curaçao gepleegd worden. Oplettendheid is zeer gewenst, voegde hij daaraan toe. "Ze komen hier niet naar toe omdat ze ons zo aardig vinden." Hij noemde de KLM deelname in de ALM en de PTT-deelname in de telecommunicatie-bedrijven op verschillende telecommuicatiebedrijven als voorbeeld.

Koeyers deelde hierna verschillende plaquettes uit aan mensen die zich verdienstelijk hebben gemaakt op vakbondsgebied, hetzij als oprichter of actief bestuurslid. Ze gingen naar Chachi de Jesus, Lucio Jansen, Hubert Spencer, Ewald Ong A Kwie, Betto Adamus, Emile Sendar, Chete, Cundo Narvaez Dominico Alberto, Janchi Ilario en Henky Enersilia.

Laatste spreker was minister van Arbeid Eithel Pietersz. Hij benadrukte wederom de noodzaak van vakbondseenheid, vooral omdat er voor vakbonden werk aan de winkel is: ze moeten en zullen voor hun leden in de bres moeten springen om betere voorwaarden af te dwingen nu het beter gaat. Hij hekelde de bedrijven die jarenlang minima betalen. Voor die en andere bedrijven die niets voor hun werkgevers overhebben had hij een waarschuwing: indien men niet zelf iets overheeft voor de werknemers zal de overheid daartoe wetten invoeren.

Longonderzoek

WILLEMSTAD —In verband met het longfunctieonderzoek dat de Nederlands Antilliaanse Hartstichting uitvoert, worden inwoners van Wishi, Marchena en omgeving opgeroepen zich te melden bij de trailer voor het ondergaan van het onderzoek. De trailer bevindt zich op Habaai. Men kan er vanaf 8 uur 's ochtends terecht en moet daarvoor niets eten of drinken. De sedula dient men bij zich te hebben. Degenen wiens oproepingsdatum al verlopen is, kunnen zich evenzo alsnog melden.

Het onderzoek in kwestie is bedoeld een indruk te krijgen van de long en hartfunctie van de gemiddelde Curacaoënaar. De onderzoekers willen met name te weten komen hoe groot het effect van de luchtvervuiling (van de Isla) op de bewoners van Marchena en Wishi is. Het onderzoek duurt circa 2 jaar.

Recherche-onderzoek "mysterieuze tape" centrale commissie

WILLEMSTAD — Het MAN-fractie Lid, Benny Demei, erkent enkele bandopnames een paar weken geleden te hebben geleend. Tussen de geleende tapes was de bewuste opname die door de onderwijsvakbond, Sitek, onlangs gedurende een persconferentie werd afgedraaid. De opname liet de stem van gedeputeerde Mendes de Gouveia horen. Demei ontkent ten stelligste dat hij het was die de opname naar de vakbond heeft doorgespeeld.

De bewuste bandopname, die tijdens een vergadering van de Centrale Commissie van de Eilandsraad werd gemaakt, heeft een hetze in de politieke wereld teweeg gebracht. Vergaderingen van de Centrale Commissie zijn vertrouwelijk. Donny Hernandez, fractie voorzitter van de PNP in de Eilandsraad heeft de gezaghebber Elmer Wilsoe gevraagd zo spoedig mogelijk een onderzoek in te stellen. Het onderzoek zal moeten aanwijzen wie de bewuste bandopname naar de Sitek heeft doorgespeeld.

Naar de Amigoe heeft vernomen, werd gisteren een aanklacht door de voorzitster van de Centrale Commissie, Lelia Pieternella Pieters Kwiers, bij de recherche ingediend.

FRAPPANT

Een lokaal ochtendblad vermeldde vanmorgen dat uit een voorlopig onderzoek gebleken was dat het MAN-fractielid, Benny Demei de bewuste opname enige weken geleden had geleend. Volgens het ochtendblad zou een secretaresse van de Eilandsraad dit tegenover de recherche hebben verklaard.

Benny Demei verklaarde vanmorgen in een gesprek met de Amigoe dat hij inderdaad enige weken geleden een aantal bandopnames van de Centrale Commissie, waaronder de bewuste tape, heeft geleend. Het frappante van deze zaak is dat de opnames op een plaats geborgen zijn waartoe eenieder -raadsleden en het personeel- van de secretarie van de Eilandsraad 24 uur toegang heeft. 'Ze staan in de kamer waar de fotokopieermachine staat', verklaarde Demei.

Hij voerde voorts aan dat het 'gek zou zijn om iets dergelijks te doen en sporen achter te laten. De recherche is in staat de schuldige te achterhalen. Wanneer dat gebeurt dan zullen mijn naam en eer gezuiverd worden'. meende het raadslid.

Lionel Capriles op symposium:

"Oplossing sociale problemen onze grootste prioriteit"

WILLEMSTAD—'We hebben nog steeds teveel werklozen, teveel jeugdwerkloosheid vooral, teveel criminaliteit, teveel saneringsbuurten en - wat belangrijker is - teveel armen. Nog steeds zijn er in onze gemeenschap kinderen te hongerig om een normale schooldag vol te maken. Onze eerste prioriteit moet zijn deze problemen op te lossen'. Dat zei gistermiddag Lionel Capriles, de algemeen directeur van Maduro en Curiel's Bank op het symposium in het ITC onder de titel 'Curaçao, gateway to the Americas' dat vooraf ging aan de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst tussen de Rotterdamse Erasmus Universiteit en de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA) op het gebied van managementopleiding.

Een verbetering van onze maatschappelijke omstandigheden zal er vanzelfsprekend toe bijdragen dat onze economische ontwikkeling wordt verbeterd om niet te spreken over onze waardigheid en zelfvertrouwen, aldus Lionel Capriles.

Het programma dat gistermiddag dankzij de samenwerking van beide universiteiten van start ging zal volgens hem ertoe bijdragen dat dit doel dichterbij komt. 'Dit is een studie die mensen voorbereidt op algemeen management voor zowel het bedrijfsleven als de publieke sector (regering, non-profit organisaties enz.) en is een van de meest begeerde studieterreinen' aldus Capriles.

Minister drs ing. Chucho Smits van Handel, Industrie, Werkgelegenheid en Onderwijs toonde zich blij met de samenwerking tussen Erasmus-universiteit en UNA bij de part-time doktorale MBA (Master of Business) opleiding op Curacao.'Eén van de voorwaarden voor het op gang houden van de economische groei is de aanwezigheid van bekwame managers. Dit geldt zowel voor de particuliere sector als voor de overheid zelf. Om de economie en de bedrijven op de Nederlandse Antillen goed te kunnen managen, hebben we managers en beleidsmakers nodig die beschikken over de vereiste eigenschappen en opleiding,' aldus de minister. Hij meent dat er sprake is van een ernstige 'management skills gap' op de Antillen. 'Al jaren besteden we grote sommen geld aan technische ondersteuning en het aantrekken van buitenlanders voor banen die we blijkbaar niet met onze eigen mensen kunnen opvullen. Dit geldt vooral voor de hogere niveaus.' Hij hoopt dat de nieuwe MBA-opleiding Curaçaose studenten er in de toekomst toe zal kunnen bewegen terug te keren naar Curaçao om daar hun wetenschappelijke opleiding af te ronden met deze MBA-opleiding en dan vervolgens hier een baan te zoeken.

AARZELINGEN

Prof. dr Piet van Berkel, deken van de faculteit 'Business Administration' van de Rotterdamse universiteit memoreerde dat hij anderhalf jaar geleden het eerste rapport schreef over de wenselijkheid van een MBA-programma op Curaçao. Hij wilde er geen geheim van maken dat er na dit eerste rapport in Rotterdam vele twijfels zijn gerezen over de haalbaarheid van dit programma op Curaçao. Het universiteitsbestuur zei eerst nee, vervolgens 'misschien, onder bepaalde condities', toen opnieuw 'nee' en uiteindelijk 'ja, we aanvaarden de uitdaging met de hulp van de Universiteit van de Nederlandse Antillen'. Uitdaging is volgens hem het sleutelwoord voor dit project.'We zij ervan overtuigd dat u die uitdaging aankunt, niet alleen vanwege de verbazingwekkend goede kwaliteit onder de sollicitanten, maar ook omdat u een groep pioniers bent en we weten allemaal dat pioniers een hoge graad van motivatie en een zeer specifiek antwoord op uitdagingen kennen,' aldus prof. Van Berkel.

De sprekers, onder wie ook dr. ir. J. de Smit, directeur van de 'Rotterdam School of Management' en drs. Ben Verwaayen, directeur van PTT Telecom NV, werden ingeleid door dr. ing. Valdemar Marcha, rector magnificus van de UNA. Onder de aanwezigen bij de inleidingen in het ITC waren onder andere de gouverneur van de Nederlandse Antillen, mr Jaime Saleh en premier mevrouw Maria Liberia-Peters.

Antilliaanse regering beslist:

Nu ook in- en uitvoer-verbod Irak en Kuwayt

WILLEMSTAD —Na op 7 augustus besloten te hebben de tegoeden uit Kuwayt en Irak te bevriezen, heeft de Antilliaanse overheid gisteren besloten ook in- en uitvoerregelen te stellen voor goederen afkomstig van Irak of Kuwayt, dan wel goederen bestemd voor die twee landen.

Deze maatregelen volgen op Resolutie 660 van 6 augustus van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, waarbij de inval van Irkaanse troepen in Kuwayt wordt veroordeeld.

Zo maakt de waarnemend minister van Handel, Industrie en Werkgelehenheid, Gilbert de Paula, in een persbericht van de afdeling voorlichting van de ministerraad bekend.

De Antilliaanse minister van Handel, Industrie en Werkgelenheid heeft, met gebruikmaking van zijn bevoegdheid ingevolge de landsverordening In- en Uitvoer om in spoedeisende gevallen in het belang van de internationale rechtsorde en daarop betrekking hebbende afspraak, de volgende verboden uitgevaardigd: het verbod in de Nederlandse Antillen in te voeren enige handelswaar of goed vermeld in artikel 127 en artikel 128 van de algemene Verordening In, Uit en Doorvoer afkomstig van Irak of Kuwayt en vanuit deze landen uitgevoerd na 6 augsutis 1990; het verbod vanuit de Nederlandse Antillen uit te voeren de bovengenoemde handelswaren of goederen, die bestemd zijn voor Irak of Kuwayt.

Een ieder die deze verboden overtreedt zonder dat voor de in- dan wel uitvoerontheffing van het desbetreffende gestelde verbod door de minister van handel, industrie en werkgelegenheid is verleend, is strafbaar ingevoelgde de bepaling van de Landsverordening In- en Uitvoer.

Zo spoedig mogelijk zal worden bezien of in een later stadioum deze maatregelen dienen te worden aangepast, een en ander afhankelijk van eventuele internationale afspraken.

Aangezien de uitgevaardigde Ministeriële Beschikking van 10 augustus behoudens eerdere intrekking, van kracht blijft ten hoogste 3 maanden na de dag waarop zij in werking is getreden zal, met inachtneming van eventuele nadere internationale afspraken betrekking hebbende op dit onderwerp; een landsbesluit houdende algemene maatregelen, dat het zelfde onderwerp betreft, zo spoedig mogelijk door de regering worden vastgesteld. Aldus de bekendmaking van de Antilliaanse minister.

Russische schaak-pedagoog naar Aruba

ORANJESTAD — In de week van twaalf tot en met 18 augustus verblijft op uitnodiging van de Arubaanse schaakvereniging op Aruba de beroemde Russische schaakgrootmeester en -pedagoog Lev Poloegajewski.

Het doel van zijn bezoek bestaat uit de training van het Arubaans team voor de Schaakolympiade welke in het najaar in Joegoslavië gehouden zal worden en waaraan voor het eerst in de geschiedenis een team van Aruba zal meedoen. Poloegajweski behoort al tientallen jaren tot de beste schakers ter wereld, is diverse malen kandidaat voor de wereldtitel geweest en heeft vele toernooien gewonnen waaronder het Russisch kampioenshcap, het Hoogoventoernooi en het IBM-toernooi.

Voor de Arubaanse schakers zal er op vrijdag 17 augustus gelegenheid zijn om deel te nemen aan een zogenaamd simultaanséance waarin de Russische grootmeester gelijktijdig tegen ieder zal spelen. Dit zaal gebeuren in het Golden Tulip Hotel om half zeven 's avonds. De deelname is gratis. Men kan zich uiterlijk donderdagmiddag om vijf uur telefonisch opgeven bij de schaakvereniging Aruba (tel.: 34818).

Vraag MTA-voorzitter Geerman:

Vallen buitenlanders niet onder SVB-regeling

ORANJESTAD — De voorzitter van de overheidsvakbond MTA, Clemente Geerman, waarvan het bestuur nog steeds niet bekend is en waarvan ook niet bekend is hoeveel leden deze nieuwe vakbond telt, gaat in een verklaring in op de task force die destijds werd ingesteld om buitenlandse arbeidskrachten te controleren of deze aan de wettelijke eisen voldoen om op Aruba te kunnen werken.

Volgens Geerman zijn verschillende buitenlandse arbeidskrachten werkzaam, in hotels, raffinaderij en bouwbedrijven. Belangrijk noemt Geerman dat vooral de belangen van de Arubaanse arbeidskrachten beschermd worden.

Ook wil Geerman weten waarom werknemers van Beico y Sicel, Venezolanen, Colombianen en Italianen niet onder de SVB-verzekering vallen. Hij vraagt of ze onder Venezolaanse wetten vallen, die betere voorzieningen kennen dan die van Aruba. Hij hoopt dat de regering een en ander zal uitzoeken.

AT and T heeft in het tweede kwartaal van 1990 een lagere winst behaald van 657 miljoen dollar tegenover 699 miljoen in dezelfde periode van vorig jaar. De winst per aandeel zakte van 0,65 dollar naar 0,60 dollar. De omzet nam af van 9,25 miljard tot 9,03 miljard dollar. In de eerste zes maanden werd een hogere winst genoteerd van 1,32 miljard dollar tegenover 1,29 miljard over dezelfde periode van vorig jaar.

Bij razzia 21 illegalen aangehouden

SAN NICOLAS — In de avonduren hield de Immigratie in samenwerking met een politiepatrouille weer een razzia in San Nicolas.

Voornamelijk in Village Noord, Jan Steenstraat, Helfrichstraat, Grensweg, Rembrandtstraat, Sint Maartenstraat, Mauvestraat en Bernhardstraat. In totaal werden eenentwintig personen aangehouden, die illegaal op Aruba verbleven. Zij werden ingesloten en zullen per eerstvolgende gelegenheid naar hun land worden teruggestuurd.

Vloer bij hotelbouw stort in: 2 gewonden

ORANJESTAD — Kort voor elf uur vond vrijdagmorgen bij het in aanbouw zijnde La Cabana-project een bedrijfsongeval plaats waarbij twee Filipijnse werknemers gewond raakten toen de vloer van de eerste verdieping gedeeltelijk instortte.

Hierbij liepen twee werknemers verwondingen op. Zij werden in het hospitaal opgenomen. Gelukkig was tijdens bet instorten op de benedenverdieping niemand werkzaam. Politie en Veiligheidsinspectie waren spoedig ter plaatse om een onderzoek naar de juiste toedracht in te stellen. Het instorten van de vloer veroorzaakte de nodige ravage.

Info-avond over en met muziek

ORANJESTAD — Instituto di Cultura organiseert maandagavond om acht uur in de Nationale Bibliotheek een informatie-avond over muziek.

Sterling Peterson, oud-leerling van de Ir Cesare Terzano MTS en de Arubaanse Muziekschool, die thans elektrische gitaar (jazz) aan het Sweelinck Conservatorium studeert, zal over zijn ervaringen spreken. Voorts zal muziek worden gebracht door Johny Schaarbaay en Kenneth Bruce, die ook muziek in Nederland studeren. Voorts wordt medewerking verleend dor Alby Nacas, Geroge Viguier, Delbert Bernabella en Carlos Bislip.

Diefstal opgelost

SAN NICOLAS — In de Mainstreet van San Nicolas hield de politie een Turkse werknemer aan, die vermoedelijk een Catoochi-kantoor 225 florin lichter had gemaakt.

In een onbewaakt ogenblik zou hij zijn hand in de geldkist hebben gestoken. De man ontkende in alle toonaarde doch bij verder onderzoek vond de politie het gestolen bedrag in zijn schoen, desondanks bleef de man ontkennen. Hij werd voor verdere onderzoek ingesloten.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/ 14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 20.30 uur **Girls on the road** (action, 18 jr).
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **Back to the future III** (comedy, 14 jr).

* * * * * *

BOTICA'S (nachtdienst)
Pabao brug: Santa Cruz, tel.: 28028.
Pariba brug: San Lucas, tel.: 45712.

* * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter T.H.K. Lin, Noord 68, tel.: 21522/ 22694.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter O.L. Ponsé via Centro Medico San Nicolas, tel.: 48833.

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft dra L.G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

* * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: **38989 (24 uur per dag).**

* * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115)

* * * * * *

FADA/PRIDE (Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999): voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Suske & Wiske: 'De gouden locomotief'; 18.23 Scheme of things; 19.00 Special program: 'Calamiteitencommissie'; 19.30 Big story; 20.00 Nos ku nos; 21.00 CNN international news; 21.30 Redd Foxx show: 'High noon'; 21.55 Estreno: 'Children of the night'; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 17.00 Movie: 'Ben Hur'; 19.30m Showtime; 20.30 Quo Vadis; 21.30 CNN international news; 21.50 Miniserie: 'Home Fires'; 22.50 Week in review; 23.30 Sports tonight.

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/ 16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.

EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur leesdienst (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur leesdienst.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen.

* * * * * * * * *

KAPEL MARINIERSKAZERNE SAVANETA: 09.30 uur kerkdienst o.l.v. vlootpredikant ds J.G. Majoor.

■ *ORANJESTAD — De voorzitter van Junior Chamber International, Jorge Suncar (2e van links) verbleef gisteren op Aruba. In gezelschap van Elva Angela, de voorzitster van Antilliaans/ Arubaanse Jaycees; Maria Elena Domacassé, voorzitster van Aruba Female Jaycees en Gregory Maduro, vice-voorzitter van Aruba Junior Chamber, brengt Suncar een beleefdheidsbezoek aan gouverneur Felipe Tromp.*

NORMBESEF AAN VERDWIJNEN

ATIA-voorzitter Hans Schnog waarschuwt:

Het illegale wordt blijkbaar legaal

ORANJESTAD — De Aruba Trade and Industry Association (ATIA) maakt zich ernstige zorgen over illegale praktijken op Aruba en het ontbreken van controle hierop. 'Wij zijn bang, dat alles wat illegaal is gewoonte zal worden'. Dit verklaarde gistermiddag ATIA-voorzitter Hans Schnog, die een lijst van veertien mankementen in de gemeenschap voorlas.

Velen weten niet - aldus Hans Schnog - hoeveel moeders het salaris van hun man komen innen omdat ze bang zijn dat het geld niet naar huis, maar naar de gokmachines gaat. Hij doelde hiermee op de vele mogelijkheden voor illegaal gokken, met al zijn negatieve sociale gevolgen.

JOYRIDING

Drank- en drugsgebruik neemt ook toe en veroorzaakt volgens Schnog absenteïsme op het werk en in nightclubs brengt dit jeugdproblemen met zich mee. De jeugd ontmoet elkaar in de nachtclub en omdat deze tot in de morgenuren open blijft, gaat de jeugd van de nightclub direct naar werk of school. In dit verband vroeg de ATIA-voorzitter zich af waar de borden 'geen toegang voor personen beneden achttien jaar' gebleven zijn.

Een ander probleem is joyriding van andermans auto of die van vader of moeder. Vroeger kreeg men hiervoor een pv, nu wordt papa naar de wacht geroepen, de zaak wordt besproken en iedereen mag hierna naar huis.

VERZEKERINGSPLICHT

Om bij autorijden te blijven: er bestaat een wet op verzekeringsplicht, maar als een all risk- of wa-verzekerde auto kapot gereden wordt door een niet-verzekerde, dan moet de verzekerde opdraaien voor de aan zijn auto veroorzaakte schade.

Hans Schnog wees ook op het vervuilen van de openbare wegen, het rijden op brommers zonder uitlaatpijp, de vele gebouwen die het slachtoffer worden van de graffiti-artiesten, het links en rechts openen van snackbars zonder dat er controle is op het eten, en de OPC's die op straat timesharing verkopen en niet gestopt worden. Om op straat te verkopen moet men een ventvergunning hebben, aldus Hans Schnog.

BELASTING

Hij wees ook op de toename van het aantal mensen die zwart werken en hierdoor geen belasting betalen. Mensen die ontslag van hun werk nemen, onderstand krijgen en daarna een huis bouwen met gebruik van bouwvakkers die zwart werken. De aannemers die wel belasting betalen, krijgen deze mensen niet in dienst. Volgens Hans Schnog betaalt zo'n dertig procent van de mensen geen belasting.

De ATIA-voorzitter wees verder op de gebrekkige dienstverlening, niet alleen bij de overheidsdepartementen, maar ook in diverse bedrijven van de particuliere sector. De enige oplossing is, aldus Hans Schnog, dat eenieder moet beseffen wanneer hij iets fout doet en direct hierop beginnen te leven zoals de wet het voorschrijft.

Sport op korpsdag van politie

ORANJESTAD — Ter gelegenheid van de viering van de Korpsdag van de Arubaanse politie werd een activiteitenprogramma opgesteld.

Donderdag 16 augustus 's middags om vijf uur is de opening van de activiteiten door waarnemend commissaris A. Rasmijn, waarin de verschillende groeperingen de strijd op het volleybalveld aanbinden. 's Avonds om acht uur wordt er zaalvoetbal gespeeld, welke wedstrijden vrijdagavond worden voortgezet. Al deze wedstrijden worden -evenals domino - in de POVA-club gehouden. De softbalwedstrijden van het weekeinde vinden op het Dragon Hitters-veld nabij de Drive-in plaats.

Ingezonden

Boycot

Het boycotten van groene flessen,
heeft helemaal geen zin,
want er zijn ook heel veel bruine
met andere drankjes erin.
Op mijn tocht langs 's Heren wegen
zag ik overal een vuilnisbelt.
Ik zag vele vele flessen,
in alle kleuren, ik stond versteld.
En wat doen we met de dozen
vol afgekloven kippenbotjes?
Bekertjes, vork en mes?
En al die Gerber-potjes?
Ook de Pampers met hun inhoud
kwam ik tegen op mijn reis.
Dat de mens de rommel maakt,
heb ik hier toch als bewijs.
Boycot men dan ieder mens
die zijn rommel achterlaat?
Kijk alleen eens bij de snackbars
veel ligt daar toch op de straat!
Volgens mij moet men beginnen
bij de mens. Hij maakt de troep.
Is men klaar met lunch- of dinnerbox
men zet de rommel langs de stoep.
Daarom zou ik willen vragen
Wie heeft er een goed idee?
Om Aruba schoon te houden
We tobben daar al jaren mee!
Flessen bakken op bepaalde plaatsen
waar veel party's zijn,
vuilcontainers voor de rommel,
een beetje groot maar niet te klein.
wat vol mee gaat naar de stranden,
neemt men leeg terug in doos of mand,
misschien krijgen we zo met elkaar:
'Een schoon Aruba-land.

E. BASTIAANSE-DEN BESTEN Aruba

Vakbond aan minister:

"Verhuizing naar het KIA uitstellen"

ORANJESTAD — In een telexboodschap aan de minister van Justitie mr Hendrik Croes heeft het bestuur van de SEPA een dringend beroep op de bewindsman gedaan om de verhuizing van het Huis van Bewaring te Dakota naar het nieuwe Korrektie Instituut Aruba (KIA) voorlopig uit te stellen.

SEPA is tot de overtuiging gekomen, dat er nog verschillende zaken onvoldoende geregeld zijn. Afgelopen donderdag sprak de SEPA met haar leden over het gesprek dat begin augustus met de minister over het KIA had plaatsgevonden.

Aanleiding van dit gesprek met het personeel was de minister een telexboodschap te zenden. De SEPA wijst er in deze telexboodschap op, dat de organisatie voor het KIA niet is afgerond ten aanzien van het personeel dat ook onvoldoende informatie heeft gekregen, redenen waarom de SEPA vraagt de verhuizing op 16 augustus nog niet te doen plaatsvinden.

SCHEMA

Zolang er voor het personeel geen duidelijkheid is, kan er geen verhuizing plaats vinden. De SEPA vraagt de bewindsman een gesprek om deze problemen te bespreken. Onder meer wil het personeel het organisatieschema zien, vooral hoe de verschillende functies worden ingevuld. Onder meer is er veel achterstallig werk, geen duidelijke omschrijving van de functies en is er ook nog geen directeur genoemd. De werknemers betwijfelen of onder leiding van het 'managementteam' een solide leiding in het belang van personeel kan plaatsvinden.

Voorts wordt erop gewezen dat verschillende personen had waarbij een oproep werd gedaan zich alsnog aan te melden daarvoor. zen dat verschillende personeelsleden in het buitenland een opleiding kregen en zeker capabel zijn om bepaalde functies te vervullen.

PROEFKONIJN

Overigens blijkt er ook onder de burgerij weinig interesse te bestaan om naar het KIA te gaan en daar tweeëneenhalve dag als proefkonijn te dienen.

Vrijdagavond kwam de leiding van het managementteam, Hugo Kock, nog eens voor de televisie met de mededeling dat men onvoldoende

Lessen van start bij Atelier 1990

ORANJESTAD — Atelier 90 begint volgende week met nieuwe lessen na medewerking te hebben gekregen van het bestuur van UNOCA en de minister van Cultuur Fredis Refunjol.

Irene Kopp begint dinsdag 14 augustus en geeft twee keer per week les: op dinsdag en donderdag. Dinsdag geeft ze lessen in ruimtelijke objecten met een functie en donderdag uitgaande van eigen ideeën via schetsontwerp, tot een interieurplan komen en dit uitwerken in een maquette.

Donderdag 16 augustus begint Francien Kerkmer met de basis van beeldhouwen met de mogelijkheid om in september door te gaan met lessen voor gevorderden. Dinsdag 21 augustus komt Hermien Abbath aan de beurt met aquarellessen. De lessen zullen hoofdzakelijk gegeven worden op het gebied van stilleven. De lessen worden tussen zeven en tien uur 's avonds gegeven in het Artesania--gebouw aan de Eagle.

Inschrijving voor deze lessen kan een half uur voor aanvang van de lessen geschieden. Men kan voor nadere informatie één van de telefoonnummers, 28324, 23152 of 23020 bellen.

■*ORANJESTAD — Koninkrijksminister mr Ernst Hirsch Ballin en gezin vertoefden gisteren, na hun vakantie op Bonaire, op doorreis op Aruba waar ingestapt werd aan boord van het KLM-toestel naar Schiphol.*

Waarnemend premier Pedro Kelly, de ministers Fredis Refunjol en Guillermo Trinidad en directeur mr B. Nieuwenhuizen van het kabinet van de gouverneur waren ter begroeting op de luchthaven aanwezig.

Regering verantwoordelijk gesteld voor gevolgen

UEA verontwaardigd uitblijven participatie in ELMAR-aankoop

ORANJESTAD — Union Electricistas Arubano (UEA), de vakbond van het Elmar-personeel, is verontwaardigd over het feit dat de regering de vakbond geen participatie gaf in de aankoop van de Elmar en de bond evenmin op de hoogste stelde van de oprichting van een holdingmaatschappij voor de Elmar.

De UEA protesteert krachtig tegen de ontwikkeling rond de aankoop van Elmar en stelt de regering verantwoordelijk voor al hetgeen kan gebeuren vanwege gebrek aan informatie voor het Elmar-personeel.

De UEA-voorzitter Raymond Maduro, verklaarde namens het bestuur dat de ontevredenheid groot is over het uitblijven van participatie en hij wilde ook weten waarom de regering geen informatie verschaft aan de UEA, zoals was afgesproken, maar eerst naar de publiciteitsmedia loopt. De UEA -aldus voorzitter Maduro - hoorde op 18 mei dit jaar van de Elmar-directeur voor het eerst over een mogelijke verkoop van de Elmar. Daarna werd vernomen van minister Briesen dat dit jaar nog de financiering voor de koop van Elmar rond zal zijn, omdat een rendabel bedrijf als Elmar in handen van de overheid moet zijn en samen met het WEB onder één paraplu komt.

UEA bracht naar voren in principe niets te hebben tegen mogelijke aankoop van de Elmar als het maar een onafhankelijk bedrijf blijft, zoals het nu is, met een eigen leiding en dat de politiek ver van het bedrijf blijft.

Het UEA-bestuur stelt te hebben gemerkt dat de regering al het mogelijk doet om financiering te krijgen en coûte que coûte te laten doorgaan, terwijl de financiel/ economische situatie niet zo rooskleurig voor staat en landen als de Verenigde Staten en Venezuela bijvoorbeeld integendeel tot privatisering overgaan.

In de vergadering met minister Briesen heeft het UEA-bestuur om participatie verzocht in welke activiteit ook die met de mogelijk verkoop van Elmar te maken heeft. De minister zei het verzoek van de UEA aan de ministerraad voor te leggen en dat UEA hierover antwoord zal krijgen alsmede de notulen van de vergadering van de ministerraad. De minister deed een beroep op het UEA-bestuur dat wanneer er nieuwe ontwikkelingen zijn de minister op de hoogte te houden en omgekeerd zal hij de UEA inlichten. De minister sprak daarbij de hoop uit niet uit kranten en televisie te willen vernemen over de laatste ontwikkelingen.

Het UEA-bestuur was dan ook zeer verbaasd dat hierna de minister-president een persconferentie hield en op de televisie mededelingen deed over de verkoop van Elmar. Het UEA-bestuur zelf werd niet uitgenodigd en wat betreft de belofte van minister Briesen heeft het UEA-bestuur tot op heden geen notulen noch antwoord van de ministerraad gekregen over eventuele particpatie van UEA in de aankoop van Elmar.

Curacaose kandidaten Miss Tourism op bezoek op Aruba

ORANJESTAD — De kandidaten voor de Miss Tourism Curaçao-verkiezing worden vanmiddag om half zeven op Aruba verwacht. Zo werd vernomen van Aruba Tourism Authority, die samen met Air Aruba en AHATA als gastheer van de kandidaten optreedt

Na aankomst wordt een barbeque met show aangeboden door Divi Divi Beach Resort. Om kwart voor elf wordt een bezoek gebracht aan Club Visage. Zondag om half negen 's morgens wordt het ontbijt gebruikt in het Bushiri Beach Hotel, gevolgd door een rondrit over het eiland, aangeboden door De Palm Tours.

Om twaalf uur wordt geluncht in het Manchebo Beach Hotel en om half drie volgt de presentatie van de kandidaten rond het zwembad van Holiday Inn Aruba. De kandidaten keren om kwart over vijf terug naar Curaçao. Aruba Holiday Inn treedt op als het gasthotel voor de Curaçaose kandidaten, terwijl De Palm Tours het gehele transport verzorgt.

Aerocargo: Nieuwe ruimte op twintigste verjaardag

AEROPUERTO REINA BEATRIX — Twintig jaar geleden begon Aerocargo Aruba in een kleine ruimte van het oude stationsgebouw op de luchthaven.

Vrijdag vond tijdens een ontvangst de viering van het vierde lustrum plaats, alsmede het feit dat Aerocargo nu over nieuwe kantoren en werkruimten beschikt. Aerocargo is ook op Aruba met zijn tijd mee gegroeid, hetgeen uit de huidige behuizing en bezetting duidelijk blijkt.

De directeur van Aerocargo nv, tevens vice directeur van KLM-vrachtafdeling, mr J. Ancher, was naar Aruba gekomen om het nieuwe onderdak officieel te openen. Zowel door mr Ancher als minister van Verkeer en Communicatie Elio Nicolaas werd gewezen op de belangrijke rol die Aerocargo is gaan spelen bij het transport sea/airconcept. Dit houdt in dat de containers uit Europa komen en daarna per vliegtuig naar Aruba worden gebracht om vandaar uit verder verscheept te worden.

Minister Nicolaas benadrukte nog eens ervan overtuigd te zijn dat de KLM een belangrijke rol kan blijven spelen in de economische ont- ...

In dit verband dankte de bewindsman - die stelde wel eens minder prettige uitspraken te hebben moeten doen - mr Anchcren de KLM voor hun inzet.

Regering en Centrale bank:

Aruba neemt deel aan sancties tegen Iraq

ORANJESTAD — De regering van Aruba en de Centrale Bank van Aruba hebben laten weten dat zij het embargo en boycot tegen Iraq/Kuwayt steunen, hetgeen inhoudt dat niemand op Aruba de resolutie 661 van de Verenigde Naties mag overtreden.

Zoals bekend, nam de Verenigde Naties op 6 augustus deze resolutie aan, die sancties inhielden tegen Iraq in verband met de inval in Kuwayt. Alle leden van de VN moeten zich aan deze resolutie houden. Onder meer houdt dit in dat geen goederen uit Iraq mogen worden ingevoerd op Aruba noch uitgevoerd naar Iraq, terwijl ook geen financiële handelingen met dit land worden toegestaan.

De regering van Aruba maakte bij haar besluit gebruik van artikel vier eerste lid van de landsverordening Deviezenverkeer (AB 1990 no. GT-6) en artikel zes van de landsverordening In- en Uitvoer (AB 1990 GT 102).

WASHINGTON - De Amerikaanse ambassades hebben opdracht gekregen de veiligheidsmaatregelen te verscherpen, uit vrees voor terroristische aanslagen na de Amerikaanse interventie in de Golf. Dit heeft het ministerie van Buitenlandse zaken in Washington vrijdag bekendgemaakt.

"De Iraakse invasie van Kuwayt kan het risico verhogen van terroristische incidenten tegen Amerikaanse belangen in het buitenland", aldus woordvoerder Richard Boucher. De regering heeft volgens hem geen "specifieke en geloofwaardige" inlichtingen over voorbereidingen voor of bedreigingen met aanslagen, al zijn er wel "bepaalde dreigementen" ontvangen.

ORANJESTAD — In Fandango Nightclub van Golden Tulip Aruba Caribbean Hotel kan men een nieuwe show meemaken: zanger/entertainer George Willems en zijn Cuban Latin revue, danseressen en goochelaar/komediant Amazing Alexander. De hele show staat onder leiding van muziekdirigent Errol 'El Toro' Colina met de GMT Band. De show is al vanaf het begin een spannend spektafel van hoog niveau dat het publiek voor een 'tweede keer' uitlokt. De showtime is, met uitzondering van maandag, iedere avond om half elf.
Foto: George Willems in actie met zijn Cubaanse danseressen.

Albanie: eigen stukje grond boeren

TIRANA - Boeren in Albanie mogen in de toekomst een stukje akkerland voor zichzelf bebouwen. Zo heeft het Politbureau van de Albanese Communistische partij volgens het persbureau ATA besloten.

Het gaat om maximaal tweeduizend vierkante meter per gezin, terwijl in bergachtige streken dat stuk groter mag zijn dan in de vruchtbare delen van het land. Met dit besluit streeft Albanie ernaar de voedselvoorziening van de sterk groeiende bevolking veilig te stellen. De bevolkingsgroei bedraagt er jaarlijks 2,5 procent. Sinds 1945, toen Albanie een miljoen zielen telde, zijn er 2,3 miljoen Albanese monden bijgekomen.

WESCON-SCHOTTE-DOCHTER VERTROKKEN

Dichten pek-putten volgens internationale regels

Ontmanteling Lago klaar

ORANJESTAD — De ontmanteling van het laatste gedeelte van de Lago-raffinaderij, die in januari vorig jaar begon, is nu voltooid. Men is nu bezig met het schoonmaken van de calichi pits -de kuilen met pek en ander afval. De pek die vrijkomt, wordt naar Europa verscheept voor verbruik als industrial fuel.

Dismantling Constactors Aruba (DCA), het door Wescon/Schotte opgericht bedrijf dat de ontmantelingswerkzaamheden uitvoerde, is van Aruba vertrokken na vijf units in de process-area te hebben ontmanteld en het civiel ingenieurswerk in de tankfarm te hebben gedaan. De terreinen waarop de opslagtanks vroeger stonden, werden schoongemaakt en zijn nu klaar voor een variëteit van toekomstig gebruik.

SCHROOTSTAAL

Eerder al - in december vorig jaar - is West Coast Tank Piping and Construction gereed gekomen met de ontmanteling van 137 opslagtanken in de lower en upper tankfarms. Toen werden zeventigduizend ton schrootstaal van de ontmantelde opslagtanks vanaf de HDS-pier naar het buitenland verscheept. Al het ontmantelingswerk in de raffinaderij en tankfarms is nu achter de rug.

Naast de ontmanteling en teruggave van terreinen met daarop bevindende raffinaderij-faciliteiten aan het land Aruba, schiet de Lago ook aardig vooruit met de schoonmaak van het milieu. Volgens programma moet het schoonmaken van de calichi pitch eind 1991 klaar zijn. Deze pitch wordt naar Europa verscheept voor gebruik als industrial fuel.

HERWINNING

De Lago begon in 1986 ook met een programma voor herwinning van olie die door de jaren heen onder de grond is doorgedrongen. Tot nu toe werden meer dan honderd 'monitoring wells' en ongeveer dertig 'oil recovery wells' geïnstalleerd om de ondergrondse olie naar boven te krijgen.

Om zeker te stellen dat de calichi pits, die in de loop der jaren geen contaminatie of ander gevaar voor bevolking en milieu opleverden, veilig blijven, heeft de Lago een milieu-gezond technisch plan ontworpen om deze calichi pits veilig af te dichten en te isoleren. Dit plan beantwoordt aan algemeen aanvaardbare praktijken in de Verenigde Staten en Europa en werd ontworpen na overleg met erkende experts van Engineering Enterprises in de Verenigde Staten, Haskoning in Nederland en Exxon Biomedical Services.

DE OVERNEMING van de Argentijnse staatsluchtvaartmaatschappij Aerolineas Argentinas door een consortium onder leiding van de Spaanse Iberia is definitief.

E Arkitecto y su invitadonan

FARPA: uitwisseling met Nederland en Nicaragua

ORANJESTAD — De Fundacion Arte pro Arte (FARPA), die vorige maand in Cas di Cultura het stuk bracht 'E arkitecto y su invitadonan' gaat met dit stuk de nodige uitwisselingen doen.

Voorbereidingen worden getroffen om groepen uit Nicaragua en Nederland te ontvangen, die ditzelfde stuk komen opvoeren. Dit gebeurt op hun eigen wijze, met eigen decor enz. Dit zal geheel anders zijn als bij het stuk dat de FARPA opvoerde. Het optreden wordt geleid door Nicoline Nagtzaam, die niet alleen met de FARPA, maar ook met de groepen uit Nederland en Nicaragua gewerkt heeft. In deze stukken wordt door de groepen de nadruk gelegd op de authentieke cultuur van het betreffende land.

De groepen uit Nederland en Nicaragua zullen twee weken op Aruba verblijven en tezamen met de FARPA zullen zij in de week van 18 tot 21 september in Cas di Cultura optreden. Hierna reizen de groepen in het kader van de uitwisselingen naar Nederland om daar hun stuk op te voeren.

SANTA CRUZ — De kassier van het Hulpbestuurskantoor te Santa Cruz, R.Y., werd door de recherche aangehouden voor onderzoek. Hij wordt verdacht van verduistering van overheidsgelden. Uit een eerste onderzoek bleek dat het om een bedrag van ruim achtduizend florin gaat. Tijdens het onderzoek bekende de kassier en werd hij ingesloten voor verder onderzoek.

Aberdeen verslaat Dortmund

FC Twente niet verder dan 1-1 tegen Bilbao

ENSCHEDE - FC Twente heeft in de eerste wedstrijd van zijn eigen jubileumtoernooi geen einde kunnen maken aan de matige reeks van oefenwedstrijden.

Tegen de bescheiden Spaanse middenmoter Atletico Bilbao mocht de ploeg van trainer Vonk blij zijn dat het scorebord na negentig minuten slechts 1-1 aangaf omdat de Zuideuropeanen nogal slordig met de kansen omsprongen.

Daardoor kon de Enschedese 25-jarige kort voor tijd via de veelbelovende aanwinst Joeri Mulder - zoon van oud-international Jan - de in de eerste helft door een treffer van Valverde opgelopen achterstand nog ongedaan maken.

In de serie strafschoppen bleek dat het jeugdige Twente nog veel moet leren. Neijenhuis, Karnebeek en Mulder konden de matige doelman Iru niet passeren en de gastheer werd daardoor gedwongen tot een optreden tegen FC Aberdeen op zondag.

De Schotten maakten duidelijk de beste indruk van de vier elftallen in Enschede en troefden het met een half tweede team aantredende Borussia Dortmund met 2-1 af.

Bij Aberdeen een speelde behalve doelman Snelders (tegen zijn oude club) en de onopvallende Gilhaus, Peter van de Ven als derde Nederlander. De middenvelder van Willem II is sinds woensdag op proef bij de Schotse bekerhouder en maakte tegen Dortmund een prima indruk.

AMERICAN FOOTBALL MOET WERELD VEROVEREN

Vier Europese en Amerikaanse steden

Begin maart start van intercontinentale Football-league

LONDEN - New York speelt tegen Londen, Barcelona neemt het op tegen Mexico City. Voor een plaats in de finale van een wereldkampioenschap. De droom van een intercontinentale, wekelijkse competitie tussen teams uit de meest fameuze steden ter wereld staat voor de deur met de start van de World League American Football, die volgend jaar wedstrijden tussen Europese en Noord-Amerikaanse steden te zien zal geven.

De initiatiefnemers van de competitie rekenen op glamour, aantrekkingskracht, een toenemende wereldwijde belangstelling en een financieel succes bij de eerste professionele league, die elke week teams uit twee continenten tegenover elkaar brengt.

In maart gaat het circus van start. Het evement is bedacht door de eigenaren van de Amerikaanse footballteams, in samenwerking met de grote televisienetwerken van de Verenigde Staten. Londen, Barcelona, Frankfurt en naar alle waarschijnlijkheid ook Milaan gaan het opnemen tegen clubs uit acht steden uit Noord-Amerika.

Critici zien de competitie als een slap aftreksel van de Amerikaanse footballcompetitie (NFL), dat mogelijk gaat dienen als vergaarbak van jonge talenten die bij hun Amerikaanse club nog niet aan de bak komen en ervaring willen opdoen.

De mensen achter de organsiatie, hoe kan het anders, bestrijden die visie. "We bieden american football van het hoogste niveau. De competitie zal zwaar zijn en een eigen stijl ontwikkelen", aldus Billy Hicks, de Europese coördinator van de league.

SPEKTAKEL

"De organisatie wil spektakel verkopen, met cheerleaders, een voor-wedstrijd en hot dogs. Als de toeschouwers het stadion binnenlopen moeten ze koude rillingen krijgen."

Hicks heeft er vertrouwen in dat de competitie ook in Europa zal aanslaan. "We hebben gesproken met de leiders uit de reclame-en marketingwereld, voordat we vorig jaar (toen ook Amsterdam als basis werd genoemd) de beslissing namen de competitie op te zetten", licht Hicks, een voormalige bedrijfsmanager voor de Dallas Cowboys, de voorbereiding toe. "Er is een overweldigende belangstelling voor het beste dat het american football te bieden heeft."

Of de inwoners van Londen, Barcelona, Frankfurt en Milaan die mening delen, valt te betwijfelen. Voordeel is dat in die steden op televisie aandacht wordt geschonken aan de wedstrijden uit de NFL. De sport is daar dus niet geheel onbekend. Komend weekeinde wordt in Berlijn propaganda gemaakt voor de sport. In het Olympisch stadion treden de Los Angeles Rams en de Kansas City Chiefs aan.

Hicks meent dat de interesse van de televisie van essentieel belang zal worden. Afgelopen seizoen keken meer dan 860 miljoen mensen in 59 landen naar de Super Bowl, de finale van het Amerikaans kampioenschap.

ONREALISTISCH

"Het is onrealistisch te denken dat elke wedstrijd in het Wembley stadion door 70.000 mensen wordt bezocht. Wij gaan er vanuit dat er ongeveer 50.000 kijkers op de wedstrijden in Londen afkomen. Daarnaast gaan we op een creatieve manier proberen de mensen naar de stadions te lokken. Dat houdt in dat we het spel sexy en interessant moeten maken."

Om het spel aantrekkelijker en sneller te maken, wordt er in de world league gebruik gemaakt van radioverbindingen. De spelers krijgen helmen met ontvangers op.

Een coach kan dan via de verbinding instructies doorgeven aan quarterbacks, zodat de onderbrekingen tijdens de wedstrijd korter worden. "Technische hoogstandjes worden de blikvanger van de world league", zegt voorzitter Tex Schramm.

De world league, die tien weken duurt, start op 23 maart met de ontmoeting tussen New York en Londen. Hicks hoopt in de toekomst ook teams uit de Sovjetunie en Japan te recruteren. "De world league is een evenement waar door veel mensen lange tijd naar is uitgekeken. Nu is het zover, we willen de wereld veroveren. Onze grenzen? Die hebben we niet."

Senna (nog) niet snel op training

BUDAPEST - Op de eerste trainings-dag voor de Grote Prijs van Hongarije was het nu eens niet Ayrton Senna die de snelste tijd liet klokken, maar de Oosterrijker Gerhard Berger.

De Braziliaan moest (vooralsnog) met een achtste plaats genoegen nemen.

Goed debuut van nieuwe aankopen

Feyenoord start eigen toernooi met winst

ROTTERDAM - Zonder een vleugje dynamiek heeft Feyenoord het seizoen op het "eigen" toernooi ingeluid.

De Rotterdammers begonnen het evenement uiterst voorzichtig tegen VFB Stuttgart, de formatie die vorig seizoen in het toernooi om de UEFA-beker nog te sterk bleek. Voor 21.000 toch weer enthousiaste toeschouwers werd het na een matig duel toch nog 3-1 voor de thuisclub.

Dat de wedstrijd in de tweede helft nog enigszins op gang kwam, dankte Feyenoord aan een volstrekte black-out van de Westduitse verdediger Schmaler. De voorstopper sloeg de bal met de hand weg, zonder dat sprake was van groot gevaar. Keur, tot dan bijna niet zichtbaar, schoot zijn ploeg van elf meter op voorsprong, 1-0.

Stuttgart, dat het seizoen in de Bundesliga twee dagen eerder verdienstelijk had geopend tegen Borussia Dortmund (3-0) had op dat moment zijn betere spelers (Walter, Basualdo) al naar de kant gehaald. Buchwald, de enige Stuttgarter die deel uitmaakte van de gouden Westduitse ploeg in Italië, kwam wegens een lichte blessure in het geheel niet in actie.

Desondanks had VFB weinig moeite de schade snel te herstellen. Kögl, begin deze week overgenomen van Bayern München, schoot in twee keer raak uit een counter. Een gelukkig doelpunt van Scholten zette Feyenoord opnieuw op voorsprong. Kiprich, vechtend voor een plaats, bepaalde met een fraaie treffer de eindstand op 3-1.

VEEL KAARTEN

Verder viel de wedstrijd- evenals de eerste tussen Sparta Praag en Porto - vooral op door de hoeveelheid kaarten. In beide duels viel 5 keer geel en een keer rood. In de slotwedstrijd maakte de Westduitser Kastl het tegen het einde zo bont, dat hij kon vertrekken. De scheidsrechters hebben de nieuwe regels al aardig door.

Van de nieuwelingen aan Rotterdamse zijde maakte Sabau een gedegen indruk. De Roemeen, nog op zoek naar een werkvergunning, was de beste man van het veld. International Fräser, gekomen om de gaten achterin te dichten, speelde nogal hard. Doelman De Goey, die Hiele moet doen vergeten, kreeg niet veel te doen. De van Den Haag overgenomen schutter Van der Laan (enkel) bleef evenals spits Griga (knie) geblesseerd aan de kant.

Nu vijf min-punten

Zwaardere straf na hoger beroep

UDINESE - Udinese, gedegradeerd naar de tweede divisie, is in hoger beroep door de tuchtcommissie van de Italiaanse voetbalbond nog eens extra gestraft.

In plaats van de eerst geëiste vier punten in mindering bij de start van de competitie, moet de Noorditaliaanse club nu met vijf min-punten aan het karwei in de op een na hoogste voetbalafdeling beginnen.

De straf is een gevolg van de dreigementen die voorzitter Pozzo vorig seizoen aan het adres van Lazio Roma had geuit indien zijn club niet zou winnen. De Romeinse vereniging diende een aanklacht in.

Naar aanleiding van vermeende fraude

Verzekeringsmaatschappij ziet af van stappen tegen Willem II

TILBURG - Verzekeraar Bruns ten Brink Assuradeuren bv te Amsterdam ziet voorlopig af van stappen tegen voetbalclub Willem II om mogelijk ten onrechte aan die club uitgekeerd verzekeringsgeld terug te krijgen.

De beslissing is genomen na de bevindingen van tussenpersoon A. Honig van het Rotterdamse schade-expertbedrijf Polak Schoute ECN, die de afgelopen maanden een nader onderzoek instelde naar de gang van zaken rond de roofoverval op de commercieel directeur van Willem II in augustus vorig jaar.

Honig zegt onvoldoende aanknopingspunten te hebben kunnen vinden dat de Tilburgse club bij de financiële afwikkeling van de overval de boel zou hebben opgelicht. "We sluiten het dossier Willem II niet, maar nemen voorlopig wel een afwachtende houding aan", heeft woordvoerder L. Boon van het verzekeringsbedrijf meegedeeld.

Op 26 augustus 1989, na afloop van de competitiewedstrijd Willem II - Volendam, werd de commercieel directeur van Willem II bij zijn auto overvallen en gingen drie tot nu toe onbekende daders er vandoor met de wedstrijdrecette van ongeveer 47.000 gulden.

Van elkaar onafhankelijke bronnen verklaarden in mei tegenover het ANP dat Willem II destijds bij het geldtransport de door de verzekering voorgeschreven regels niet in acht heeft genomen.

VERKLARINGEWN

In plaats van door twee personen, zoals de toen geldende verzekerings-polis voorschreef, werd het geld door de commercieel directeur in zijn eentje naar zijn auto gebracht. Dezelfde bronnen meldden dat medewerkers van Willem II tegenover de politie daags na de overval valse verklaringen aflegden, om zodoende de uitkering van het verzekeringsgeld veilig te stellen.

Schade-expert Honig voerde naar aanleiding van de bericht-geving in mei (opnieuw) gesprekken met betrokkenen bij Willem II en met de Tilburgse politie, maar vond, naar zijn zeggen, onvoldoende harde aanknopingspunten om aangifte te doen, of een commercieel recherchebureau in te schakelen.

Bij dat laatste speelt, volgens Honig, op de achtergrond tevens een rol dat de kosten van een commercieel onderzoek in geen verhouding staan tot het eventueel van Willem II terug te vorderen bedrag. Honig: "Ik kwam bij mijn onderzoek niet verder. Wat ik nodig heb is hard bewijs."

Het bestuur van Willem II heeft van het begin iedere suggestie dat frauduleus is gehandeld van de hand gewezen.

Rotterdam-toernooi gestart

Sparta Praag verslaat FC Porto in slecht duel

ROTTERDAM - De openingswedstrijd van het Rotterdam AD-toernooi is vrijdagavond gewonnen door de meest defensieve ploeg, Sparta Praag. In een duel dat veel weg had van een uit vertraagde beelden bestaande televisie-uitzending, werd Porto verslagen, 2-1.

De winnaar van de Europese beker voor landskampioenen van drie jaar geleden liet af en toe aardig voetbal zien. Als wel vaker bij Zuideuropese landen werden de leuke combinaties niet afgerond. Met name Couto miste kansen om van te dromen.

Porto scoorde pas op een moment, dat de tegenstander het met tien man moest doen. De nieuwe aanwinst Paille, overgenomen van PSV's Europese tegenstander Montpellier, kopte raak.

Even eerder was de Tsjechoslowaakse verdediger Vrabec het slachtoffer geworden van een van de nieuwe regels in het professionele voetbal. Hij kreeg rood na het aantikken van een doorgebroken tegenstander.

Sparta, dat na Griga (Feyenoord) ook zijn andere steraanvaller Skuhravy (Genua) heeft laten vertrekken, was vroeg in de wedstrijd op voorsprong gekomen. Kukleta profiteerde al na drie minuten van een fout in de verdediging van de Portugezen.

Uit een van de weinige fraaie aanvallen van Sparta maakte Novotny kort na rust het tweede Praagse doelpunt. Bij de Tsjechoslowaken maakte de Amerikaanse international Trittschuh, op huurbasis voor een jaar vastgelegd, een onopvallend debuut.

Lejarreta wint Ronde van Burgos

BURGOS - Voor de vierde keer heeft de Spanjaard Marino Lejarreta de Ronde van Burgos gewonnen.

Door de zesde plaats in de afsluitende tijdrit van donderdag verzekerde de Baskische renner zich van de eindzege.

Martinez Torres en Indurain eindigden als tweede en derde. Indurain tekende voor winst in de etappe. Zijn voorsprong op Lejarreta bedroeg 23 seconden.

Lejarreta zegevierde eerder in 1986, 1987 en 1988. Beste Nederlander in het eindklassement was de jonge Eddy Boumans, zevende. In de tijdrit klasseerde Ton Cordes, twaalfde, zich als beste.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

BASEBALL
(AA-klasse)
17.00 uur Amstel vs Groot Kwartier Stars;
20.00 Sta Maria Pirates vs Blue Hawks -Sentro Deportivo Kòrsou.

******

ZONDAG
SOFTBALL
10.00 uur **(hubenil)** Amity Angels vs The Birds/OK;
12.00 uur **(stimulans)** Red Apache vs The Rangers;
14.00 uur **(stimulans)** Happy Angels vs Rising Trotters;
16.00 uur **(stimulans)** The Rangers vs Pichingolo (finale) - Ballpark Brievengat.
(hubenil)
10.00 uur Paradise vs Torima Angels;
12.00 uur The Birds/OK vs Sta Rosa Angels;
14.00 uur St Joris di Oro vs Blue Angels;
16.00 uur Amity Angels vs Rio Magdalena - veld naast Ballpark Brievengat.

BASEBALL
(AA-klasse)
10.00 uur Wild Cats vs StaRosa Indians -Tio Daou Ballpark.

VOETBAL
(Federashon Futbòl Kòrsou)
18.00 uur (eredivisie) Jong Colombia vs Sithoc - Sentro Deportivo Kòrsou.

******

Tekorten gedekt met verkopen

FC Den Haag maakt dit seizoen pas op de plaats

DEN HAAG - Om twee redenen maakt FC Den Haag dit seizoen een pas om de plaats. De verkoop van twee spelers werd niet gecompenseerd, de nieuwe regels in het profvoetbal geven trainer Adriaanse reden tot twijfel aan zijn attractieve systeem.

De boeiende debutant van het vorige jaar speelde in verdedigend opzicht, zoals dat heet, een op een. Voortaan echter is de buitenspelregel anders - op gelijke hoogte is geen buitenspel meer -, terwijl het neerleggen van een doorgebroken tegenstander onmiddellijk tot rood leidt.

Adriaanse: "Deze regels moeten zijn bedacht door een leek. Ze maken het spel absoluut niet interessanter. Aanvallend ingestelde ploegen moeten mogelijk hun systeem bijstellen. Wellicht zijn wij gedwongen voortaan met een vrije man achterin te spelen.

Het voetballen op buitenspel wordt namelijk zeer riskant. Bovendien heeft aanvallend spel weleens tot gevolg dat je een doorgebroken tegenstander op zijn shirtje vasthoudt. Dat kan nu ook niet meer."

Daar komt bij dat Den Haag zijn voornaamste schutter Van der Laan -vorig seizoen goed voor 21 doelpunten - en "super-sub" Lindenaar zag gaan.

EEN MILJOEN

Het vertrek van het tweetal naar respectievelijk Feyenoord en FC Utrecht leverde een miljoen op. Daar werden de tekorten mee gedekt. Als compensatie gold hooguit dat belangrijke spelers als Lems en Otto behouden bleven.

Het doel van Den Haag is daarom de prestatie van vorig seizoen (middenmoot) te evenaren. Het aanvankelijke uitgangspunt, een stapje hoger, is door de recente ontwikkelingen niet meer haalbaar. Vertrekpunt nummer een blijft echter het bedienen van de consument.

Adriaanse: "Het gaat er om de klanten op de tribune te krijgen. Bij het WK hebben we gezien hoe het niet moet. Den Haag wil, als in de twee laatste seizoenen, opnieuw laten zien hoe het wel moet."

Dynamo vraagt nu het dubbele

Feyenoord vraagt UEFA-arbitrage over Sabau

ROTTERDAM - Feyenoord vraagt aan de arbitrage-commissie van de UEFA een uitspraak te doen over het conflict dat de club heeft met Dynamo Boekarest.

De Rotterdamse club bereikte volgens eigen zeggen reeds op 1 juni overeenstemming met de Roemenen over de transfer van international Sabau. Nadat de middenvelder succesvol optrad bij de wereldtitelstrijd in Italië verlangt Dynamo plotseling het dubbele bedrag, als dat wat Feyenoord wenst te betalen.

Directeur Martin Snoeck keerde vrijdag terug van een reis naar Boekarest, waar hij vergeefs probeerde de plooien glad te strijken. "Dynamo wil nu twee miljoen dollar (4 miljoen gulden). Het bedrag waarover wij een akkoord hebben bereikt is ongeveer de helft. De UEFA moet nu maar een uitspraak doen."

Mocht de UEFA Dynamo in het gelijk stellen, dan zal Feyenoord extra geld overmaken. "Sabau speelt in elk geval bij ons", aldus Snoeck. "We weten zeker dat hij een belangrijke aanwinst is."

Feyenoord maakt zich weinig zorgen over het feit, dat het met de komst van Sabau een buitenlander van buiten de EG te veel heeft. De Tsjechoslowaak Griga en de Hongaar Kiprich staan al bij de club onder contract.

Snoeck zegt geluiden uit het informele circuit te hebben ontvangen dat de club ruimschoots de tijd krijgt van de stichting arbeidszaken dit probleem op te lossen. Snoeck is oud-voorzitter van deze stichting. Voor PSV, dat hetzelfde probleem heeft, geldt dezelfde tussenoplossing.

"Op de wat langere termijn", aldus Snoeck, "zal er met meer clubs uitvoering overleg plaatsvinden. Ik denk dat de huidige "buitenlanders-regel" niet meer van deze tijd is. In het geval Feyenoord en PSV zal in eerste instantie sprake zijn van een tussenoplossing."

Oplevering Sta Rosa-project rond medio '91

WILLEMSTAD — De reconstructie Sta Rosaweg is in april 1990 gestart met de uitvoering van het eerste deel betreffende het stuk Perseusweg tot Schout bij Nacht (SBN) Doormanweg. Gedurende de afgelopen maanden zijn de meeste gecompliceerde kabel en watertransportleiding-verleggingen en vernieuwingen verricht, zodat het nieuwe profiel van dit eerste deel van de weg aangelegd kan worden.

Het in beide richtingen openstellen voor doorgaand verkeer over dit deel kan pas geschieden bij de oplevering van het totale werk, hetgeen te verwachten is in het tweede kwartaal van 1991.

Deze kabel en transportleidingen zijn van primair belang voor een groot deel van Bandariba en dienden met de nodige zorgvuldigheid vernieuwd te worden. In verband met het beschikbaar blijven van de nodige elektra en watervoorzieningen zijn tevens over het gedeelte SBN Doormanweg en George Maduroweg kabel en leidingwerkzaamheden verricht behorende bij het tweede deel. Op het ogenblik zijn deze nog niet geheel afgerond.

Op dit moment is de planning erop gericht dat medio september '90 op het gedeelte Perseusweg/SDN Doorman de zuidelijke baas dusdanig geasfalteerd zal zijn dat bestemmingsverkeer komende vanuit richting Sta Rosa dit zal kunnen bereiken. Medio oktober zal ook de noordbaan over dit gedeelte van asfalt zijn voorzien. Vanaf medio oktober zal dan één rijbaan beschikbaar zijn voor doorgaand verkeer vanuit richting Sta Rosa naar richting Pinda.

In verband met werkzaamheden betreffende de afwerking vn dit deel zal dit wisselend de noord- of zuidbaan kunnen zijn. Het tweede deel van de reconstructie Sta Rosaweg, gedeelte SBN Doormanweg/Van Engelenweg, zal tot begin januari 1991 in één richting vanaf Sta Rosa naar Punda bereden kunnen blijven, waarbij binnenkort het verkeer van de noord baan naar de zuidbaan geleid zal worden in verband met werkzaamheden aan de noordzijde. In januari 1991 zal echter over dit tweede gedeelte het doorgaande verkeer in beide richtingen afgesloten zijn en omgeleid worden, terwijl aanwonenden hun panden wel kunnen blijven bereiken behoudens enkele dagen in verband met onoverkomelijke werkzaamheden.

Donderdag 9 augustus is een informatievergadering gehouden, waarbij aanwezig waren vertegenwoordigers van omliggende bedrijven en aanwonenden, DOW en de aannemer de Antillen nv. Nelson Monte, gedeputeerde van DOW heeft tevens vrijdag 10 augustus een bezoek gebracht aan het project.

TOKYO - De Japanse handelsbalans vertoont over juli een overschot van 5,38 miljard dollar, 10,2 procent minder dan het surplus van 5,99 miljard dollar in dezelfde maand van 1989.

Ten opzichte van juni, toen het overschot in vergelijking met juni van het afgelopen jaar met 27,6 procent groeide tot 6,69 miljard dollar, was er een nog veel sterkere vermindering. Uit de cijfers die vrijdag zijn gepubliceerd door het Japanse ministerie van Financien blijkt dat de waarde van de export vorige maand ten opzichte van juli 1989 met 1,8 procent is gestegen tot 23,89 miljard dollar. De import nam met 6,0 procent toe tot 18,51 miljard dollar.

Uitstapje voor Sehos-gepensioneerden

■ *WILLEMSTAD — Op 3 augustus jongstleden organiseerde het St Elisabeth Hospital een dagje uit voor haar gepensioneerde medewerkers en hun gasten. Na een rondleiding langs de gerenoveerde keuken en operatiekamer werd de rest van de dag doorgebracht in een hoffi te Barber. Daar werden ze onthaald op onder meer declamatie, spelletjes, muziek en dansshows. De gepensioneerden hebben genoten en de dag mag dan ook geslaagd worden genoemd.*

klaargemaakt door de keuken van het Elisabeth Hospitaal.

Op de foto een aantal gasten die zich te goed doen aan de 'bestia chiki' voortreffelijk

Groepje Japanners ziet kans over grens te komen

In Iraq zijn 2,5 miljoen buitenlanders aanwezig

WASHINGTON/BRUSSEL - Hoewel er twee-en-een-half miljoen buitenlanders in Iraq en Kuwayt vastzitten die in de toekomst als pionnen in het diplomatieke schaakspel in de Golf kunnen fungeren, vermijden functionarissen van beide zijden zorgvuldig hen gijzelaars te noemen. Een groep Japanners zag vandaag (zaterdag) kans uit Iraq te ontsnappen.

Iraq sloot donderdag zijn grenzen en kondigde aan dat buitenlanders, uitgezonderd diplomaten, het land niet mogen verlaten. De Amerikaanse minister van Buitenlandse zaken James Baker liet echter weten dat de Verenigde Staten nog steeds onderhandelen om hen Iraq uit te krijgen.

Politieke waarnemers zijn het niet eens over de manier waarop de Iraakse president Saddam Husayn de buitenlanders zal gebruiken. "Bankrovers nemen gijzelaars zodat zij kunnen vluchten. Saddam houdt de buitenlanders om dezelfde reden vast en om een Westerse aanval te voorkomen", aldus Barry Rubin van het Insitute for near East policy in Washington.

Richard Murphy, voormalige onderminister van Buitenlandse zaken van de VS voor het Nabije Oosten, is het echter niet met hem eens. "Ik denk niet dat deze mensen gijzelaars zijn in de klassieke betekenis. (Saddam) heeft andere bedoelingen en gijzelaars nemen staat niet hoog op zijn lijstje. Hij wil de leider van de Arabische wereld zijn en hij oefent vooral druk uit op Arabische staten", zo meent Murphy.

Zowel de VS als Iraq passen ervoor op over gijzelaars te spreken, zelfs in het geval van de 168 buitenlanders die in een vijfsterren hotel in Baghdad worden vastgehouden. "Gijzelaars zitten niet in hotels waar zij bier drinken en zichzelf amuseren", aldus de Iraakse minister van Buitenlandse zaken, Tareq Aziz.

Beide partijen proberen blijkbaar te voorkomen dat de emoties zo hoog oplaaien als tijdens de crisis rond de Amerikaanse gijzelaars in Iran in 1979-1981. Er verschijnen echter al droevige verhalen van echtgenoten en vrouwen in Amerikaanse kranten. Als de dagen weken worden en de weken maanden en de buitenlanders nog steeds in Iraq moeten blijven zal de term gijzelaars onvermijdelijk worden gebruikt. De meeste buitenlanders in Iraq en Kuwayt zijn Arabische en Aziatische werknemers. Er zit een relatief klein aantal Westerlingen vast, onder wie ongeveer 3.500 Amerikanen. In totaal zijn er nog zo'n 8.500 inwoners uit lidstaten van de EG in Iraq en Kuwayt. In Iraq verblijven onder meer 155 Nederlanders.

Een groep van 23 Japanse toeristen is zaterdag de grens van Iraq naar Jordanie overgevlucht via de grenspost in de woenstijn Ruweished, op 360 km ten noordoosten van Amman.

Japanse kustwacht voor raadsel: schip verdwenen

TOKYO - De verdwijning van het Griekse vrachtschip Pasithea stelt de Japanse kustwacht voor een raadsel. De kustwacht staakte vrijdag een zesdaagse zoekactie nadat zij sinds vorige week geen contact meer had gekregen met de Pasithea. Het Griekse vrachtschip verdween in een gebied dat bekend staat om zijn mysterieuze verdwijningen.

"Wij moeten aannemen dat het schip is gezonken maar we zijn wel zeer verbaasd", zo zei een lid van de Japanse kustwacht. De Pasithea vertrok zaterdag met een lading ijzererts uit de haven van Kashima, ten noorden van Tokyo. De kapitein vreesde de komst van een typhoon en wilde de storm vermijden.

De volgende dag ontdekte de kustwacht olievlekken op zo'n 125 kilometer uit de kust. Ook stuitte zij op een reddingsband en een reddingsboot met daarop de naam en thuishaven van de Pasithea. Van de bemanning ontbrak echter ieder spoor. De kustwacht neemt nu aan dat kapitein Konstadinos Vardakostas en de dertig bemanningsleden met het schip ten onder zijn gegaan.

In het gebied ten noordoosten van Tokyo zijn sinds 1944 zevenentwintig schepen op onverklaarbare wijze verdwenen.

Aantal nieuwe inschrijvingen Kamer neemt toe

WILLEMSTAD —Tussen januari en maart dit jaar hebben 754 nieuwe bedrijven zich ingeschreven bij het handelsregister van de Kamer van Koophandel. In dezelfde periode vorig jaar waren dat er 571, terwijl het aantal nieuwe inschrijvingen tussen januari en maart 1988 533 bedroeg.

Zo blijkt het informatieblad van de Kamer van Koophandel 'Curacao Info'.

Volgens de cijfers van de Kamer doet zich een stijgende lijn voor, ten aanzien van het aantal nieuwe bedrijven op Curaçao. In percentages uitgedrukt gaat het om toenamen van respectievelijk 32.05% en 41.50%.

Het aantal nieuwe lokale bedrijven dat zich inschreef tussen januari en maart dit jaar bedroeg 332; het aantal off shore maatschappijen dat zich in deze periode inschreef: 422.

In dezelfde periode werden 524 maatschappijen hetzij geliquideerd of opgeheven, terwijl 15 bedrijven hun statutaire zetel verplaatsten naar derde landen, waardoor de totale toename aan nieuwe bedrijven op Curaçao 215 bedroeg.

Het totale aantal bedrijven geregistreerd bij de Kamer bedroeg per 31 maart 1990 25,983. Offshore maatschappijen spannen de kroon: 18,230 gevolgd door 'retail trade' (toerisme): 1,372 en financiële-juridische dienstverlening: 1,118.

■ *WASHINGTON - Burgemeester Marrion Barry omhelst een van zijn aanhangers buiten het gerechtsgebouw waar hij even tevoren te horen had gekregen dat hij van vervolging ontslagen was op twaalf van de veertien tegen hem ingebrachte punten in betrekking tot drugsgebruik, het samenzweren daartoe en het aanzetten tot verkoop ervan. Het proces heeft lang geduurd en trok vooral nationale aandacht in de VS.*

Rechter: 12 aanklachten ongeldig verklaard

Barry slechts schuldig bevonden aan overtreding

WASHINGTON - Een Amerikaanse rechtbank-jury heeft de burgemeester van Washington, Marion Barry, vrijdag schuldig bevonden aan het bezit van cocaine. De jury deed daarmee een uitspraak over één aanklacht. Een andere aanklacht van het bezit van cocaine wees zij af. De jury verklaarde voorts dat zij geen overeenstemming had kunnen bereiken over de twaalf overige aanklachten die betrekking hebben op cocaine-bezit en meineed.

Districtsrechter Thomas Penfield bepaalde dat het proces ongeldig was ten aanzien van de aanklachten waarover de jury geen oordeel kon vellen. Hij zei dat het Openbaar Ministerie moet uitmaken of Marion Barry daarvoor opnieuw terecht moet staan. De uitspraak van de jury over de twee andere aanklachten is wel geldig.

Een veroordeling op één punt kan de burgemeester op een jaar gevangenisstraf en een boete van honderdduizend dollar komen te staan. Indien de jury hem aan alle punten schuldig had bevonden, had hij tot maximaal 26 jaar gevangenisstraf en een boete van 1,85 miljoen dollar kunnen worden veroordeeld.

Barry (54) zou af moeten treden indien hij voor een zware misdaad wordt veroordeeld. In de aanklacht stonden beschuldigingen van die aard, maar de jury kon daarover geen uitspraak bereiken. Barry is vrijdag alleen schuldig bevonden aan een overtreding. Barry omhelsde na de uitspraak zijn aanhangers en advocaten in de rechtszaal. Bij het horen van de beslissing juichten buiten het gebouw Barry's aanhangers.

De jury heeft er 38 uur, gespreid over acht dagen, over gedaan om tot haar beslissing te komen.

ALGIERS - Het fundamentalistisch-Islamitische stadsbestuur van de Algerijnse hoofdstad Algiers wil dat meisjes en jongens in het onderwijs gescheiden les krijgen. Dat heeft het Algerijnse persbureau APS maandag gemeld.

Volgens APS heeft het stadsbestuur van Algiers, dat na de vorige maand gehouden gemeenteraadsverkiezingen in handen is van het Islamitisch Reddingsfront (FIS), zaterdag tot een scheiding naar sekse in het onderwijs opgeroepen. De FIS is landelijk in de oppositie tegen het Nationaal bevrijdingsfront (FLN).

Effect sancties pas over maanden merkbaar

Saddam Husayn nog niet op de knieën

WASHINGTON - President George Bush is erin geslaagd Saddam Husayn te isoleren, maar de Iraakse leider heeft nog steeds sterke kaarten in zijn hand. Economische sancties zullen pas over een aantal maanden effect hebben en Saddam zit in eigen land politiek zo sterk in het zadel dat hij het moment kan afwachten dat het embargo wordt gebroken of mislukt, zo menen Amerikaanse deskundigen. Voorlopig wordt hij niet gehinderd door economische druk, aldus Jed Snyder van het Washington Strategy seminar. Het is duidelijk dat Saddam Husayn nog niet op de knieen is gekregen.

Washington verkeerde aanvankelijk in een bijna euforische staat nadat Bush erin was geslaagd de internationale gemeenschap achter zich te krijgen toen hij een boycot van Iraq afkondigde als reactie op de invasie van Kuwayt. Sommige politici gaan ervan uit dat het nog slechts een kwestie is van wachten totdat Saddam Husayn onder de druk van internationale sancties bezwijkt. Maar wat gebeurt er als de economische boycot niet zo snel effect heeft als de Amerikaanse regering hoopt?

ZES MAANDEN TOT JAAR

Patrick Clawson, werkzaam bij het Foreign Policy research institute in Philadelphia, betwijfelt of het embargo binnen drie maanden een effect van betekenis zal hebben op de Iraakse economie. Sancties kunnen na zes maanden tot een jaar doeltreffend zijn, vooral als zij worden ondersteund door een internationale marineblokkade van Iraakse havens. Maar is het Westen in staat zo lang een totale boycot vol te houden, vraagt Clawson zich af.

Een andere deskundige wees erop dat sancties, ook als zij op economisch niveau succes hebben, op politiek gebied zonder effect kunnen blijven in Iraq. Tijdens de acht jaar durende oorlog met Iran (1980-1988) gingen de Irakezen gebukt onder extreem slechte economische omstandigheden, maar de positie van Sadaam Husayn werd daardoor nooit bedreigd. "De blokkade kan fysiek zeer effectief zijn zonder dat op politiek niveau iets verandert. In dat geval blijven we steken in een onbesliste economische uitputtingsoorlog".

BELANGRIJKE TROEF

Of Husayn passief zal toekijken valt sterk te betwijfelen. Hij beschikt met de honderden buitenlanders die als het ware als gijzelaars in Iraq en Kuwayt vastzitten over een belangrijke troef. Verder geniet hij klaarblijkelijk brede steun onder de Arabische bevolking.

Volgens de deskundigen heeft hij nu de keuze uit een aantal tactieken:

■Met het vasthouden van de Westerse gijzelaars kan hij de publieke opinie trachten te bespelen, vooral in de VS waar het woord "gijzelaar" een politiek zeer geladen begrip is. Maar dit mes snijdt aan twee kanten omdat Saddam Washington daarmee kan aanzetten tot militaire vergeldingsacties.'

■Saddam kan proberen de publieke opinie in de Arabische wereld te mobiliseren tegen de Amerikaanse aanwezigheid in Saudiarabie. Hij is vooral populair bij de gewone man in de Arabische landen. In deze landen is verdeeld gereageerd op de Iraakse invasie van Kuwayt. Hoewel velen geschokt waren, onder meer omdat een Arabisch land en ander Arabisch land aanviel, werd de operatie door anderen openlijk toegejuicht, zoals in Jordanie. Sommigen zien hem als een Arabische held die heeft gedurfd het Westen een hak te zetten. Als zijn optreden aanslaat onder de bevolking kan hij de Arabische regeringen die zich hebben uitgesproken voor sancties tegen Iraq bovendien in verlegenheid brengen.'

ISRAEL ERBIJ BETREKKEN

■Saddam kan het conflict uitbreiden door Israel erbij te betrekken, mogelijk door troepen Jordanie te laten binnentrekken. Israel heeft gezegd een dergelijke stap als een oorlogsverklaring te zullen beschouwen. Deze tactiek kan dus zeer gevaarlijk zijn voor Saddam Husayn. Anderzijds heeft hij de afgelopen maanden lof geoogst uit de Arabische wereld met dreigementen dat hij Israel voor de helft zou vernietigen met chemische wapens als dit land het zou wagen een Arabisch land aan te vallen. Israel bij de oorlog te betrekken zou bij veel Arabieren in goede aarde vallen en de Amerikaanse positie in de Arabische wereld bovendien verzwakken.'

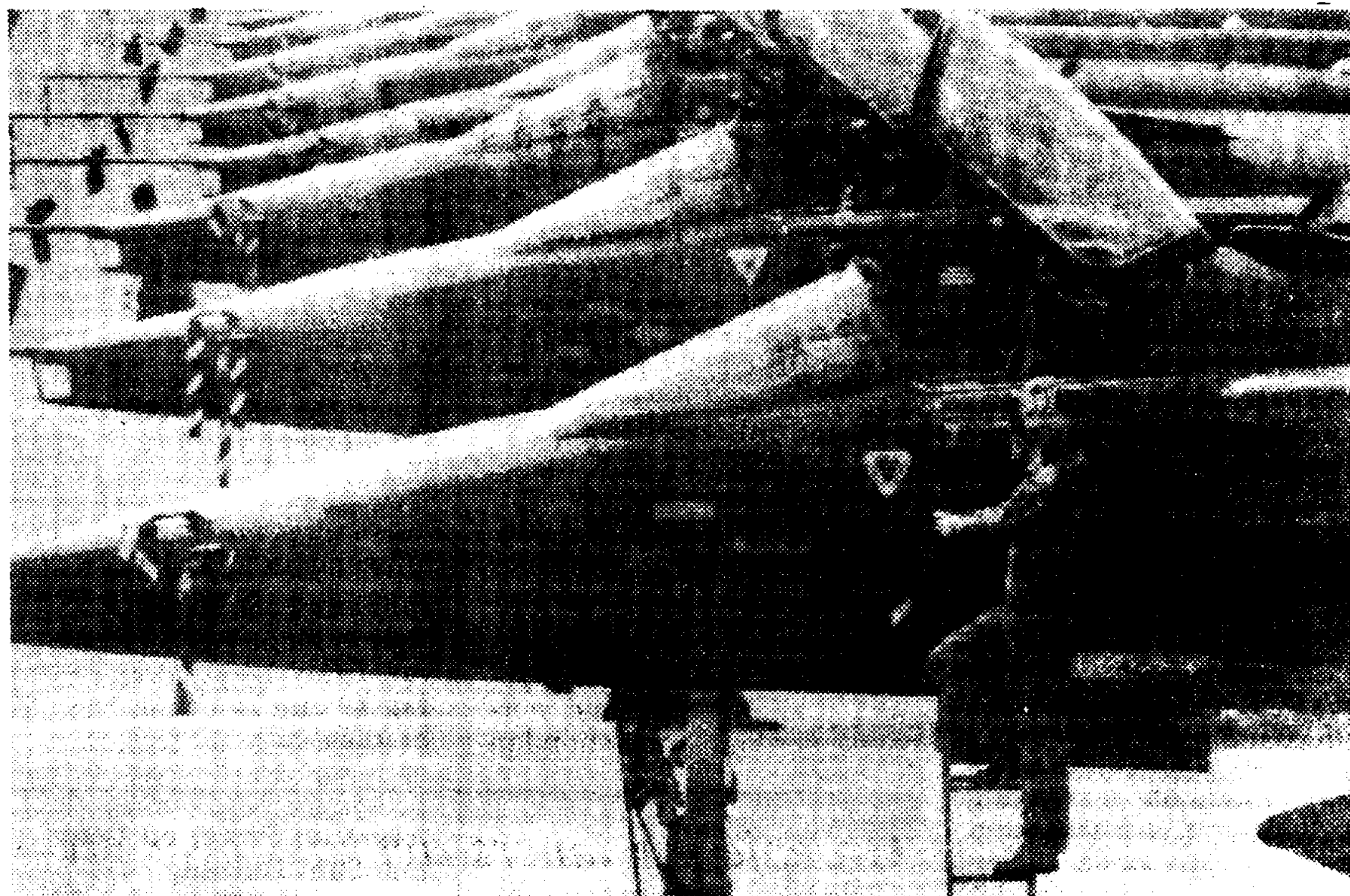
■Saddam kan het westen op de proef stellen door troepen te sturen naar de neutrale zone in Saudiarabie om te kijken hoe de VS reageren.'

■ Hij kan internationale guerrillagroepen afsturen op gevoelige Westerse doelen. Volgens sommige berichten is de radicale Palestijnse guerrillastrijder Abu Nidal terug in Baghdad na van acht jaar met Iraq gebrouilleerd te zijn geweest. Husayn financiert ook de Palestijnse guerrillaleider Abu Abbas, die heeft gedreigd Amerikaanse belangen te zullen aanvallen.'

■Tenslotte kan Saddam voor geen van deze tactieken kiezen. Hij heeft herhaaldelijk zijn vijanden verrast met onvoorspelbare zetten en zou dat opnieuw kunnen doen.

"Een ding is zeker. Kuwayt laat hij niet meer los. Hij weet dat sancties doorgaans na enige tijd niet waterdicht blijken te zijn en dat de mens op den duur voldongen feiten accepteert", aldus Ibrahim Oweiss van Georgetown University in Washington.

Klaar voor start naar Saudiarabië

■*COLITISHALL - Jaguarbommenwerpers van de Britse luchtmacht RAF staan opgesteld met commandant Jerry Cennelly. De foto werd genomen niet lang voordat dit squadron naar het Midden Oosten vertrok als onderdeel van de multinationale strijdmachter welke onder meer Saudiarabie moet gaan beschermen tegen een eventuele inval door Iraq. (AFP-satellietfoto)*

Met moderne spionage-ogen

VS volgen troepen bewegingen van Iraq

WASHINGTON - Zodra de Iraakse troepen optrekken naar de Saudische grens moeten de Amerikanen hen direct kunnen zien aankomen door middel van hun geavanceerde 'ogen-in-de-ruimte'. Deze satellieten zijn zo gevoelig dat zij voorwerpen ter grootte van een grapefruit kunnen "zien" vanaf een hoogte van vijfhonderd kilometer.

Elk van de zes KH-11 of Lacrosse spionagesatellieten passeert om de paar uur over het Golfgebied en stuurt dan beelden naar inlichtingendiensten in de Verenigde Staten. Andere satellieten zijn in staat alle berichten via de radio op te vangen, zo zeggen deskundigen.

"De KH-11 kan een voorwerp waarnemen ter grootte van vijftien centimeter", zo zegt Jeffrey Richelson van de Nationale veiligheids archiefdienst, een particulieren onderzoeksinstelling. Een Lacrosse "ziet" alles met een diameter groter dan anderhalve meter. De informatie wordt dan naar de VS doorgeseind via andere satellieten die miljoenen stukjes data per seconde kunnen doorsturen.

Iraakse tanks en vrachtwagens kunnen gemakkelijk worden waargenomen in het platte en boomloze woestijngebied. De spionerende ruimtetoestellen kunnen ook door een wolkendek heenkijken. De satellieten worden normaal gebruikt om de Sovjetunie in de gaten te houden maar kunnen tot boven het Midden-Oosten worden verplaatst.

De samentrekking van de Iraakse troepen bij de grens met Kuwayt werd al waargenomen enkele dagen voor de inval op 2 augustus. Washington leek verbaasd, maar president George Bush, een voormalig hoofd van de Amerikaanse inlichtingendienst CIA, weigerde de schuld bij de geheime dienst te leggen.

Volgens Amerikaanse deskundigen

Inzet van C-wapens door Iraq militaire blunder

WASHINGTON - Iraq heeft waarschijnlijk de grootste hoeveelheid chemische wapens ter wereld, maar volgens Amerikaanse militaire deskundigen zijn de Amerikaanse troepen zo goed beschermd tegen zenuw- en mosterdgas, dat het een blunder van Iraq zou zijn een aanval met chemische wapens in te zetten.

Als de Iraakse leider Saddam Husayn toch chemische wapens zou inzetten, hebben de Amerikaanse troepen in Saudiarabie en op de schepen in de Perzische Golf waarschijnlijk genoeg tijd om hun beschermende pakken, gasmaskers, handschoenen en laarzen aan te trekken, zo menen militaire deskundigen. In de tussentijd kan Saddam al menig vliegtuig met chemische wapens kwijt zijn door een tegenaanval van de Amerikanen. Dat brengt de chemische wapensdeskundige Elisa Harris, verbonden aan het Brookings Instituut, ertoe te verklaren dat Saddam "een enorme militaire blunder" begaat als hij chemische wapens inzet.

Iraq beschikt over enkele duizenden tonnen chemische wapens, bestaande uit twee soorten: zenuwgas, voornamelijk tabun en sarin, en mosterdgas. Verder gaan er geruchten dat Irak biologische wapens ontwikkelt met bacteriën die typhus en cholera kunnen veroorzaken.

De speciale beschermende pakken voor de Amerikaanse troepen kunnen echter in de Saudiarabische woestijn, waar de temperatuur oploopt tot 50 graden Celsius, zeer oncomfortabel zijn. Ze moeten bovendien tijdig vervangen worden omdat de chemicaliën op den duur wel door de beschermlaag heen dringen, zo verklaarde een woordvoerder van het Amerikaanse ministerie van Defensie.

De Amerikaanse militairen zijn uitgerust met atropine, een antidosis tegen zenuwgas, die echter minder goed beschermt dan de speciale pakken. Onbeschermde slachtoffers van zenuwgas zijn reddeloos verloren. De chemicaliën leggen de zenuwfuncties stil. De dood treedt binnen enkele minuten in doordat de longen uitgeschakeld worden.

Goud en pond sterling ook omhoog

Dollar profiteert van Golf-spanning

AMSTERDAM - De dollar en het pond sterling hebben woensdag weten te profiteren van de gestegen spanning rond de Perzische Golf. De dollar sloot in Amsterdam op Nf 1,8025, bijna 2,5 cent meer dan de slotkoers van dinsdag, die Nf 1,7790 bedroeg.

De dollar kreeg in de middag een extra steuntje in de rug van president Bush. Deze verklaarde in een tv-toespraak dat de Amerikaanse militaire missie naar Saudiarabie uitsluitend defensief is bedoeld. Bush vroeg de oliemaatschappijen voorzichtig te zijn met prijsverhogingen. Het was vooral de duidelijke en besliste toon van de toespraak die de markt wat vertrouwen gaf.

Ook werd gezegd dat een internationale militaire macht Iraq ertoe zou kunnen dwingen zich uit Kuwayt terug te trekken. Desondanks blijft de gang van zaken in de Amerikaanse economie, die wordt bedreigd door een recessie, de wisselmarkten zorgen baren.

Het pond sterling wist een koersstijging van ruim twee cent te boeken. De munteenheid sloot op de wisselmarkt van Amsterdam op Nf 3,3590 na een slotkoers van Nf 3,3380 op dinsdag. Het goud steeg iets in prijs. Na een slot van 383,25 dollar op dinsdag ging het edele metaal woensdag in Zuerich de markt uit op 384 dollar.

Ook Nederland tot medewerking bereid

Meer NAVO-landen sturen troepen naar Golf-gebied

BRUSSEL - Een aantal NAVO-landen, waaronder Nederland, heeft toegezegd een concrete bijdrage te leveren aan de multinationale strijdmacht die de agressie van Iraq in het gebied van de Perzische Golf moet tegenhouden.

Die strijdmacht moet tevens garanderen dat de internationale boycot tegen Iraq effectief wordt. Dat bleek vrijdag op een speciale bijeenkomst van de ministers van Buitenlandse zaken van de zestien NAVO-landen in Brussel. De NAVO ondersteunt zo'n strijdmacht politiek maar hoe de deelnemende landen hun bijdrage vorm geven is hun eigen zaak, zo maakte secretaris-generaal Worner na afloop van de bijeenkomst duidelijk. Dat geldt ook voor de vraag hoe de coordinatie binnen die strijdkracht moet plaatsvinden. De landen die een concrete toezegging hebben gedaan, gaan daarmee in op het verzoek van de Verenigde Staten. De Amerikaanse minister van Buitenlandse zaken Baker toonde zich na de bijeenkomst tevreden over het resultaat.

Naast de VS hebben Frankrijk en Groot-Brittannie al militaire versterkingen naar het Golfgebied gestuurd. Daarnaast zijn vrijdag toezeggingen gedaan door Nederland, Belgie, Canada en Spanje. De Bondsrepubliek wil een vlooteenheid naar het oostelijk deel van de Middellandse Zee sturen, terwijl Denemarken bereid is NAVO-eenheden te vervangen als schepen naar de Golf worden gedirigeerd.

Vrijgelaten Roemeense studentenleider:

Actief blijven tegen aantasten van democratie

BUKAREST - De Roemeense studentenleider Marian Munteanu, die vrijdag na zes weken gevangenschap werd vrijgelaten, heeft gezworen dat de studenten anti-democratische acties zullen blijven bestrijden.

"Het is allemaal een beetje vreemd. Ik kan niet geloven dat ik weer thuis ben", zei de 28-jarige Munteanu terwijl hij zijn huilende vrouw Claudia omhelsde. Claudia heeft nog een aantal dagen doorgebracht bij de Nederlandse ambassadeur in Bukarest na de arrestatie van haar man. Officier van justitie Gheorghe Robu zei voor de radio dat ook negen andere gedetineerden zijn vrijgelaten omdat ze geen gevaar meer vormden voor de openbare orde. Hij zei dat er nog wel een onderzoek loopt tegen Munteanu en de anderen, maar dat zij niet in staat van beschuldiging zijn gesteld.

Olieprijs weer hoger

LONDEN - De olieprijzen zijn vrijdag gestegen.

Op de markt in Londen steeg Brent-olie, de meest verhandelde oliesoort, 75 dollarcent in prijs tot 25,50 dollar. In New York werd West Texas Intermediate, de meest verhandelde Amerikaanse soort, 48 dollarcent duurder. Dit als gevolg van de ontwikkelingen in het Midden Oosten waarover men niet gerust bleek te zijn. Aanvankelijk leek het er vrijdag echter op dat de olieprijzen zich stabiliseerden.

Geen suiker voor Iraq

LONDEN - Iraq begint de gevolgen van het internationale handelsembargo te ondervinden. Het land van Sadam Husayn slaagt er niet meer in suiker te kopen op de wereldmarkt.

Vrijdag kwam geen enkel bod op de openbare inschrijving die Iraq had gedaan voor een lading witte suiker, zo hebben handelaren verklaard. "Zij kunnen inschrijven, inschrijven en nog eens inschrijven, maar voordat de situatie waarin zij zich hebben gemanoeuvreerd is opgelost, denk ik niet dat zij ook maar een bod krijgen", zei een handelaar. Iraq moet nagenoeg zijn gehele voedselbehoefte importeren.

Gebed vóór demonstratie

■*AMMAN - Duizenden Moslims die tot de Moslim broederschap behoren in gebed voordat zij gingen deelnemen aan de betoging vrijdag in de Jordaanse hoofdstad tegen de buitenlandse inmenging in het Golf-conflict. (AFP-satellietfoto)*

DE AMERIKAANSE Export-Import bank heeft kredietgaranties afgegeven voor de export van apparatuur voor een passagiersterminal voor het vliegveld van Sjanghai en voor een fabriek van plastic. De garanties bedragen 15,9 milioen dollar.

Niemand nog aan slag

Kuwayt-stad: Iraakse stad

MANAMAH - Volgens een correspondent van een Frans persbureau in Iraq lijkt Kuwaytstad zo goed als verlaten. Op de straten in het centrum zijn geen burgers te bekennen. Iraakse soldaten zijn er daarentegen in grote aantallen.

De warenhuizen in de stad blijven gesloten. De kleine winkels niet. Daar sluipen voornamelijk Aziatische klanten binnen. Voor zover waarneembaar heeft bijna niemand in Kuwayt het werk hervat. De nieuwe "voorlopige regering van vrij Kuwayt", geïnstalleerd door Baghdad, had maandag de burgers opgeroepen aan het werk te gaan.

Van deze regering, die wordt geleid door Ala'A Husayn Ali, is weinig tot niets bekend. Uit diplomatieke bronnen wordt vernomen dat niemand weet wie aan het negen man sterke kabinet deelneemt. Een foto van de regeringsploeg was maandag nog altijd niet aan de pers verstrekt.

Pakistaanse regering:

Speciale rechtbanken voor zg Bhutto-zaken

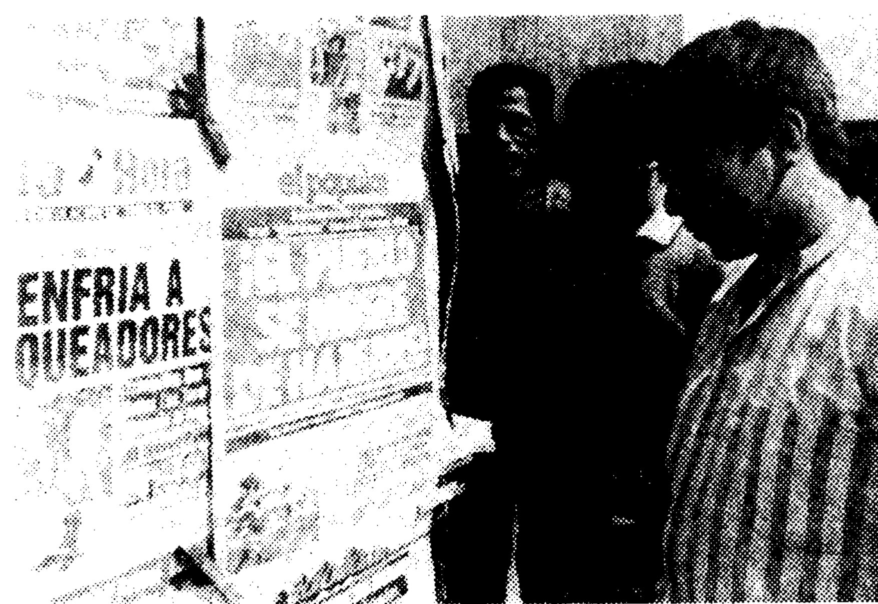
ISLAMABAD - Leden van de ontslagen Pakistaanse regering van premier Benazir Bhutto en haar familieleden zullen voor speciale rechtbanken terecht moeten staan vanwege corruptie, zo is woensdag uit officiele bronnen in Islamabad vernomen. Volgens een functionaris van het ministerie van Binnenlandse zaken zal niemand worden gespaard, ook de verwanten van Bhutto niet.

Gisteren kondigde de nieuwe Pakistaanse regering een diepgaand onderzoek aan naar corruptie onder leden van het kabinet-Bhutto, dat maandag door president Ghulam Ishaq Khan naar huis werd gestuurd. Ghulam Mustafa Jatoi, aangesteld als tijdelijk premier, zei dat het onderzoek naar de verantwoordelijken eerlijk zal verlopen, maar dat de schuldigen zeer streng zullen worden gestraft. Volgens Jatoi zal er geen sprake zijn van wraak. "Maar we zullen niet toestaan dat degenen die de schatkist hebben leeggeroofd, vrijuit gaan", aldus Jatoi.

In zijn toespraak tot leden van zijn Nationale volkspartij gaf de 58-jarige Jatoi dinsdag geen bijzonderheden. De nieuwe minister van Handel, Elahi Baksh Soomro, zei echter dat de nieuwe regering prioriteit geeft aan de bestrijding van corruptie. "Alle schandalen zullen worden onderzocht. De regering zal functioneren als een regering en niet als een priveorganisatie", verklaarde Soomro. Onder het onderzoek vallen in ieder geval alle transacties van staatsbedrijven, zo zei hij.

Politieke commentatoren in Islamabad zeiden dat de speciale rechtbanken gebruikt kunnen worden om te voorkomen dat leden van Bhutto's Pakistaanse volkspartij (PPP) deelnemen aan de nieuwe verkiezingen die zijn vastgesteld op 24 oktober. Bhutto die dinsdag terugkeerde naar haar ouderlijk huis in Karachi, heeft de bschuldigingen van corruptie en nepotisme van de hand gewezen.

Het laatste nieuws in Lima

■ *LIMA - In de hoofdstad van Peru heerst al enige dagen een oproer tegen de drastische prijsverhogingen van onder meer levensmiddelen maar ook van de brandstoffen. De krantekoppen bij de boekenstalletjes spraken duidelijk taal. (AFP-satellietfoto)*

Italiaanse parlementscommissie:

In regio ruim 200 mafiosi gekozen

ROME - Meer dan tweehonderd personen die banden onderhouden met de maffia zijn in mei van dit jaar in Italie gekozen in regionale of plaatselijke besturen. Dat staat in een rapport dat woensdag door een Italiaanse parlementaire anti-maffia commissie is uitgebracht.

"Het is niet moeilijk voor te stellen welke consequenties dit alles in de komende vijf jaar voor het dagelijks bestuur van veel steden zal hebben", aldus de commissie. Deze heeft een onderzoek gedaan naar de mate waarin de maffia in regionale en gemeentebesturen in het zuiden van Italie is geinfiltreerd. Het onderzoek kwam op gang nadat acht kandidaten voor dergelijke besturen in Calabrie en Campanie in april en mei werden vermoord.

In het rapport staat dat 53 kandidaten in Napels en omgeving familie- of andere banden met de maffia hebben terwijl meer dan honderd nieuw gekozen bestuurders in het verleden zijn veroordeeld voor zaken als corruptie en omkoping van ambtenaren. In Calabrie hebben ruim zestig nieuw gekozenen een veroordeling wegens maffia-praktijken achter de rug of worden van nauwe banden met de maffia verdacht.

Turkije van partij, India aarzelt

Zwitserland neemt Iraq-sancties over

BERN - Zwitserland heeft besloten de sancties over te nemen welke door de Verenigde Naties zijn uitgevaardigd tegen Iraq. Ook Turkije is van de partij.

Het is voor de eerste keer dat Bern zijn neutraliteit laat varen in de moderne tijd. Veel andere landen zullen ook aan de sancties deel nemen. Zo is toegezegd door de regeringen van Nieuw-Zeeland en Zweden. India verkeert nog in dubio of zij de oproep van de Veiligheidsraad zal volgen. "Wij nemen vooralsnog geen beslissing. Wij wachten eerst de reacties van de andere landen af alvorens tot een boycot over te gaan", zo liet een regeringsfunctionaris in New Delhi weten.

Turkije zal sancties instellen tegen Iraq. Dat heeft het semi-officiele persbureau ANA in Istanbul dinsdag gemeld. ANA gaf geen verdere details. De Veiligheidsraad heeft opgeroepen tot een stopzetting van alle handelsverkeer, inclusief een olie- en wapenboycot, van Iraq en het door Iraakse troepen bezette Kuwayt. Door Turkije lopen vanuit Iraq pijpleidingen naar de Middellandse Zee waardoor ongeveer de helft van alle Iraakse olie wordt vervoerd.

***

FRANKRIJK heeft voorgesteld een onderhandelingsforum op te richten voor de oplossing van handelsgeschillen tussen Europese landen en Japan in navolging van een soortgelijk overleg tussen de Verenigde Staten en Japan. Het idee is afkomstig van premier Rocard.

In en rond de Golf

DE FRANSE marine versterkt haar aanwezigheid in de Perzische Golf met drieduizend militairen en veertig gevechtsvliegtuigen en helikopters. Een uit zes marineschepen bestaande vloot onder leiding van het vliegdekschip Clemenceau vertrekt binnen drie dagen vanuit het Zuidfranse Toulon. De vloot zal zich in de Golf voegen bij de Franse torpedojager Dupleix en de fregatten Protet en Commandant Ducuing.

***

DE ISRAELISCHE regering is "ingenomen" met de laatste uitlatingen van de Jordaanse koning Husayn met betrekking tot de Golfcrisis. Dat heeft minister van Buitenlandse zaken David Levy vrijdag voor de Israelische radio laten weten. Leden van de Israelische regering hebben de afgelopen dagen herhaaldelijk laten weten een mogelijke stationering van Iraakse troepen op Jordaans grondgebied niet te tolereren. Koning Husayn van Jordanie benadrukte woensdag dat zijn land de annexatie van Kuwayt door Iraq afwijst.

***

DE EUROPESE Gemeenschap verwerpt de eis van Iraq de ambassades van de EG-landen te verplaatsen van Kuwayt naar Baghdad, zo is vrijdag in EG-kringen in brussel vernomen. Verplaatsing van de ambassades naar Baghdad zou neerkomen op een erkenning van de annexatie van Kuwayt door Iraq, zo luidt de argumentatie.

***

DE Bondsrepubliek DUITSLAND zal oorlogsschepen naar de Middellandse Zee sturen ter vervanging van de Amerikaanse schepen die naar het Golfgebied zijn gevaren. Mijnenvegers zullen in de komende dagen naar het oostelijke deel van de Middellandse Zee gaan om de internationale vaarroutes vrij te houden van mijnen.

***

Maandag wordt er in Den Haag "in kabinetsverband" besproken of NEDERLAND al dan niet marineschepen naar de Perzische Golf stuurt. In marinekringen neemt men aan dat het fregat Witte de With naar de Golf zal worden gestuurd. Nederland en Belgie hebben er op aangedrongen dat er zo spoedig mogelijk een bijeenkomst van de Westeuropese Unie (WEU) wordt gehouden. De WEU-landen (BENLUX, Frankrijk, Bondsrepubliek Duitsland, Italie, het Verenigd Koninkrijk, Spanje en Portugal) zullen waarschijnlijk binnen een week bijeenkomen om de militaire aspecten van de situatie in het Midden-Oosten te bespreken.

***

De TURKSE regering heeft in verband met de staking onder de Turkse werknemers op de door de VS geleide bases in Turkije is een afkoelingsperiode van zestig dagen afgekondigd. De bases kunnen van belang zijn bij een mogelijke Amerikaanse militaire actie tegen Iraakse troepen. Volgens de regering schaadt de staking voor hoger salaris door de vierduizend Turken "de nationale veiligheid".

***

Turkije heeft vrijdag zijn grens met BULGARIJE gesloten voor alle vrachtwagens met goederen voor Iraq en Kuwayt. Ook vrachtwagens met Turkse nummerborden met goederen voor de twee Golfstaten, mochten hun land niet in. Turkije heeft in het kader van het VN-embargo tegen Iraq al een van de pijplijnen voor transport van Iraakse olie naar de Middellandse Zee dichtgedraaid. Een diplomaat meldde dat Bulgarije het bezig was met Iraq te onderhandelen over een handelsakkoord voor het ruilen van olie tegen wapens. Bulgarije is op zoek naar een alternatief voor Russische olie, want de SU wil voortaan voor olieleveranties betaald krijgen, in harde deviezen.

***

De Amerikaanse onderminister van Buitenlandse zaken, John Kelly, heeft vrijdag in DAMASCUS overleg gepleegd met de Syrische minister van Buitenlandse zaken, Nasser Kaddour, over de crisis in de Golf. Na afloop van het gesprek wilde Kelly slechts meedelen dat men in afwachting was van de resultaten van de Arabische top.

Amerikaanse vlag verbrand in Jordanië

■ *AMMAN - Drie gemaskerde Moslim verbrandden een Amerikaanse vlag op de hoogste verdieping van een moskee in de Jordaanse hoofdstad. Dit gebeurde na het vrijdagsgebed. (AFP-satellietfoto)*

Newyorkse beurs sluit in mineur

NEW YORK - Op de Newyorkse effectenbeurs zijn de koersen vrijdag gedaald als gevolg van ongerustheid over de ontwikkelingen in het Midden-Oosten.

De nerveuze markt was, mede door gebrek aan kopers, gevoelig voor door de computer aangegeven verkoopopdrachten. De Dow Jones-index van dertig industriële fondsen daalde met 42,32 punten tot 2716,59. Veel beleggers bleven aan de zijlijn staan met het weekeinde voor de deur. De omzet kwam niet verder dan 147 miljoen aandelen.

Westduitse hulp tweede gifgas-fabriek Libie

LAHR/ORTENAUKREIS - De Westduitse firma Imhausen-Chemie bereidde kennelijk de bouw voor van een tweede gifgasfabriek in Libie.

De Westduitse federale recherche Bundeskriminalamt (BKA) heeft woensdag een beschuldiging van deze aard door de Westduitse omroep Sudwestfunk (SWF) aan het adres van de firma bevestigd. Volgens de omroep werkte Imhausen tussen december 1988 en januari 1989 aan een project onder de naam Pharma 200, dat een vervolg was op de gifgasfabriek in Rabta in Libie. Libie heeft steeds ontkend dat daar inderdaad gifgas wordt gemaakt.

Pentagon: Iraq consolideert positie

"Woestijnschild" kost miljarden

WASHINGTON - Het Pentagon en ook de Amerikaanse president Bush leken vrijdag opeens niet meer zo zeker van een Iraakse aanval op Saudia-rabie. Wat wel zeker is zijn de kosten welke aan de militaire operatie zijn verbonden. Op de duur gaan die in de vele miljarden kosten.

Een woordvoerder van het Pentagon zei dat Iraq nu mogelijk bezig was zijn militaire positie in Kuwayt te consolideren. De Iraakse troepen nemen klaarblijkelijk een "defensieve houding" aan, aldus woordvoerder Pete Williams. Ondanks dat de Golfoperatie "de grootste Amerikaanse operatie sinds Vietnam" wordt genoemd, ging de Amerikaanse president vrijdag gewoon volgens schema op vakantie. Hij heeft voor zijn vertrek laten weten dat hij verwacht dat het niet tot vijandelijkheden komt in de Golf.

Volgens militaire deskundigen gaat de bescherming van het Golf-gebied de Amerikaanse belastingbetaler driehonderd miljoen dollar per maand kosten, als er niet wordt geschoten. Gebeurt dit laatste wel dan vallen de kosten nog veel hoger uit. Men gaat daarbij uit van een troepenmacht van vijftigduizend man. Washington blijkt echter van plan te zijn een kwart miljoen manschappen naar de Golf te sturen voor wat officieel heet Desert Shield oftewel Woestijnschild. Het probleem is dat men geen idee heeft hoe lang deze militaire actie gaat duren.

In eerste halfjaar van 1990:

Hagemeyer: netto winst 24 % omhoog

AMSTERDAM - De handelsonderneming Hagemeyer, welke ook een nederzetting heeft op CURACAO heeft de nettowinst in het eerste halfjaar met 24 procent verbeterd, van Nf 21,4 miljoen vorig jaar tot Nf 26,6 miljoen dit jaar. Ondanks de uitbreiding van het aandelenkapitaal met bijna tien procent steeg de winst per aandeel met 13,3 procent van Nf 4,37 tot Nf 4,95. Dat heeft Hagemeyer woensdag bekendgemaakt.

De omzet steeg 14,5 procent van Nf 1026,7 miljoen tot Nf 1175,6 miljoen. Als de wisselkoersen niet waren veranderd, zou de omzet met 21,4 procent zijn toegenomen. Ongeveer de helft bestaat uit autonome groei.

Het bedrijfsresultaat steeg met 30 procent van Nf 44,8 miljoen tot Nf 58,3 miljoen als gevolg van verbetering van de resultaten bij bestaande activiteiten en door overnemingen. De financiele lasten stegen van Nf 14,6 miljoen tot bijna Nf 19 miljoen doordat de rentelasten omhoog gingen als gevolg van overnemingen en rentestijgingen.

VERWACHTING

Hagemeyer verwacht voor 1990 een omzet van Nf 2,5 miljard en een hogere winst per aandeel, zo heeft A.H. Land, voorzitter van de raad van bestuur, in een toelichting verklaard. Vorig jaar kwam de winst per aandeel uit op Nf 10,64 en de omzet op Nf 2,3 miljard.

In het eerste halfjaar had Hagemeyer last van de lagere dollar. Voor de tweede helft rekent de onderneming op een gemiddelde koers van Nf 1,80. Dat komt overeen met de huidige koers. Van de lage koers van de yen heeft Hagemeyer voordeel. De onderneming koopt veel producten in Japan om die elders in de wereld te verkopen tegen andere valuta's.

Hagemeyer handelt in consumenten- en professionele elektronica, huishoudelijke apparaten, mode en cosmetica, dure levensmiddelen, personen- en bedrijfswagens en elektrotechnisch installatiemateriaal. De overeenkomst tussen deze groepen is dat zij, in de woorden van Land, "multiprincipaal" zijn en dat zij een "logistieke behandeling" vergen.

De omzet van Hagemeyer concentreert zich op Europa (45 procent), Noord-Amerika (dertig procent) en Azie en het gebied rond de Stille Oceaan (25 procent). Hagemeyer heeft zich geheel uit Afrika teruggetrokken door de overdracht van het minderheidsbelang in Hagemeyer Nigeria.

In Europa geeft Hagemeyer voorrang aan uitbreiding van de elektrotechnische groothandel, in Azie is het expansiebeleid in de eerste plaats gericht op versterking van de bestaande lokale marktposities als importeur/distributeur en in Noord-Amerika richt de onderneming zich op de dure levensmiddelen,

EXCLUSIEF

Land tekende aan dat de omzet in de Verenigde Staten dit jaar kleiner zal zijn doordat "de economie op een lager pitje staat, het yuppie-effect verdampt en de dollar lager is". Door de lage dollarkoers worden de dure levensmiddelen nog duurder en de bereidheid van jonge mensen met veel geld om veel te betalen voor exclusief voedsel is afgenomen.

De concentratie op de elektrotechnische groothandel in Europa betekent dat Hagemeyer definitief afziet van de overneming van Medicopharma, aldus Land. Expansie in twee sectoren is wat veel van het goede. Land onderstreepte Medicopharma nog steeds positief te beoordelen.

Auto's chemisch ontsmet

■ *MUENSINGEN - Deze foto in het Westduitse Muensingen werd niet genomen bij een oefening in verband met de mogelijke acties met chemische wapens in het Midden Oosten. Er had zich in een fabriek een ongeluk met chemicalieën voorgedaan. De omwonenden werden daarop uitgenodigd met hun auto's in de Herzog Albrecht-kazerne langs te komen om hun wagens te laten ontsmetten. Veertig mensen hebben bij dit ongeluk verwondingen opgelopen. (AFP-satellietfoto)*

Amerikaans wapen-gekletter

WASHINGTON - De toestemming van de Saudische koning Fahd aan de VS om troepen en materieel over te vliegen is volgens Arabische diplomatieke bronnen niet geheel zonder dwang van Amerikaanse zijde tot stand gekomen.

Volgens de bronnen zou de Amerikaanse minister van Defensie Dick Cheney maandag een simpele boodschap aan koning Fahd hebben overhandigd in de trant van: "Nodig ons uit. Als dat niet gebeurt kunnen we toekomstige Amerikaanse wapenleveranties niet langer garanderen".

Jordanië gewaarschuwd voor Iraaks avontuur

Shamir: alleen met kracht is Saddam tegen te houden

JERUZALEM - Alleen met kracht kan de Iraakse president Saddam Husayn worden tegengehouden. Dat heeft premier Yitzhak Shamir van Israel donderdag gezegd tot afgestudeerden van een staf-opleiding van het Israelische leger.

Shamir prees de militaire versterkingen die onder leiding van de Verenigde Staten naar de Golf worden gestuurd om mogelijke nieuwe agressie van Iraq te voorkomen. Hij was evenwel van mening dat de internationale gemeenschap sneller had moeten reageren. "Het enige dat Saddam Husayn nu kan stoppen is kracht, duidelijk en veel, die een einde kan maken aan zijn agressie en zijn streken. De concentratie van internationale strijdkrachten rond Iraq en sancties van de internationale gemeenschap kunnen dat bewerkstelligen", aldus de Israelische eerste-minister.

Shamir die enkele uren na een succesvolle proef met een Israelische anti-raketraket sprak, herhaalde tegenover zijn gehoor dat Israel geen oorlog zoekt en met zijn buurlanden "zonder uitzondering" over vrede wil praten.

Israel heeft Baghdad verschillende keren gezegd dat wanneer Iraakse soldaten voet op Jordaanse bodem zetten, de joodse staat dat als een oorlogsverklaring beschouwt en tot militiare actie zal overgaan. Donderdag waarschuwde Jeruzalem Jordanie, Iraq's nauwste bondgenoot, ervoor niet betrokken te raken bij de "gevaarlijke avonturen van hun oostelijke buur".

Oud-premier mag Pakistan niet verlaten

Bhutto valt uit tegen Pakistaanse president

ISLAMABAD - De ontslagen premier van Pakistan Benazir Bhutto heeft de hoofdstad Islamabad dinsdag verlaten voor haar politieke thuisbasis Karachi. Bij haar vertrek haalde zij fel uit naar president Ghulam Ishaq Khan, die zij beschuldigde van het ondermijnen van de democratie. Bhutto blijkt een verbod te zijn opgelegd om het land te verlaten.

De Amerikaanse ambassadeur in Islamabad sprak bijna een half uur met Bhutto en zei later dat Washington wil dat de prille democratie in Pakistan geen geweld wordt aangedaan. "Het belangrijkste waar de premier en ik het over eens zijn, en waar de president naar mijn mening ook achter staat, is het beschermen van de democratie in Pakistan" aldus ambassadeur Robert Oakley.

"Ik voel me prima want ik heb goed werk verricht", zei Bhutto tegen verslaggevers vlak voor haar vertrek. Zij beschuldigde Ishaq Khan uit politieke motieven te hebben gehandeld. De ontslagen premier voegde daar aan toe dat haar Pakistaanse Volkspartij (PPP) niets zou doen dat aanleiding zou kunnen zijn om de verkiezingen uit te stellen.

Ishaq Khan stuurde de twintig maanden oude regering van premier Bhutto maandag naar huis, ontbond de nationale vergadering en schreef voor 24 oktober verkiezingen uit. De president beschuldigde de regering van corruptie en machtsmisbruik en hij benoemde de leider van de oppositie Ghulam Mustafa Jatoi tot waarnemend premier.

De veiligheidstroepen die eerder op de dag waren samengetrokken rond de woning van Benazir Bhutto werden later teruggehaald en functionarissen ontkenden dat zij onder arrest zou zijn geplaatst. Na een bijeenkomst van de partijtop gaf de PPP een verklaring uit waarin werd gesteld dat door de nationale regering naar huis te sturen en ook de regeringen van de twee door de PPP gecontroleerde provincies te ontslaan, terwijl de besturen van de twee provincies die in handen waren van de oppositie in de gelegenheid werden gesteld zelf ontslag te nemen, Ishaq Khan duidelijk had gemaakt waar zijn sympathie ligt.

Volgens prognose VS-Landbouw:

Sovjet-graanoogst groter dan verwacht

WASHINGTON - Het Amerikaanse ministerie van Landbouw heeft zijn raming van de graanoogst in de Sovjetunie flink verhoogd van 215 tot 230 miljoen ton wegens het aanhouden van gunstige weersomstandigheden.

De schatting van de importbehoefte van de Sovjetunie in het seizoen 1990/91 is verlaagd van 36 tot dertig miljoen ton, zo heeft het Amerikaanse ministerie donderdag bekendgemaakt. Als de nieuwe raming blijkt te kloppen zal de SU dit jaar de grootste graanoogst binnenhalen sinds het recordtotaal van 237,4 miljoen ton uit 1978. Vorig jaar bedroeg de graanproduktie 210,9 miljoen ton. De import in het seizoen 1989/90 kwam uit op 38 miljoen ton.

In de Sovjet-pers is eerder gemeld dat de graanoogst die van 1978 zal evenaren. De Pravda, het dagblad van de communistische partij, tekende daarbij begin deze maand wel aan dat er opnieuw enorme problemen zijn bij het transport en de opslag. Daardoor is volgens de krant in voorgaande jaren ongeveer dertig procent van de oogst verloren gegaan.

Openbaar vervoer in Lima stagneert

■ *LIMA - Militairen bewaken bij Lima de belangrijkste snelweg waarlangs de levensmiddelen worden aangevoerd naar de miljoenenstad. Als gevolg van de enorme verhoging van de benzineprijs- dertig maal zoveel als het geval was -zijn het openbaar vervoer en transport grotendeels uitgevallen zodat velen vergeefs op de bus stonden te wachten of maar gebruik maakten van vrachtwagens om in de hoofdstad te komen.*

Soustelle overleden

PARIJS - Jacques Soustelle, oud-medewerker van generaal Charles de Gaulle en oud-minister, is in de nacht van maandag op dinsdag op 78-jarige leeftijd in zijn woonplaats Neuilly-sur-Seine overleden. Dat heeft een woordvoerder van de Academie francaise, waarvan Soustelle lid was, dinsdag bekendgemaakt.

Soustelle werd in 1958 onder De Gaulle minister van Informatie en kort daarop minister belast met het Saharagebied. Hij was een fel voorstander van het behoud van Algerije als Franse kolonie. Soustelle brak met De Gaulle toen deze instemde met de onafhankelijkheid van Algerije. Hij sloot zich aan bij de rechts-nationalistische OAS die met alle middelen de Algerijnse zelfstandigheid probeerde te voorkomen. Soustelle was betrokken bij een enkele pogingen tot moord op De Gaulle.

De Franse justitie maakte vervolgens jacht op Soustelle die zes jaar in ballingschap ging. Hij keerde in 1968 naar Frankrijk terug toen De Gaulle gratie verleende aan alle oud-leden van de OAS. Soustelle keerde nog even terug in de politiek maar concentreerde zich al vrij snel op zijn andere passie: het etnologisch onderzoek. Hij werd in 1983 lid van de Academie Francaise.

Naamsverandering

MOSKOU - De bekende Moskouse Gorkystraat heeft zijn oude naam Tvereskajastraat teruggekregen, zo heeft het regeringsdagblad Izvestija zaterdag gemeld. De Moskouse gemeenteraad heeft hiertoe besloten.

Sinds 1930 heette deze belangrijke weg Gorkystraat, naar de schrijver Maxim Gorky, die zowel Lenin als Stalin na aan het hart lag. Paste de naamsverandering destijds in het breken met tsaristisch Rusland, nu krijgen straten en steden hun historische namen weer terug. De stad die ooit Gorky's naam droeg, is eerder dit jaar omgedoopt in Nizjny Novgorod.

Internationaal Energie agentschap:

Geen reden paniek in Westen voor energie

SCHIPHOL - De olievoorraden in de Westerse industrielanden zijn zo groot, dat ze hun economie zonder problemen nog rond vijftig dagen op het huidige peil kunnen laten doordraaien. Voor Nederland ligt dat nog wat hoger, in de richting van tweehonderd dagen.

Ook op wat langere termijn is het wegvallen van de vier miljoen vaten olie per dag uit Iraq en Kuwayt waarschijnlijk geen probleem, omdat andere olie producerende landen hun productie op zullen voeren. Dat heeft C.W.M. Dessens, directeur-generaal van Energie van het Nederlandse ministerie van Economische zaken, donderdagavond op Schiphol gezegd na terugkeer van de extra vergadering van het Internationale Energie agentschap (IEA) in Parijs.

Intering op (commerciele) voorraden, overschakeling van olie op andere brandstoffen en een toenemende productie in andere olie-producerende landen zijn de pijlers onder het vertrouwen van de IEA-landen dat de huidige situatie onder controle kan blijven. Volgens Dessens is via deze strategie zelfs nog een iets groter aantal wegvallende vaten op te vangen, tot vijf miljoen per dag. Dessens erkende dat de Nederlandse positie wat betreft de olie-import iets minder gunstig is door onze relatief grote invoer uit Kuwayt en Iraq. In de afgelopen zes maanden betrok Nederland dertig procent van zijn oliebehoefte uit die landen. Hij verwachtte echter dat de oliemaatschappijen hun oliestromen zodanig zullen aanpassen, dat dit geen nadelig effect zal hebben op de olietoevoer naar Nederland. Er wordt momenteel voldoende olie te koop aangeboden.

BANKAMERICA heeft in het tweede kwartaal van dit jaar een nettowinst geboekt van 267 miljoen dollar tegen 304 miljoen dollar in dezelfde maanden van 1989. In het eerste halfjaar kwam de winst uit op 545 miljoen dollar tegen 579 miljoen dollar vorig jaar. De bank maakte verlies op leningen aan ontwikkelingslanden en voegde 210 miljoen dollar toe aan de reserves.

Iraq: Turkije schendt Iraaks luchtruim

NICOSIA - Iraq heeft zaterdag Turkije beschuldigd van het schenden van het Iraakse luchtruim.

Het Iraakse bericht werd in Nicosia opgevangen. Volgens Baghdad waren twee Turkse vliegtuigen het Iraakse luchtruim binnengedrongen. Daarover is officieel geprotesteerd bij de Turkse ambassadeur in Baghdad. Turkije steunt de Westerse acties in het Golf-gebied tegen Iraq.

Schaarste aan rookmiddelen

Tabaksoproer SU verspreidt zich

MOSKOU - Het oproer tegen het tekort aan tabak en sigaretten in de Sovjetunie breidt zich uit, aldus het Sovjetpersbureau TASS.

Dinsdag versperde een woedende menigte drie uur lang het centrum van de Witrussische hoofdstad Minsk uit protest tegen het ontbreken van rookwaar. De hoofdverkeersader Leninprospekt werd geblokkeerd ter hoogte van het ministerie van Binnenlandse zaken, waar zich een winkel bevindt die gewoonlijk royaal bevoorraad is.

In de tractorenfabriek van Volgograd dreigt een staking uit protest tegen het ontbreken van sigaretten. Maandag versperde een menigte de hoofdstraat van Sverdlovsk in de Oeral. Het eerste tabak-oproer deed zich vorige week voor in de West-siberische stad Perm.

Het tekort is ontstaan doordat als gevolg van het handelsembargo van Moskou tegen Litouwen de grootste filterfabriek van de Sovjetunie, in Litouwen, moest worden gesloten en doordat de Sovjetunie de invoer van tabak uit Bulgarije heeft verlaagd.

Kuwaytse premier meteen vice premier Iraq

Iraakse troepen houden vreselijk huis in Kuwayt

NICOSIA/JERUZALEM - De Iraakse president, Saddam Husayn, heeft woensdag de "premier" van het geannexeerde Kuwayt, kolonel Alaa Husayn Ali, benoemd tot vice-premier van Iraq.

Dit gebeurde temidden van berichten dat Iraakse soldaten in Kuwayt vrouwen verkrachten, bij controleposten mensen beroven en over het geheel een soort schrikbewind uitoefenen in het land. Een Kuwaytse zakenman die woensdag in Londen arriveerde zei dat een Iraakse soldaat een stewardess van British Airways verkrachtte onder bedreiging met een vuurwapen in een bus waarmee gestrande passagiers van een Jumbo naar een hotel werden gebracht.

Verkrachtingen werden ook gemeld door een Oostenrijkse zakenman, die dinsdag met zijn gezin naar Saudiarabie wist te ontkomen.

Hij reed met zijn eigen wagen van de stad Kuwayt naar de Saudische grensplaats Umm Qader. Per dag verlaten volgens Josef Miskulnig honderden mensen uit Kuwayt in konvooi hun land via deze kleine grensplaats. Het Iraakse leger heeft om de hele stad controleposten, maar zeker als buitenlander, kan men volgens hem na het passeren van deze posten ongehinderd de stad verlaten. Soms nemen de soldaten echter waardevolle goederen van de vluchtenden in beslag.

MENSEN

■ *Een Israëlische vrouw neemt deel aan een gasoefening van het leger. Voor het kind in de wagen is een speciaal gasmasker ontwikkeld. Het Israëlische leger is onlangs uit angst voor een gasaanval door een van de buurlanden gestart met de levering van gasmaskers aan de gehele bevolking.*

Door de verspreiding van rakettechnologie, beschikt een aantal landen in de regio over het vermogen om gasgranaten op doelen in Israël af te vuren.

De tas van Elizabeth

Koningin Elizabeth heeft haar **handtas** niet alleen bij zich om persoonlijke spulletjes in op te bergen, maar ook om bepaalde seinen aan haar personeel te geven. Er zijn 23 verschillende seintjes die zij met haar handtas kan geven.

Van rechterhand naar linkerhand betekent: 'Ik verveel me stierlijk, verlos me'. Raymond Fullager die het Engelse koningshuis reeds jaren 'in de gaten houdt', onthult verder dat de koningin misschien wel de enige monarch is die in staat is haar auto uit elkaar te halen en die weer feilloos in elkaar te zetten.

Die kunst kreeg zij onder de knie tijdens de Tweede Wereldoorlog toen zij deel uitmaakte van het Vrouwenleger.

Maar of ze ook daadwerkelijk één van haar Rolls Royce uit elkaar zal halen is maar de vraag.

San Francisco wil geen Shell-geld

Shell heeft zich teruggetrokken als sponsor van een tentoonstelling van schilderijen van 17e eeuwse Hollandse meesters, die begin volgend jaar zou worden gehouden in de Amerikaanse stad San Francisco. Het bestuur van San Francisco heeft aan de oliemaatschappij laten weten, dat het geen behoefte heeft aan sponsorgeld van bedrijven, die zaken doen met Zuidafrika. Dit heeft een woordvoerder van Shell in Rotterdam vrijdag bevestigd.

De tentoonstelling van ruim zeventig schilderijen van onder anderen Rembrandt en Frans Hals is in het kader van het honderdjarig bestaan van de "koninklijke" vanaf eind volgende maand in het Mauritshuis in Den Haag te zien. Daarna worden de schilderijen in het M.H. De Young Memorial Museum in San Francisco tentoongesteld. Volgens een woordvoerder van het Mauritshuis gaat de tentoonstelling in Den Haag gewoon door. Het museum in San Francisco zal nu andere bronnen aanboren om het benodigde sponsorgeld voor de tentoonstelling bij elkaar te krijgen.

Wega di Number Kòrsou

8 5 7 3 9 6 10 4 2

8276
2928
4075

Op zoek naar schedels

De Eindhovense politie heeft zaterdagochtend twee jongens op heterdaad betrapt bij **grafschennis**. Dat heeft een woordvoerder van de Eindhovense politie meegedeeld.

De jongens, 16 en 18 jaar oud en afkomstig uit Eindhoven, waren rond zeven uur bezig met het uitgraven van een graf op de pensionaat Eikenburg. De politie had een melding gekregen over de activiteiten. Toen zij arriveerde waren de jongens al tot een meter diep gevorderd. In het eerste verhoor bekenden zij al eerder graven te hebben geschonden. Zij vertelden op zoek te zijn naar schedels, die zij dan verkochten.

Volgens de woordvoerder van de politie richt het onderzoek zich op de vragen of de jongens in opdracht werkten en of er markt bestaat voor schedels.

Boesak treedt af

De Zuidafrikaanse theoloog dr. Allan **Boesak** is afgetreden als voorzitter van de wereldbond van hervormde en gereformeerde kerken (WARC). Dat heeft de algemeen secretaris Milan Opocenski vrijdag aan het begin van de bestuursvergadering van de WARC meegedeeld.

Boesak, sinds 1982 voorzitter van de WARC, nam in juli ontslag als voorzitter van de Nederduitse Gereformeerde Sendingkerk in Zuidafrika en als predikant in Bellville bij Kaapstad. Hij besloot daartoe, nadat bekend was geworden dat hij een buitenechtelijke relatie had met de blanke tv-producer Elna Botha.

Boesak heeft donderdag in een interview gezegd, dat hij in september een politieke carriere wil beginnen. Hij zal zich niet bij een politieke partij aansluiten, maar op gemeentelijk niveau mensen helpen die strijden voor hun democratische rechten. Boesak denkt zich nuttig te kunnen maken als onderhandelaar bij consumentenboycots of bij conflicten tussen mensen en hun gemeentebestuur. Boesak wil verder kandidaat staan voor een zetel in een "niet-racistisch parlement".

■ *Neen Michael Jackson is niet stijf geworden van het slapen in zijn zuurstofkoker, ook is het niet zijn make-up hulp die de laatste hand legt aan zijn verschijning. Wel is Louise Hoare medewerkster van het Madame Tussaud museum en zij is bezig het wassen beeld van Michael een beetje bij te werken.*

In Londen: KLM voor rechter

Het stadsbestuur van Londen heeft de **KLM voor de rechter** gedaagd in verband met het overlijden van zo'n duizend tropische vogels die deel uitmaakten van een transport van de KLM. Een woordvoerder van het bedrijf heeft dit bericht zaterdag bevestigd. Maar hij wilde er verder geen commentaar op geven "om niet op de rechtszaak vooruit te lopen".

De vogels werden op 9 december van het vorig jaar dood aangetroffen in een KLM-zending op de Londense luchthaven Heathrow. De KLM had de vogels vanuit Tanzania overgevlogen en Panam zou ze verder vervoeren naar Miami. Het Londense stadsbestuur baseert zijn aanklacht op de Britse wet inzake de dierenbescherming.

James Bond op terugweg

Superspion James Bond wordt door producer Albert Broccoli op de veiling gedaan. Het lukte de superster nog wel als Goldfinger en Dr. No miljoenen in het laatje te brengen, maar dat is nu voorlopig verleden tijd. 'Licence to kill' heeft 30 miljoen dollar gekost, maar heeft tot nu toe slechts 16 miljoen dollar opgebracht. Ongetwijfeld een teruggang voor de 'onsterfelijke'.

Correspondentie

Twee Italiaanse studenten willen dolgraag met mensen tussen de 16 en 22 jaar corresponderen. Voor degenen die interesse hebben:
Silvo Tasso Via Porara 79 30035 Mirano (VE) Italy
Danilo Maestroni Via Ravasio,6 24030-Brembate Sopra (BG) Italy
Verder zijn Emma, Comfort en Emmanuel Acguaye alle drie geïnteresseerd in penvrienden. Zij zijn respectievelijk 22, 19 en 21 jaar oud. Het adres waarop ze te bereiken zijn: P.O.Box 1230 Ghana c/c

***

AMERICAN EXPRESS noteerde in het tweede kwartaal van dit jaar een winst van 320 miljoen dollar tegenover 316 miljoen dollar over dezelfde periode van 1989. De winst per aandeel bleef met 0,73 dollar gelijk. De omzet nam af van 6,35 miljard dollar in het tweede kwartaal van 1989 tot 6,06 miljard dollar in 1990. Over het eerste halfjaar moest American Express nog een verlies accepteren van driehonderd miljoen dollar tegenover een winst van 568 miljoen in 1989. De omzet was in de eerste zes maanden lager op 11,96 miljard, terwijl er in 1989 een omzet van 12,22 miljard dollar werd behaald.

TBS

ZATERDAG
16.05 Movie: 'Kissin' Cousins' (1964, Elvis Presley)
18.06 World Championship Wrestling
19.05 Baseball: Altanta Braves vs Los Angeles Dodgers
21.50 Night Tracks - Chartbusters
23.50 Movie: 'Great Texas Dynamite Chase' (1977, Claudia Jennings)
01.05 Night Tracks
04.50 Gomer Pyle.

ZONDAG
12.35 Movie: 'Paradise, Hawaiian Style' (1966, Elvis Presley)
14.35 Movie: 'Harum Scarum'
16.20 Wrestling's Greatest Hits
16.35 Beverly Hillbillies
17.05 Good Times
17.35 The Jeffersons
18.06 NWA Main Event
19.00 Movie: 'Kid Galahead' (1962)
21.00 Nat'l Geo. Explorer: 'Season of the Hawk'
22.30 Nat'l Geo. Explorer: 'A Desert Divided'
23.00 Network Earth
23.30 Yachting - Ziploc Ultimate Race
24.30 World Tomorrow.

HBO

ZATERDAG
16.30 Who's Harry Crumb? (PG13)
18.00 Time Trackers (PG)
19.30 Ghoulies (PG13)
21.00 Boxing: Whitaker vs Nazario, Taylor vs Ramos & Comacho vs Baltazar
24.00 Tales from the crypt: Dead Right
24.35 Coming to America (R)
02.40 American Gothic (R)
04.15 America Undercover: Crack USA
05.00 Made in USA (R).

ZONDAG
14.00 El Diablo
16.00 Killer Klowns for Outer Space (PG13)
17.30 Teen Witch (PG13)
19.00 Gleaming the Cube (PG13)
21.00 Kickboxer (R)
23.00 Dream on: .....And sheep are nervous
23.30 Night Rap
24.00 Cookie (R)
01.35 The Blob (R)
03.15 The Entity (R)
05.20 Kickboxer (R).

TELECURAÇAO

ZATERDAG
17.00 Telefiesta met tante Irma;
18.00 Spotlight on Sports;
19.00 Kòktel Turístiko met captain Sterling;
20.00 Tele-Notisia;
20.30 Teatro Klasiko: 'Cross of Lorraine';
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 Estreno;
23.30 Sluiting.

ZONDAG
15.00 Sala di konsierto;
16.00 Sena di Señor: pastoor Plaate en Floriberta-koor';
17.00 Bingo-show;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku..... Norman Moron;
19.00 E Oloshi;
19.34 The Popcorn Kid;
20.00 Tele-Notisia;
20.30 Shete dia;
21.00 Best seller: 'Master of the game' (deel 1);
22.00 Easy Street;
22.30 Santo Domingo invita;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 374.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Ard Horvers (hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct hoofdredactrice)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Steegstra, Bob Harms, Sheila Rhocas (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

SABA:
Correspondente:
Esther Mommers, tel: 2265

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

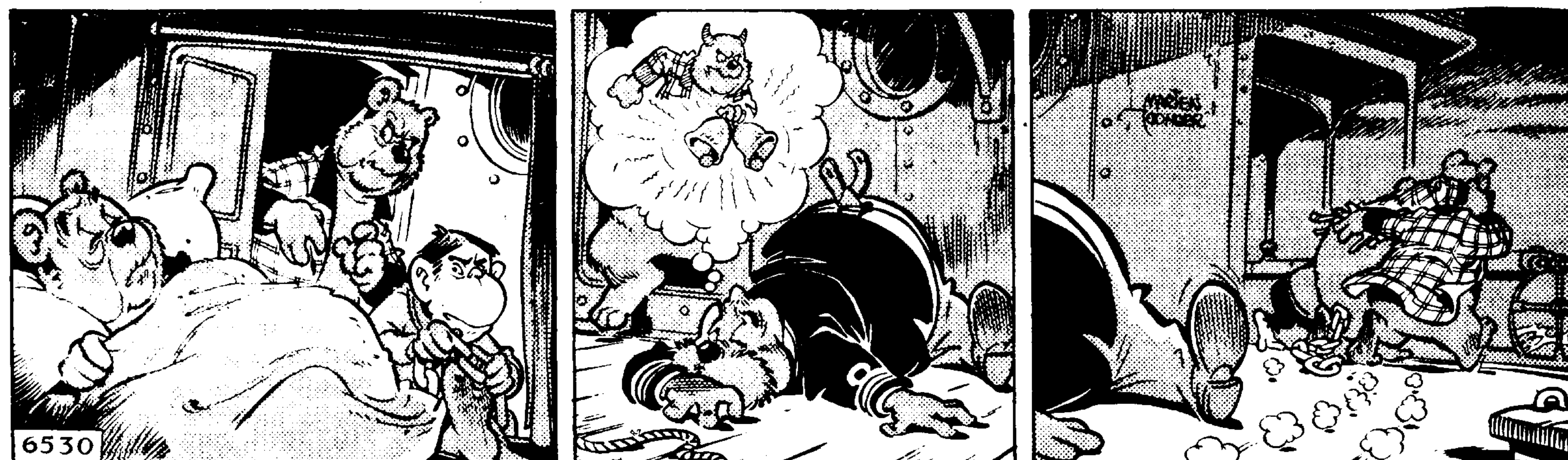
Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen vijftien gulden per maand

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Tom Poes en de verdwenen heer

Door Marten Toonder

6530 — Elias Bommel stapte de donkere passagiershut binnen en wierp een blik op de vervallen gedaante die in de onderste kooi lag.

'Hoe gaat het?' fluisterde hij.

'Reuze', zei de knecht Rokus, die bij het voeteinde in de weer was. 'Ik heb een extra pilletje gegeven en nu is hij suffer dan hij ooit geweest is. De ketting zit netjes om zijn voet, we kunnen hem rustig mee uit wandelen nemen'.

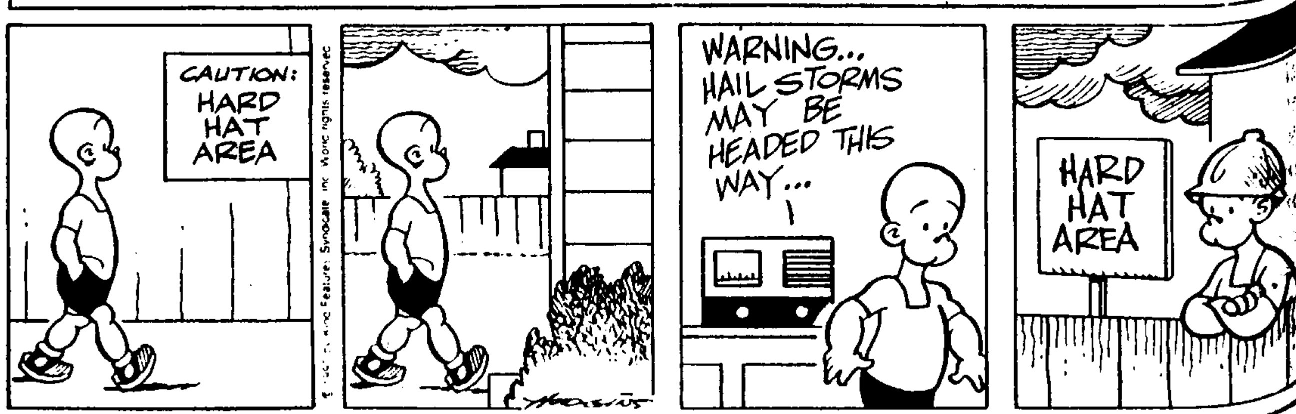
'Da's mooi!' prees de ander. 'Vooruit dan maar! Die [illegible] ook. Als het een beetje wil, werken [illegible] hij ge[illegible]omen is. [illegible], nahahahaha!'

[illegible] de schurk zij[illegible] vezenloze neef [illegible] hut uit. [illegible]jk ging dat niet. Het slachtoffer, in wie oplettende lezertjes heer Ollie zullen hebben herkend, was zwaar en geheel versuft, zodat het een moeizaam zeulen werd.

Maar omdat de gewetenloze bediende aan de andere kant steun bood, maakte het groepje toch voortgang en schoof met sjokkende tred het dek op. Daar passeerde het kapitein Walrus, die nog steeds lag te bekomen van de smak die hij had gemaakt.

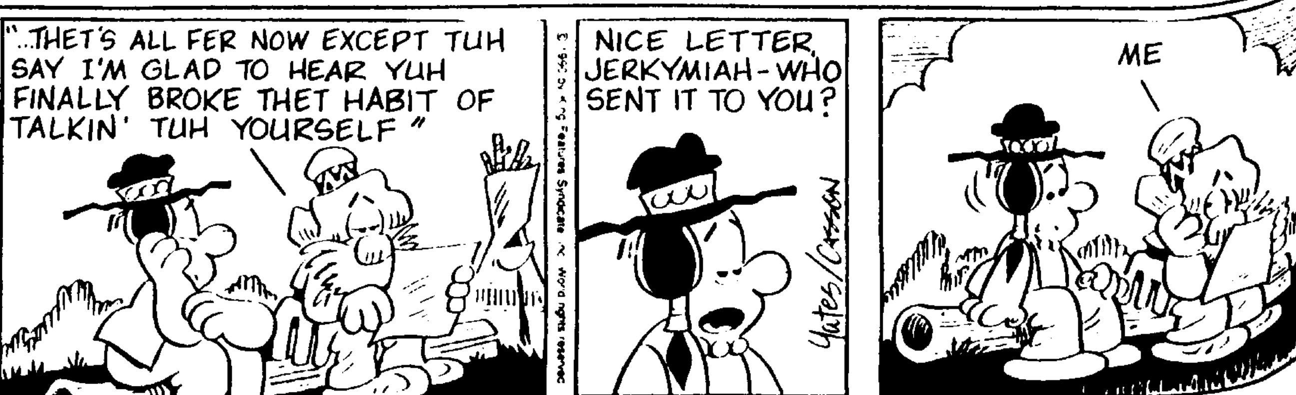
Onder de buil klopte zijn schedel op gevoelige wijze en dichte sterrenstelsels wentelden door zijn brein, zodat de rinkelende ketting aan heer Bommel's voeten hem ontging. Het drietal kwam dan ook ongestoord bij de verschansing aan.

'Nu zachtjes', vermaande neef Elias. 'Even wachten tot het schip overhelt en dan langs de wand laten glijden. Op zo'n manier doen we het zonder plons!'

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(openingstijden voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/ 14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(openingstijden voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.45 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur -Hotel Bonaire.
Lions: informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Tera Cora.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

BESTUURSKANTOOR EN BEVOLKING: 08.00-12.00/14.00-15.30 uur loketten geopend.

MUZIEKBIBLIOTHEEK: voor bezichtiging hiervan gelieve contact op te nemen met de heer Rudy Bedacht, Noord Nikiboko 194.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

SPREEKUUR GEZAGHEBBER: elke donderdag van 09.00-11.00 uur op het Bestuurskantoor, Kralendijk; laatste donderdag van de maand van 10.00-12.00 uur te Rincon.

LVV: openingstijden Slachthuis i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk: maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.00 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol: maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon: maandag t/m zondag om 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan mevr. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4.

Onder leiding van Carmo Cecilia

Partido Obrero begint met verkiezingscampagne

KRALENDIJK — Het oog van de Bonaireaanse arbeiderspartij, POB, is volledig gericht op de komende verkiezingen voor de Eilandsraad die in april 1991 zullen plaatsvinden. Momenteel is de POB in de raad vertegewoordigd door Broertje Janga. Een wat merkwaardige situatie aangezien Janga en zijn partij bij de raadsverkiezingen van 1987 de kiesdeler niet haalde, maar door het stembusakkoord met de UPB toch in aanmerking kwam voor een zetel. Inmiddels zijn beide partijen gebrouilleerd en gaat de POB op eigen benen de verkiezing tegemoet.

Met de verkiezing onlangs van de nieuwe partijvoorzitter, ex-gedeputeerde en onderwijzer Carmo (Boeboei) Cecilia, heeft de partij weer een nieuwe bezieling gekregen en aangenomen mag worden dat de actieve splinterpartij de verkiezingscampagne begonnen acht. Ook de POB is niet geheel ontkomen aan de algemene malaise die er bij de politieke partijen heerste, waar onderling gekrakeel de macht van de partijen en vooral hun politieke kracht uitholden.

Bij de Arbeiderspartij was het de voortdurende confrontatie tussen de afgezette 'kroonprins', Elias Bernabela en de nieuwe ster aan het firmament Boeboei Cecilia. De laatste wist met overtuiging - gezien het grote aantal persoonlijke stemmen bij de laatste verkiezing - het voorzitterschap van de POB te ambiëren en dat vervolmaakte de breuk in de Arbeiderspartij. Bernabela vertrok met enige trouwe geestesverwanten. Politieke insiders geloven echer niet dat dit de partij onoverkomelijke schade heeft doen lijden. Of de politieke rol van Elias Bernabela is uitgespeeld, zal afgewacht moeten worden. Bernabela bleek lang niet wars van besprekingen met de UPB toen de POB moest kiezen tussen een samengaan met de huidige grootste partij van Rudi Ellis en de Partido Democratico Boneriano (PDB), die momenteel op sterven na dood is.

Met de opkomst van Boeboei Cecilia - overigens gelanceerd door partijvoorzitter Broertje Janga - lijkt de actieve politieke rol van de laatste uitgespeeld. Janga heeft bijna vijfentwintig jaar een kleurrijke rol gespeeld in de Bonaireaanse politiek. Begonnen als aanhanger van de PDB besloot Janga na ernstige geschillen zijn eigen politieke partij, de Partido Obrero Boneriano (POB) op te richten. Een partij die zijn sterke jaren heeft gekend, maar de laatste verkiezingen steeds de coalitie moest zoeken met andere partijen om zich te handhaven in de actieve politiek. Ondanks het vertrek van Janga als partijvoorzitter, mag worden aangenomen dat zijn werken slechts als actief politicus gezien moet worden.

Cecilia als de jonge opvolger van Janga zal diens politiek - het steeds verstevigen van de contacten met de bevolking - voortzetten. Op de laatste partij-bijeenkomst zei Cecilia dat deze contacten een duidelijker inzicht gaven in de onrust die bij de bevolking heeft.

. . .

Cecilia: 'Een tweede doelsteling die wij willen bereiken, is meer eenheid te krijgen op Bonaire. Voor de POB betekent eenheid heel veel, want zonder die samenwerking lijkt Bonaire verloren. Wij staan momenteel immers voor een crusiale beslissing over onze komende staatkundige structuur'.

Desgevraagd verklaarde Carmo Cecilia tegenover de Amigoe dat de animo voor de komende verkiezingsstrijd bij de POB met de dag groeit. 'Wij zetten nu onze schouders onder de taak die voor onze komende verkiezingen is weggelegd. Op zijn minst de zetel behouden die wij momenteel in de Eilandsraad bezetten', aldus Cecilia. Die zetel zal dan voor de ex-gedeputeerde zelf zijn, waarmee Cecilia officieel zijn intrede zal doen in de Eilandsraad. Zijn gedeputeerdeschap tijdens de UPB/POB- en de PDB/POB-coalitie was namelijk gebaseerd op het gedeputeerdeschap buiten de raad.

Jopie Abraham:

Dictatuur viert op Bonaire hoogtij

KRALENDIJK — De ex-politieke leider van de Partido Democratico Bonairiano (PDB), ex-minister en ex-statenlid Johan (Jopie) Abraham ziet een tendens van dictatuur op Bonaire. Daarmee deelt Abraham de mening van de raadsleden Melaan, Soliana en Janga die donderdag uit protest wegbleven bij de ondertekening van de participatie overeenkomst met PTT Telecom. Jopie Abraham is er echter wel van overtuigd dat een dictatoriaal geregeerde staat slechts staande kan blijven wanneer de bevoling dat zelf tolereert, accepteert en zelfs verdedigt.

Het is al weer geruime tijd geleden - zeker na het stilzwijgen na de verkiezingsuitslag voor de PDB - dat Abraham zijn mening geeft. Bekend is evenwel, dat Abraham als geen andere (Bonaireaanse) politicus zijn mening scherp kan formuleren. In de politieke wandelgangen wordt een terugkeer van Abraham niet geheel uitgesloten, voor niet aangezien Abraham niet schuwt om de harde waarheid te zeggen.

Volgens Jopie Abraham heeft de bevolking wellicht niet eens in de gaten hoe de democratie op Bonaire geweld wordt aangedaan. Abraham: 'Ik sluit de mogelijkheid geenszins uit dat de Bonaireaan zijn fundamentele vrijheden aan het verliezen is of al verloren heeft. Tegen de tijd dat men door heeft dat er geen democratische beginselen meer zijn, zal men pas begrijpen wat de werkelijke grootte van het verlies is. Het zal een zware strijd zijn om verloren rechten te herwinnen. Ik weet waarover ik praat, want ik heb jarenlang meegedaan in de ideologische strijd om te breken met de onderdrukking, de uitbuiting, machtsmisbruik waaraan Bonaire en de Antillen zich schuldig hebben gemaakt.'

Abraham herinnert eraan hoe hij het voortouw nam in de vakbondsstrijd. (Hij richtte de vakbond voor Bopec werknemers BPWU op. Red.) Abraham: 'Ik geloof in alle nederigheid dat ik heb bijgedragen aan de eensgezindheid onder de werknemers in de jaren zeventig. Dat had onder anderen tot gevolg dat de vakbond voor overheidsarbeiders (STGB) werd opgericht die een overheid tegeover zich vond die duidelijk anti werknemers was.

Niet alleen echter een uiterst arrogant BC werkte de oprichting van de STGB tegen, maar eveneens de ABVO Curaçao trachtte te voorkomen dat de STGB erkenning kreeg.'

Abraham zegt nu zijn mond te willen opendoen in de hoop dat de kiezersbevolking zich zal verenigen en de huidige koers van overheidsdictatuur en politieke terreur zal veroordelen alvorens het te laat is. Jopie Abraham: 'Als de oppositie van de PDB op dezelfde manier blijft doorgaan in hun tolererende houding en alle passiviteit dan mogen we niet alleen degenen die nu misbruik maken van de situatie veroordelen. Dan zijn wij zelf, Partido Democratico Bonairiano en de kiezers ook schuldig aan de gecreëerde situatie.'

Rudi Ellis:

Oppositie richt houding op lokale consumptie

KRALENDIJK — Een lichte schaduw over een belangrijke gebeurtenis als het ondertekenen van een participatie-overeenkomst tussen het BC en de Nederlandse PTT-Telecom was de afwezigheid van de oppositieleden van de Eilandsraad. Zij toonden zich ontstemd omdat zij niet hadden deelgenomen aan de besprekingen. 'Bestemd voor lokale politieke consumptie', aldus gedeputeerde Rudi Ellis tijdens de gezamenlijke perconferentie van PTT-Telecom en het BC.

In een telegram lieten de raadsleden Melaan en Soliano-Pourier (PDB) samen met POB-leider Janga weten, dat zij op het feest niets te zoeken hadden. De gehele bespreking was immers buiten hen omgegaan zonder hen in de gelegenheid te stellen daadwerkelijk deel te nemen aan de onderhandelingen, aldus het gestuurde telegram. Tijdens de persconferentie noemde Ellis dit onzin en bovendien onjuist.

KORT

Ellis: 'Wij hebben wel degelijk de nodige respect voor de oppositie. We zijn het zelf ook geweest; zij het kort. Wij weten dus hoe de oppositiepartijen behandeld moeten worden. Om precies te zijn: wij hebben wel twee of driemaal een afdelingsvergadering belegd en daar de nodige documentatie en uitgeven gegeven. In een brief, gedateerd op 25 juni, hebben wij bovendien aan de eilandsraad uitgelegd dat wij onder de indruk waren van de deskundigheid van de PTT-Telecom, bovendien hebben wij alle inlichtingen verstrekt over de financiële voordelen'.

Tenslotte zegt Ellis dat de brief van 25 juni behandeld is in de openbare vergadering van 27 juni en daar zou opnieuw de nodige uitleg over het project zijn gegeven. Ook is er volgens de gedeputeerde uitgebreid geantwoord op de vragen van de zijde van de oppositiepartijen.

Rudi Ellis tegenover de Amigoe: 'Die vragen hebben wij naar tevrendenheid beantwoord. Dat blijkt ook wel, want het stuk werd door alle leden van de Eilandsraad -dus inclusief de oppositie -unaniem aangenomen. Hetgeen de oppositie nu naar voren brengt, kan gezien worden als politiek bestemd voor lokale consumptie met het oog op de verkiezingen voor de Eilandsraad in april 1991'.

ZEVEN MILJOEN

Zoals bekend, heeft de PTT-Telecom zeven miljoen op tafel gelegd voor 49 procent van de aandelen. Desgevraagd verklaarde Ellis dat twee miljoen bestemd zijn voor de versteviging van het aandelenpakket in Telbo nv. De overige vijf miljoen komen in de eilandskas. Hij wilde en kon daarover nog geen details verstrekken omdat er nog geen definitieve afspraken over de besteding van het bedrag waren gemaakt.

Zwartkruis op Bonaire

KRALENDIJK— Afgelopen woensdag verbleef de ex-trainer van het Nederlands voetbalelftal, Jan Zwartkruis, op Bonaire. In gezelschap van Wilfrido de Lima en Jaime Francisco van de Navu en Carlos Pourier van de Federashon di Futbol Bonairiano (FFB) bracht Zwartkruis een bezoek aan gezaghebber mr. George Soliana en de gedeputeerde van Sportzaken, Carlos Marsera.

Inschrijvingen voor dansschool

KRALENDIJK—Nu de scholen weer zijn begonnen heeft ook de dansschool van het Cultureel Centrum de deuren geopend. De lessen worden gegeven door de danspedagoge Lily-Ann de Geus M.A. De lessen zijn in het jeugdhuis Jong Bonaire. Er zijn verscheidene mogelijkheden. Er zijn lessen voor ballet en jazz, zowel voor kinderen als voor volwassenen. Volgens Lily-Ann de Geus staan er verschillende interessante activiteiten op het programma voor het komende (dans)schooljaar.

Miss toerisme verkiezing

KRALENDIJK—De onlangs opgerichte Bonaire Promote Foundation (BPF) zal voor dit jaar een eigen Miss Toerisme kiezen. Belangstellende jongedames die aan deze verkiezingen willen deelnemen, kunnen zich bij het bestuur van de BPF opgeven. De inschrijving is geopend tot 31 augustus. De benodigde inschrijfformulieren zijn in de boekwinkels verkrijgbaar. De inschrijving staat open voor dames van 18 tot 23 jaar. Inlichtingen bij BPF, Kaya Neerlandia 15.

Konforme ku boluntat di Dios nos ta partisipá morto di

BLANCHE IDA RIJNSCHOT-LOURENS

Na nòmber di su yunan: **Marita i Jose Naar-Rijnschot**
Henry i Norva Rijnschot-Vicente
Donald i Milagros Rijnschot
Marsel Rijnschot
Myrna i Juchie Comenencia-Rijnschot
Ivan i Jetty Rijnschot-Veenstra

Rumannan : **Norva Sille i famia**
Magda de Palm i famia
Ilona Jacobs
Vera i Wilson Merkies
Juan Jacobs i famia
Virginia Girigorie i famia
Estela Lourens
Fiel Hooi i famia
Sixten Schotborg i rumannan

Vani Rijnschot i famia

Ñetonan : **Enid i Ottmar Faneyte-Naar**
Poppy, Marushka i Charlyce Naar
Kenneth i Germany Naar-Vargas
Gwendolyn i Neville Cijntje-Naar
Jose i Lisbeth Naar-Arenas
Lyanne i Lisette Rijnschot
Carl, Ivo i Aubrey Comenencia
Nicolette, Jurgen i Nataly Rijnschot.

Demas famianan: **Rijnschot - Jacobs - Lourens -v.d. Hansz -Pieter - Vicente -Comenencia i Schotborg.**

Akto di entiero lo tuma lugá djadumingo 12 di ougùstùs 1990, pa 4'or di atardi saliendo for di El Tributo Otrabanda pa Santana Katóliko na Janwé.
Promé ku entiero lo tin un Santu Sakrifisio di Misa na El Tributo na Otrabanda. Ta kuminsa risibí bishita di kondolensia for di 12'or di merdia na El Tributo na Otrabanda.

Stockmarkets - NEWS

NEW YORK	PREV.	10-08	FRANKFURT	PREV.	10-08	AMSTERDAM	PREV	10-08
DOW JONES	2758	2716	DAX INDEX	1755	1749	CBS GEN.INDEX	108.50	107.80
AM.BRANDS	66.63	65.50	ASKO	840.00	875.00	ABN	33.80	33.70
AM.EXP.	26.63	27.50	BASF	255.80	258.50	AEGON	117.60	117.70
ANHEUSER B	40.63	39.50	BMW	510.50	512.50	AHOLD	128.20	129.50
ATT	35.13	35.00	COMMERZBANK	280.00	279.50	AMEV	51.20	50.90
BORDEN	34.00	33.50	DAIMLER BENZ	773.00	768.00	AKZO	102.70	103.40
CAMPBELL S	52.63	52.00	DEUTSCHE BANK	752.30	747.00	AMRO	67.70	67.50
CHRYSLER	13.38	13.38	HOECHST	254.20	255.50	BOLS	180.50	178.50
CITICORP	19.75	19.75	KAUFHOF	630.00	625.00	BUHR.TET.	66.50	66.30
COCA COLA	44.75	43.75	MAN	414.00	412.00	DAF	23.80	24.20
DIGITAL	68.63	69.63	PREUSSAG	385.00	380.00	DSM	101.40	100.80
DUPONT	38.88	37.38	SIEMENS	693.60	686.50	ELSEVIER	85.50	85.40
EAST.KODAK	42.00	41.00	VW	546.00	544.00	FOKKER	45.70	46.50
EXXON	51.63	51.50				GIST BROC.	28.00	28.40
FORD	38.13	37.75				HAGEMEYER	117.50	117.50
GEN.ELECT.	68.00	66.63	LONDON			HEINEKEN	123.00	123.40
GEN.MOTORS	40.75	39.38				HOOGOVENS	60.10	59.00
HEINZ	33.00	32.50	FT-100 INDEX	2244	2233	KLM	26.80	26.70
HOMESTAKE	20.38	21.88				KNP	42.90	42.30
IBM	103.25	101.88	ARGYLL	2.40	2.38	NEDLLOYD	67.90	59.90
KELLOGG	64.38	63.50	BARCLAYS BANK	3.73	3.69	NMB	44.50	44.20
MC DONALDS	30.88	29.88	BASS	10.53	10.42	NAT.NED.	65.20	65.10
MERCK	86.00	84.75	BRITISH STEEL	1.29	1.30	PHILIPS	26.30	25.50
MINNES.MNG	83.88	83.25	BRITISH TEL	2.92	2.92	ROBECO	94.60	93.80
MOBIL CORP	65.88	65.88	BTR	3.72	3.76	ROLINCO	92.40	91.70
NCR	65.75	65.63	CADBURY	3.30	3.32	RORENTO	59.20	59.10
PFIZER	72.13	71.50	CABLE & WIRE	4.80	4.70	RODAMCO	75.40	75.40
P.MORRIS	46.50	45.88	GRAND MET	6.11	6.03	ROYAL DUTCH	146.50	147.50
QUAKER	44.00	44.25	MARKS & SPENCER	2.31	2.31	UNILEVER	149.30	149.20
SEARS	30.50	30.75	REDLAND	5.81	5.76	VMF STORK	53.70	53.40
UP JOHN	39.25	38.50	TATE & LYLE	2.78	2.78	VOC	40.00	39.10
USX	33.38	32.75				VNU	92.60	92.50
WOOLWORTH	29.13	27.75				WESSANEN	60.60	61.00
			TOKYO					
GOLD	383.90	389.80						
						TORONTO		
			NIKKEI DOW IND.	27615	27329			
SILVER	4.88	4.97				TSE 300	3477.0	3476.0
			BRIDGESTONE	1310	1300			
CRUDE OIL	25.98	25.94	CANON	1580	1586	ALCAN	23.00	22.50
			DAI ICHI KANGYO	2130	2090	BELL	38.13	37.50
US$/Yen	149.90	150.00	DAIWA SEC.	1150	1130	BANK OF NS	14.38	14.25
			HITACHI	1250	1260	CAN.PAC.	19.63	19.50
US$/DMARK	1.59	1.59	HONDA MOT.	1550	1520	INASCO	36.38	36.25
			JAPAN AIRLINES	1680	1610	LAIDLAW	23.88	24.00
GBP/US$	1.86	1.87	NEC	1680	1710	MOORE	29.63	29.13
			NOMURA SEC.	1920	1910	NORANDA	19.50	19.13
US$/NLG	1.79	1.80	NIPPON STEEL	516	515	PLACER DOME	19.50	20.75
CAN$/US$	87.18	87.10	MAZDA	747	721	POWER CORP.	15.00	15.13
ECU/US$	130.45	130.50	SONY	7930	7810	ROYAL BANK	23.25	23.00

De Regering heeft besloten met ingang van 10 augustus 1990,

IN- en UITVOERREGELEN

te stellen voor goederen die afkomstig zijn van Irak of Koeweit respektievelijk goederen die bestemd zijn voor Irak of Koeweit.

Deze maatregelen volgen op de Resolutie 660, d.d. 6 augustus 1990 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, waarbij de inval door de Iraakse troepen in Koeweit wordt veroordeeld.

De Minister van Handel, Industrie en Werkgelegenheid heeft, met gebruikmaking van zijn bevoegdheid ingevolge de Landsverordening In- en Uitvoer (P.B. 1968, no. 42) om in spoedeisende gevallen in het belang van de internationale rechtsorde en de daarop betrekking hebbende internationale afspraak, de volgende verboden uitgevaardigd:

1. **Het verbod in de Nederlandse Antillen in te voeren, enige handelswaar of goed vermeld in artikel 127 en artikel 128 van de Algemene Verordening I.U. en D. 1908 (P.B. 1949, no. 62), afkomstig van Irak of Koeweit en vanuit deze landen uitgevoerd na 6 augustus 1990;**
2. **Het verbod vanuit de Nederlandse Antillen uit te voeren de bovengenoemde handelswaren of goederen, die bestemd zijn voor Irak of Koeweit.**

Een ieder die deze verboden overtreedt zonder dat voor de in - dan wel uitvoer ontheffing van het desbetreffende gestelde verbod door de Minister van Handel, Industrie en Werkgelegenheid is verleend, is strafbaar ingevolge de bepalingen van de Landsverordening In- en Uitvoer (P.B. 1968, no. 42).

Zo spoedig mogelijk zal worden bezien of in een later stadium deze maatregelen dienen te worden aangepast, één en ander afhankelijk van eventuele internationale afspraken.

Aangezien de uitgevaardigde Ministeriële Beschikking van 10 augustus 1990, behoudens eerdere intrekking, van kracht blijft ten hoogste tot drie maanden na de dag waarop zij in werking is getreden, zal, met inachtneming van eventuele nadere internationale afspraken betrekking hebbend op dit onderwerp, een landsbesluit,
houdende algemene maatregelen, dat hetzelfde onderwerp betreft, zo spoedig mogelijk door de Regering worden vastgesteld.

Willemstad, 10 augustus 1990
De Minister van Handel, Industrie en Werkgelegenheid, a.i.

ÑAPA

AMIGOE

ZATERDAG 11 AUGUSTUS 1990

Weekend Bijlage

Serapio Pinedo:

"Ze denken nog dat ze ons iets kunnen opleggen"

= door Iteke Witteveen =

ZIJN OUDSTE BROER was al weg voor zijn geboorte, naar Cuba. Broer Rafael voer als zeeman op de *Rondel* van shon Jan Elsevier en vestigde zich in Santa Maria, Colombia. De jongste van de negen kinderen van Rosalia Pinedo, Serapio (geboren 1922), bleef zijn hele leven zijn geboortestreek Banda Bou trouw. Hij werd er bekend als bekwaam timmerman, als gitarist in *Conjunto Tropical* en vooral als degene die zichzelf, met veel geduld en overgave, ka'i orgels leerde bouwen.

In het verenigingsleven van Banda Bou is Serapio Pinedo ook een gerespecteerd figuur, als bestuurslid van de vroegere *Sosiedat di Morto*, een lokale begrafenisorganisatie, van de *Credit Union Wacao* en momenteel als voorzitter van de R.K. Begraafplaats van Barber.

Serapio, zijn vrouw Noña Koeiman en hun negen kinderen vormen een van de families die iedereen in Banda Bou kent. Het is een familie van 'respet': van hard werken, niet roddelen, altijd groeten en komen informeren als je ziek bent of hulp nodig hebt.

Terwijl in de stad de naam van Serapio Pinedo bekend is onder musici en liefhebbers van de Curaçaose orgelmuziek, krijgt hij op Banda Bou steeds meer naam als iemand met wie je kunt praten over wat velen bezig houdt: geloof in God, de bijbel, het leven zelf. 'Bij de pastoor kan je moeilijk terecht', verklaart Serapio zelf, 'zij (de pastoors) denken nog steeds dat ze ons iets kunnen opleggen'.

Op de porch aan de zijkant van het huis, een plek in de luwte van het drukke familieleven, waar Serapio 's avonds op zijn gitaar tokkelt, bijbel leest, bidt of rustig mijmert samen met Noña, praten we met elkaar over toen en nu.

SOEURS

'Mijn moeder heeft Indiaans bloed; haar grootouders kwamen uit Colombia, Riohacha. Hoe ze hier kwamen weet ik niet, maar slaven waren ze niet, want een van hen was de eigenaar van Rio Magdalena. Dat land zijn ze kwijt geraakt; ze hadden geen mensen om er op te werken. Naderhand had de familie Pinedo een stukje land bij Seru Bientu, *Jandal*.

Het was een *donashi* oftewel een stukje grond dat een *shon* de familie toewees. Een van mijn ooms was *Vito*, opzichter bij shon Cai Winkel van San Nicolas. Hij stopte ons af en toe wat toe, maar ja, veel meer had hij ook niet. Iedereen was arm. De *shons* hadden de macht, maar rijk waren zij evenmin. Je leefde in die tijd erg zuinig. Ik ging bijvoorbeeld met *alpargatas* (touwschoenen) naar school, maar om ze te sparen droeg ik ze op mijn hoofd en liep het grootste deel blootvoets'.

Net als vele andere kinderen van Banda Bou, en net als zijn eigen kinderen een generatie later, ging Serapio naar de lagere school in Barber. Het was de school van de *soeurs*. Van hen hing ook af of je verder kon studeren: 'Als je moeder getrouwd was en je vader was goed met de pastoor, dan maakte je een goede kans dat de *soeurs*, je naar de school in Punda lieten gaan. Het was de tijd van de discriminatie om het gelloof'. Intelligent of niet, Serapio's moeder was niet getrouwd, dus kon Serapio een vervolgstudie wel vergeten.

DOOD KISTEN

Serapio ging in de stad in de leer bij een schrijnwerker. 'Ik logeerde bij mijn moeder. Alleen de weekends was ik thuis'. In zijn vrije tijd timmerde hij in zijn eerste werkplaatsje bij moeder thuis kozijnen en dood kisten. De leden van de *Sosiedat di Morto* kregen de kisten met korting. In de *tempu di awa*, de regentijd, bleef Serapio ook thuis, want dat was de tijd voor het werk op de *kunuku*. 'Dat deden we gezamenlijk. We waren met drie of vier vrienden; we bewerkten eerst de grond van de een, tot we klaar waren, dan gingen we naar de volgende'.

> **"De shons hadden macht maar rijk waren ze niet"**

....Het plaatsen van de spijkertjes op de rol van de ka'i orgel is minutieus werk....

Na zijn leer- en werkervaring bij de schrijnwerker kreeg Serapio *djops*, los werk, in de bouw. Tijdens de oorlog werkte hij voor de Amerikanen. 'Ik maakte barakken voor de soldaten'. Daarna was Serapio nog een paar jaar in dienst bij de Curaçaose Dokmaatschappij als een van de gespecialiseerde vaklui die het binnenwerk van de schepen betimmerde. Op het moment dat hij een auto-ongeluk kreeg, waar hij als veertigjarige chronische rugklachten aan overhield, werkte hij voor de Nederlandse koppelbaas Nederhorst.

Hij moest toen ander, aangepast, werk zoeken en deed een beroep op de nonnen. De discriminatie bestond nog steeds, aldus Serapio, maar dit keer had hij goede papieren: hij was netjes gehuwd, een trouw kerkganger en zijn oudste dochter was inmiddels toegelaten tot de r.k. Middelbare Meisjes School. Serapio kreeg werk en werkte twintig jaar voor de *soeurs* in de stad. Acht jaar geleden nam hij ontslag. 'De sfeer van waardering en respect was er niet meer'.

Door de jaren heen had Serapio thuis, in Lelienberg, 'stukje bij beetje' een eigen timmerwerkplaats opgebouwd. Daar is hij sindsdien te vinden, werkend aan een fraaie kast, een deur of zich concentrerend op het bouwen van een *ka'i orgel*.

KA'I ORGEL

Leven is niet alleen om te werken of God te dienen, zoals de r.k. geestelijkheid de mensen van Banda Bou placht voor te houden, muziek en feesten zijn even belangrijk. 'Zegt God zelf niet: Loof de Heer met harp, fluit en *tambu?*', weet Serapio uit de bijbel. 'Het eerste instrument dat ik leerde kennen was de *sofonia di boka*, een mondharmonica, dat we begeleidden met een *wiri*. De fluit, zoals die gespeeld werd in de *muzik di zumbi* hoorde je in de tijd al haast niet meer.

Het meest populair was in de jaren in Banda Bou de *ka'i orgel*, een instrument dat Serapio door de tijd heen nooit zou los laten. 'Mijn broers organiseerden thuis feesten met *ka'i orgel*. In die tijd begonnen de feesten zondagavond. Zaterdagavond was moeilijk, want je moest naar de kerk. De *ka'i orgel* begon dan om drie uur 's middags dansmuziek voor de kinderen te spelen, tot na vieren.

> **"Leven is niet alleen werken of God dienen"**

De *ka'i orgel*- draaier rustte dan tot zes uur, dan begon hij te spelen tot zes uur de volgende ochtend'. De mannen dronken rum of jenever. Geen bier, want die kon niet gekoeld worden. Voor de vrouwen was er Curaçaose likeur of wijn; de ponche crema was nog onbekend. 'Soms waren er zoveel die zin hadden om door te gaan, dat we geld bij elkaar legden voor een geit en voor het *ka'i orgel*. We gingen dan door tot maandagnacht. Je werk vergat je'.

De *ka'i orgel*feesten werden op het eind van het jaar afgewisseld door de *tambu*. 'Vanaf oktober tot 1 januari speelden we elke avond, van acht tot twaalf uur, *tambu*, vlak bij ons huis, op *Santu Blanku*. Maar de regering verbood *tambu*, op straat. Nee, niet omdat we de regering hekelden. We wisten immers van niets. Wel omdat er ruzies uitbraken als iemand zich beledigd voelde door de *tambu*-zanger'.

Zijn liefde voor de *ka'i orgel* raakte hij nooit kwijt ook al raakte het orgeltje na de tweede wereldoorlog uit de mode. De Cubaanse muziek met de *son, mambo, guaguanco, bolero* raakte in. 'Op Banda Bou kenden we de gitaar tot die tijd niet. Dat kwam er toen pas, vanuit Cuba'. Serapio vervaardigde in die tijd zelf *marimbolas*, een instrument van hout in de vorm van een kist, met metalen lamellen, met de functie van een bas. Samen met een neef, twee broers uit Veeris en de op Banda Bou nog steeds bekende gitaarspeler Kai Reinita, richtten ze het *Conjunto Tropical* op. 'De tijd ging voorbij, zonder dat ik in de gaten had dat de mensen die ka'i orgel konden maken er niet meer waren'.

> **Liefde voor ka'i orgel raakte hij nooit kwijt**

CORNELIS SPROCK

Van kindsafaan wilde Serapio al weten hoe de ka'i orgel functioneert. Op de feesten thuis stond hij altijd zoveel mogelijk als de ouderen dat toelieten met zijn neus bovenop die geheimzinnige muziekkast. 'Waar komt de muziek vandaan? Je ziet alleen iemand draaien en dan komt er muziek'. Zijn grote wens was er ooit zelf een te maken. Zijn zus Chacha Muzo: 'Hij was altijd zoek. Dan vonden we hem bij de baai op zoek naar hout, hard hout voor zijn ka'i orgel'.

Het timmeren van een kast was voor Serapio niet het moeilijkste, het lukte hem ook een cylinder te maken. Maar toen zat hij met het geluid, de melodie, de muziek. 'Op een dag ben ik naar de werkplaats van Jongbloed gestapt. Daar werden de melodieën in de kai'orgel aangebracht door Cornelis Sprock. Ik ben gaan zitten en kijken hoe hij de spijkertjes in de cylinder sloeg. Toen ik dat zag begreep ik hoe het moest.' Op zijn achttiende lukte dat, althans bijna. Serapio sloeg vele duizenden spijkers in de cylinder, met resultaat. 'Het lukte me om er melodieën in te slaan, maar je kon er niet op dansen. Het ritme was niet honderd procent, want ik ben geen musicus'.

Door de tanende belangstelling voor de muziek van de *ka'i orgel*, liet hij het voorlopig daarbij. Ruim twintig jaar later, begin jaren zestig, pakte hij de draad weer op. 'Het was de tijd dat de pianist Rufo Wever in Aruba de *ka'i orgel* met zijn nieuwe melodieën weer in de mode bracht. Omdat hier niemand was die het me kon leren, schreef ik hem een brief met het verzoek of hij alsjeblieft een klein stukje van een compositie kon opsturen om te kijken hoe zo'n partituur er uit ziet. Hij antwoordde dat het hem speet, maar hem had ook niemand het geleerd. Ik zou dezelfde weg moeten volgen: uitproberen, vechten en volhouden'. Serapio ploeterde door en leverde sinds die tijd negen *ka'i orgels*.

Op dit moment werkt hij weer aan drie nieuwe orgels, maar, 'wie kan het als ik er niet meer ben. Dat houdt me bezig. De kast bouwen kunnen er nog een paar, de cylinder maken ook, maar ik ken niemand in Curaçao die ook de melodie er in kan slaan'.

'Het liefst had ik het mijn kinderen geleerd, maar die hebben er noch geduld voor noch de aardigheid in. Als er anderen zijn die het graag willen leren, leer ik het hen, voor zover ik kan. Ik heb geen geheim. Het is mijn hobby, niet mijn beroep'.

Enig voorbehoud heeft hij wel. 'De mensen moeten me niet gebruiken op een punt waar ze zelf zijn komen vast te zitten. Er kwamen mensen bij me die uitstekende musici zijn, maar ze kwamen alleen om een probleem op te lossen via mij. Mijzelf en wat ik weet respecteren ze niet'.

KATHOLIEK

De overgave van Serapio aan zijn werk en zijn muziek is ook terug te vinden in zijn geloofsbeleving. Zoals voor velen in zijn omgeving is voor Serapio het geloof in God en het lezen van 'God's woord' een belangrijke oriëntatie in het leven. 'Vroeger was het verboden in de bijbel te lezen. De pastoors zeiden dat we het niet konden begrijpen. We gingen naar de H.Mis, maar eigenlijk als blinden, we wisten niet wat het betekende, het was traditie, puur traditie. Dat is veranderd. Er zijn nu andere religies gekomen.

Die doen wat de katholieken nooit deden: ze leggen uit wat het woord van God betekent. Ook laten ze zien dat de katholieken dingen doen die God niet wil. Bijvoorbeeld het maken en aanbidden van beelden. Het is iets van steen. Om daar voor op je knieën te gaan liggen of het zelfs te kussen, dat kan toch niet de bedoeling zijn van God?'

Ook al deed Serapio de mening van leden van de Adventisten en Jehova-getuigen die hem regelmatig bezoeken, dat de katholieken het niet zo nauw nemen met hun regels — de tien geboden —hij blijft katholiek. 'Er zit niet veel verschil in de religies; het enige verschil is de naam, katholiek, protestant, etc. De naam van de groep is anders, maar God blijft dezelfde. We zoeken allen dezelfde God.

De crisis die de katholieke kerk doormaakt heeft voor Serapio maar een verklaring: 'De pastoors leven nog in het oude systeem. Ze denken nog steeds dat ze ons dingen kunnen opleggen. Zoals altijd. Ze hebben je niets te bieden, niets. Op een boekje voor *novena* na kennen de katholieken geen boek dat je iets over het leven zelf uitlegt. Maar een *novena* is niet interessant. Je gaat dan een heilige iets vragen, die het op zijn beurt weer aan God moet vragen. Dat is verloren tijd. Je kan in de tijd beter zelf met God praten'.

'Ik ben begonnen zelf de bijbel te lezen, samen met een groep mannen. Dat begon met pastoor Frehe. Net als pastoor Römer, praat hij met je; hij is geïnteresseerd in je, discrimineert niet. Voor hen betekent katholiekzijn menselijkheid. Dat is voor mij belangrijk, menselijkheid en *bondad*.'

In het leven dat hij en zijn vrouw nog te gaan hebben, gaat het daar om: 'Het zoeken naar God. Dat is wat mij rest. Dat betekent voor mij goed zijn voor anderen, mijn naaste. Er is geen andere weg naar God'.

IN DIT NUMMER van Napa :

NAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Solange Isselt

Na "koude oorlog" van bijna 25 jaar

Indonesië en China begraven de strijdbijl

DEN HAAG.- Na een breuk die gedurende 23 jaar de betrekkingen tussen Indonesië en China hebben vertroebeld staan beide landen momenteel aan de vooravond van het herstel van de diplomatieke banden. Na jaren van geheim en minder geheim bracht de Chinese premier Li Peng deze week op uitnodiging van president Suharto een bezoek aan Jakarta aan om de hernieuwde vriendschap officieel te bekrachtigen.
Naast de uitwisseling van ambassadeurs stonden ook de ondertekening van enkele economische verdragen en luchtvaartovereenkomsten op het programma. Indonesië en China sluiten daarmee een periode van vijandigheid af waarin bij de Indonesische militaire machthebbers vooral de angst voor Chinees communisme levendig was.
Jakarta verbrak in 1967 de diplomatieke betrekkingen met Beijing, twee jaar na een mislukte staatsgreep waarbij Indonesische communisten nauw betrokken waren. Indonesië beschuldigde China ervan dat het de communisten had gesteund bij de coupoging die uiteindelijk tot de val van president Sukarno zou leiden.

Met het aantreden van de Chinese leider Deng Xiaoping in 1976 begonnen de eerste geheime contacten tussen beide landen die zouden moeten leiden tot een herstel van de betrekkingen. Deze besprekingen resulteerden in 1985 tot de ondertekening van een Chinees-Indonesisch handelsverdrag. Beide landen beloofden weer directe handelscontacten aan te gaan. Jakarta voerde al wel handel met beijing maar die liep vooral via de Britse Kroonkolonie Hongkong. In de daaropvolgende jaren bleek het echter moeilijk deze tussenhandel te omzeilen., het merendeel van de handelscontacten bleef via Hongkong lopen.

TOENADERING

Beide landen zetten ondertussen behoedzaam hun politiek van toenadering voort. De Indonesische rol als bemiddelaar in het conflict-Kampuchea versnelde de laatste jaren alleen maar dit proces. Het bezoek van de Indonesische minister van Buitenlandse Zaken Ali Alatas aan Beijing begin juli kwam dan ook niet meer als een echt grote verrassing.
Dat het Indonesië vorige maand menens was om met China snel tot zaken te komen bleek uit het feit dat Alatas gedurende het bezoek nauw contact onderhield met Suharto. Ondanks dat bij de besprekingen de laatste hindernissen uit de weg werden geruimd - zoals het kwijtschelden van een schuld van 50 miljoen gulden door Beijing - kwam de uitnodiging van de Indonesische president aan Li Peng toch nog onverwacht. Beijing verwachtte niet voor oktober een herstel van de betrekkingen.
Over de vraag of de dooi tussen beide landen nu een politiek succes betekent voor China of Indonesië zijn de meningen verdeeld. De leidse sinoloog, prof. A.H. Saich is geneigd de toenadering een succes voor de Chinese buitenlandse politiek te noemen. "De politiek van China is er vanaf de late jaren '70 op gebaseerd nauwere relaties aan te gaan met de landen in de regio. Beijing was vooral geinteresseerd in contacten met de Asean-lidstaten waartoe ook Indonesië behoort. Beijing wilde op die manier vooral Vietnam verder isoleren na diens inval in Kampuchea", zo vertelt Saich. "Daarnaast spelen natuurlijk ook economische belangen een rol. De in 1976 gestarte open-deurpolitiek van Deng Xiaoping heeft niet alleen maar geleid tot westerse investeringen in China. Van de Zuidoostaziatische Asean-lidstaten onderhoudt met name Thailand nauwe economische banden met Beijing".

IMAGO

Saich wijst er verder op dat China met het herstel van de betrekkingen met Indonesië zijn imago in de regio hoopt op te vijzelen. Dat kreeg een gevoelige deuk na de bloedige onderdrukking van de democratiseringsbeweging op het Tiananmenplein juni vorig jaar.
Een voormalig medewerker aan de universiteit van Amsterdam, die anoniem wenste te blijven, is echter van mening dat China menig bittere pil heeft moeten slikken voordat Indonesië zich bereid toonde de banden te herstellen. Zo vertelt hij dat - op last van Jakarta - de nog in China aanwezige leden van de Indonesische communistische partij PKI het land voor het merendeel hebben moeten verlaten. De PKI-leden zouden naar andere landen -waaronder Nederland - zijn uitgeweken. Volgens officiële bronnen in Beijing zijn nog slechts tien voormalige PKI-leden in China aanwezig.
Daarnaast beoordeelt hij het gerucht dat de Chinezen waarschijnlijk niet hun oude ambassade mogen betrekken als een vernedering. "Het oude ambassadegebouw was een belangrijk cultuur-historisch monument voor de Chinezen. De Indonesische autoriteiten zeiden echter dat het gebouw was verloederd en dat zij er een parkeerplaats van gaan maken. China krijgt nu een een gebouw in de nieuwe ambassadewijk".
Het Indonesische leger blijft ondanks de dooi zijn bedenkingen houden. Generaal Subjakto liet enkele maanden geleden nog weten de toenadering tot Beijing vooral "niet te overhaasten omdat China nooit zijn politiek van verspreiding van het communisme zal opgeven".
Dat het vraagstuk-China in Indonesië nog steeds gevoelig ligt moge ook blijken uit het feit dat Jakarta bang is voor een opleving van nationalisme onder de etnische Chinezen. Uitingen in de Chinese taal of het Chinese schrift worden door de indonesische autoriteiten in hevige mate tegengewerkt.

Ook in economische kringen in Indonesië is niet iedereen blij met de nauwere banden met china. De economieën van beide landen lijken daarvoor te veel op elkaar. Zowel indonesië als China zijn vanwege hun enorme bevolkingsaantallen aantrekkelijke afzetmarkten. Daarnaast beschikken beide landen over enorme hoeveelheden goedkope arbeidskrachten en natuurlijke hulpbronnen.
De kans bestaat dan ook dat China, nu het in Zuidoostazië een steeds belangrijkere economische rol gaat spelen, eerder een concurrent dan partner wordt. Als dan ook nog het veel rijkere Singapore zijn diplomatieke betrekkingen met Beijing gaat herstellen - naar verwachting later dit jaar - dreigt het gevaar dat China's interesse voor joint-ventures met Indonesische bedrijven beperkt blijft.
Blijft tot slot de kwestie-Kampuchea. Jakarta werpt zich de laatste jaren op als een belangrijk bemiddelaar in het conflict. Daarbij maakt Indonesië zich hard voor een vredesregeling waarbij alle partijen - dus ook de door China gesteunde Rode Khmer - betrokken zijn. Verbaal laat Jakarta herhaaldelijk weten dat Vietnam het vredesproces in Kampuchea hindert. Tegelijkertijd onderhoudt Indonesië echter nauwe banden met Hanoi.

Misschien geeft het volgende voorval de ware houding van Jakarta weer. Op het moment dat minister Alatas vorige maand in Beijing verbleef om de laatste vuiltjes op een Chinees-Indonesisch akkoord weg te poetsen kwam op het vliegveld van Jakarta de vermaarde Vietnamese volksheld en nationalistische strijder Von Nguyen Gap aan. Het onverwacht hoge bezoek en de hartelijke ontvangst van de Vietnamese generaal en vicepremier moest wellicht aan Beijing duidelijk maken dat China niet op de onvoorwaardelijke steun van Jakarta inzake Kampuchea moct rekenen.

De Chinese premier Li Peng (rechts op de foto) in gesprek met de Indonesische president Suharto in het Merdekapaleis gedurende het vijfdaagse bezoek van een Chinese delegatie aan Jakarta.

In de sloppenwijken van Rio de Janeiro heerste tot voor kort een voortdurende oorlog tussen rivaliserende bendes van handelaren in verdovende middelen. Nu de drugshandel te link geworden is concentreren de bendes zich op een nieuwe aktiviteit:ontvoeringen.

BANKOVERVALLEN LEVEREN ONVOLDOENDE OP

Ook verband gelegd met economische maatregelen

Brazilië verrast door golf van ontvoeringen

BRASILIA - Een plotselinge golf van ontvoeringen heeft in Brazilië, vooral in de hoogste kringen de nodige paniek doen ontstaan. Vanuit die kringen ook wordt geroepen om strenge sancties tegen de georganiseerde misdaad. Enige congresleden willen daarbij zo ver gaan dat de doodstraf weer wordt ingevoerd voor hen die ontvoeringen organiseren. Sinds januari werden er 27 managers enz. ontvoerd en vier studenten in Rio de Janeiro en Sao Paolo. Voor hun vrijlating wist men goud los te krijgen, baar geld en sieraden ter waarde van bij elkaar zo'n vijftien miljoen dollar. Slechts in een geval kon de politie overgaan tot arrestatie van een verdachte. De leiders van de georganiseerde misdaad, hoewel opgesloten in extra zwaar bewaakte gevangenissen zijn de 'ideologen' van de ontvoeringen, zo meent men bij de politie. Ook hoort men de beschuldiging dat de Militaire Politie evenals de advocaten betaald worden om op te treden als onderhandelaars namens de ontvoerders.

Dit is helemaal uit de hand gelopen, zo stelde commissaris Elson Campelo vast, die de leiding heeft van de politieenheid welke zich bezig houdt met de bestrijding van de gijzelacties in de stad Rio. Iedereen heeft hiermee te maken, van drugshandelaren tot moordenaars tegen betaling, dieven van voertuigen en de overvallers van banken.
De minister van Openbare veiligheid van Rio, Heraldo Gomes, veronderstelt dat de schuldigen voor deze toename gezocht moeten worden onder degenen die de handel in verdovende middelen de rug toekeren omdat dit gevaarlijker is geworden als gevolg van het herhaalde optreden tegen de drugsverkoop in de armoewijken van Rio.
Andere waarnemers zoals Raimundo Alves Sena, de vermeende leider van een bende ontvoerders, zijn de mening toegedaan dat de benden gekozen hebben voor het ontvoeren van mensen omdat het niet meer interessant is banken te overvallen omdat dit laatste de moeite eigenlijk niet meer waard is. De golf ontvoeringen begon nadat president Fernando Collor de Mello zijn drastische hervormingsprogramma had afgekondigd in medio maart. De bedoeling van het plan was de inflatie terug te dringen die toen op jaarbasis uitkwam op vijfduizend procent. Het plan hield onder meer in dat zestig procent van het in circulatie zijnde geld in feite ineffectief gemaakt werd voor de commerciële banken. De lange rijen van mensen voor de loketten in de bankinstellingen maakten het plegen van bankovervallen niet bepaald interessant.

GEEN MYSTERIE

Met een economie welke nagenoeg volkomen tot stilstand kwam, veranderden de autodieven en huurmoorenaars in ontvoerders om gemakkelijk geld te kunnen blijven vangen. Aldus commissaris Eide Trindade, die directeur is van de politieenheid ter bestrijding van de georganiseerde misdaad in Rio.
Na de drastische veranderingen had niemand nog meer geld achter de hand, met uitzondering van de rijken. Aldus Trindade in een interview. Het is helemaal geen mysterie waarom de rijken ineens een geliefkoosd mikpunt voor ontvoeringen werden. Verder leverde deze ontwikkeling ook een bijdrage het feit dat het rechtssysteem langzaam draait en onmachtig is, de wetgeving is niet bij de tijd en de politie in vele gevallen corrupt. Die was vaak zo vriendelijk de ontvoerders te waarschuwen als er actie zou komen.
Al twee jaar geleden gingen agenten van een speciaal antiontvoeringseenheid van de politie van Sao Paolo over om voor eigen rekening te werken. Zo werd de vicepresident van de Bradesco bank ontvoerd voor wiens vrijlating vier miljoen dollar werd betaald. Dertien agenten, onder wie acht inspecteurs, werden ingesloten in deze zaak. De eenheid werd toen maar ontbonden. In juni werden vijf agenten van de ontvoerings-eenheid van Rio aangehouden die geld afpersten van de ontvoerders die in april twee gebroeders hadden ontvoerd die eigenaars waren van een kledingzaak.
De mensen vertrouwen steeds minder op de politie. Dit maakt het opsporen van de ontvoerders nog moeilijker. De familieleden van de ontvoerden weigeren de politie informatie te verschaffen uit angst dat zij de ontvoerders daarmee helpen en dat die niet vervolgd worden. Een politieagent die niet met name genoemd wilde worden moest het van het hart 'dat we voortdurend in het duister werken. De familie van de slachtoffers weigert met ons samen te werken'.

BEST BEWAAKT

De benden zijn uiterst zwaar bewapend en worden georganiseerd door het kader van de Rode falanx, de Braziliaanse mafia. De operaties worden kennelijk georganiseerd vanuit hun cellen in Bangu, de best bewaakte gevangenis van de Braziliaanse overheid.
Bij de overheid bevestigt men dat er advocaten zijn die de gedetineerden van Bangu verdedigden maar die in werkelijkheid dienst doen als bemiddelaars bij de ontvoeringsacties. Ook vreemdelingen zijn deze speciale wereld binnengedrongen. In Sao Paolo is het in december gebeurd dat de vice-president van een van de belangrijkste supermarktketens van Brazilië, Abilio Diniz, werd ontvoerd door een bende waarin twee Canadezen, een Braziliaan, vijf Chilenen en twee Argentijnen zaten. Dat deden zij naar hun zeggen om aan gelden te komen voor een linkse politieke beweging met een continentaal karakter. Na veertig uur van overleg onder leiding van kardinaal Paulo Evaristo Arns kwam Diniz gezond en wel vrij. De ontvoerders kregen twintig jaar gevangenis opgelegd.

HONDERD NAMEN

De ernst van deze golf van ontvoeringen bleek wel in mei toen de multimiljonair Bruno Jordan, een industrieel, werd ontvoerd. Na het betalen van een losgeld van een miljoen dollar lieten zijn ontvoerders hem weten dat zij op hun lijst van te ontvoeren personen nog honderd namen hadden staan.
Opzien baarde onlangs de ontvoering van de directeur van een der bekendste Braziliaanse publiciteitsbureaus: Roberto Medina. Hij werd ontvoerd door tien gewapende mannen die over mitrailleurs beschikten. Tijdens het overleg stuurde men een video-opname waarop men de gijzelaar zag zonder overhemd maar met een hondeketting om de keel en met twee pistolen op zijn hoofd gericht. Op verzoek van de familie voerde deze zelf de besprekingen, Hij kwam vrij na het betalen van een losgeld van 2,5 miljoen dollar.

OORLOG

In de maand dat dit gebeurde aanvaardde het parlement een wet met daarin rigoreuze straffen tegen ontvoerders, waarbij zij ook buiten eventuele gratie-verlening komen te vallen en ook niet op borgtocht kunnen worden vrijgelaten. Ook komen zij niet in aanmerking voor voorwaardelijke invrijheidsstelling. Voor ontvoering wordt de straf gebracht van acht op vijftien jaar. Vallen er doden bij zo'n ontvoering dan kan het maximum oplopen tot 24 en zelfs tot dertig jaar. De nu aangenomen wet stelt de politie in staat telefoongesprekken af te tappen en men kan zich ook toegang verschaffen tot hun bankrekeningen en andere documenten en beslag leggen op bijvoorbeeld fiscale en financiële gegevens van eventuele ontvoerders.
Verontrust over de toename van het aantal ontvoeringen verkondigde de gouverneur van Rio, Wellington Moreira Franco, de oorlog aan de georganiseerde misdaad. Tweehonderd politiemannen van onbesproken gedrag werden verenigd in de anti-ontvoeringseenheid.

Minister drs. Chucho Smits van mening veranderd:

"Accent leggen op vraag bij oplossen van werkeloosheidsprobleem"

Het 'Kompromiso Nashonal' dat beweging moest gaan brengen in de stilstand die het onderwijs op Curaçao al jaren kenmerkt, lijkt voorlopig op de krab die de ene stap voorwaarts laat volgen door twee stappen achterwaarts. Wellicht heeft de zomervakantie geleid tot zalf op de wonde van het geschaad vertrouwen binnen het regulier onderwijs. Vergevingsgezindheid, nieuwe energie, verse motivatie op alle fronten (overheid, vakbond, schoolbesturen, leerkrachten, ouders, leerlingen), ingrediënten die nodig zijn om het Kompromiso Nashonal weer op volle kracht te laten functioneren.
Drs.Chucho Smits, de nieuwe minister van Onderwijs en eveneens de vertegenwoordiger van de portefeuille Handel Werkgelegenheid en Industrie (HIW), houdt zich volgens eigen zeggen voorlopig afzijdig van de inhoudelijke aspecten van het onderwijs. Hij concentreert zich op één probleem: de werkloosheid. Een probleem dat op Curaçao is ontstaan uit 'mismatching', zoals de minister het zelf noemt; hetgeen wordt aangeboden, sluit niet aan bij hetgeen gevraagd wordt. Als kersverse minister van Onderwijs geeft Smits toe: 'Mijn ervaringen binnen het onderwijs reiken niet verder dan drie jaar als werkstudent op de ambachtschool en het geven van werkcolleges op de universiteit, hetgeen voldoende was om voor mezelf te constateren dat ik volstrekt ongeschikt ben als docent'.

= Door Candida Cruger =

Toch heeft Chucho Smits tijdens de buluitreiking van de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA) een stevige uitspraak gedaan, met betrekking tot de bestrijding van de werkloosheid, die het onderwijs wel degelijk aangaat. Een uitspraak die rechtevenredig staat op een eerder gedane verklaring als minister van Handel Industrie en Werkgelegenheid (HIW) tijdens de evaluatie van het rapport 'Arbeidsmarkt en Onderwijs op Curacao' van het Nederlands Economisch Instituut (NEI).
Een gesprek met een minister die toegeeft van onderwijs weinig af te weten maar die de volste vertrouwen heeft in zijn capaciteiten als 'beheerser van structuren en processen'.

In april, tijdens de bespreking van het NEI-rapport over de arbeidsmarkt en het onderwijs op Curaçao beweerde u: 'Een gedetailleerd profiel over de behoefte aan arbeidskrachten aan de vraagzijde is nodig zodat de overheid zich kan richten op ondersteuning van opleidingen die in deze behoefte kunnen voorzien'. Met andere woorden: het aanbod moet worden aangepast aan de vraag. Twee maanden later, om precies te zijn op 15 juni bij de buluitreiking van de UNA, stelt u dat de vraag moet worden aangepast aan het aanbod. Een verspreking, een contradictie of een verandering in denkwijze?
'Ik ben inderdaad volledig 'omgeturnd'. Het is een compleet andere benadering van het werkloosheidsprobleem. De situatie op de arbeidsmarkt is dusdanig dat het aanbod (werklozen) niet aansluit op de vraag (vacatures in het bedrijfsleven), er is een zogenaamde 'mismatching'. In het verleden hebben we erg veel aandacht besteed aan het aanbod; zorgen dat zoveel mogelijk mensen die werkloos zijn aan het werk komen. Fundashon pa Desempleadonan is zo'n organisatie die zich daar mee bezig houdt en bijvoorbeeld ook de Feffyk met de diversen cursussen.
Zelf heb ik ook jaren gedacht dat je iets moet doen dat direct inwerkt op het aanbod. De afgelopen twee jaar heb ik daar eveneens problemen mee gehad. Iemand die werkloos is kun je niet motiveren om een cursus te volgen of om naar de schoolbanken te gaan zonder een perspectief op een baan te bieden. Perspectief is het minste dat nodig is om iemand te motiveren. Kun je dat perspectief niet bieden, dan mag je je niet verbazen als de persoon bedankt voor een cursus of een tweede cursus.'

PIRAMIDE

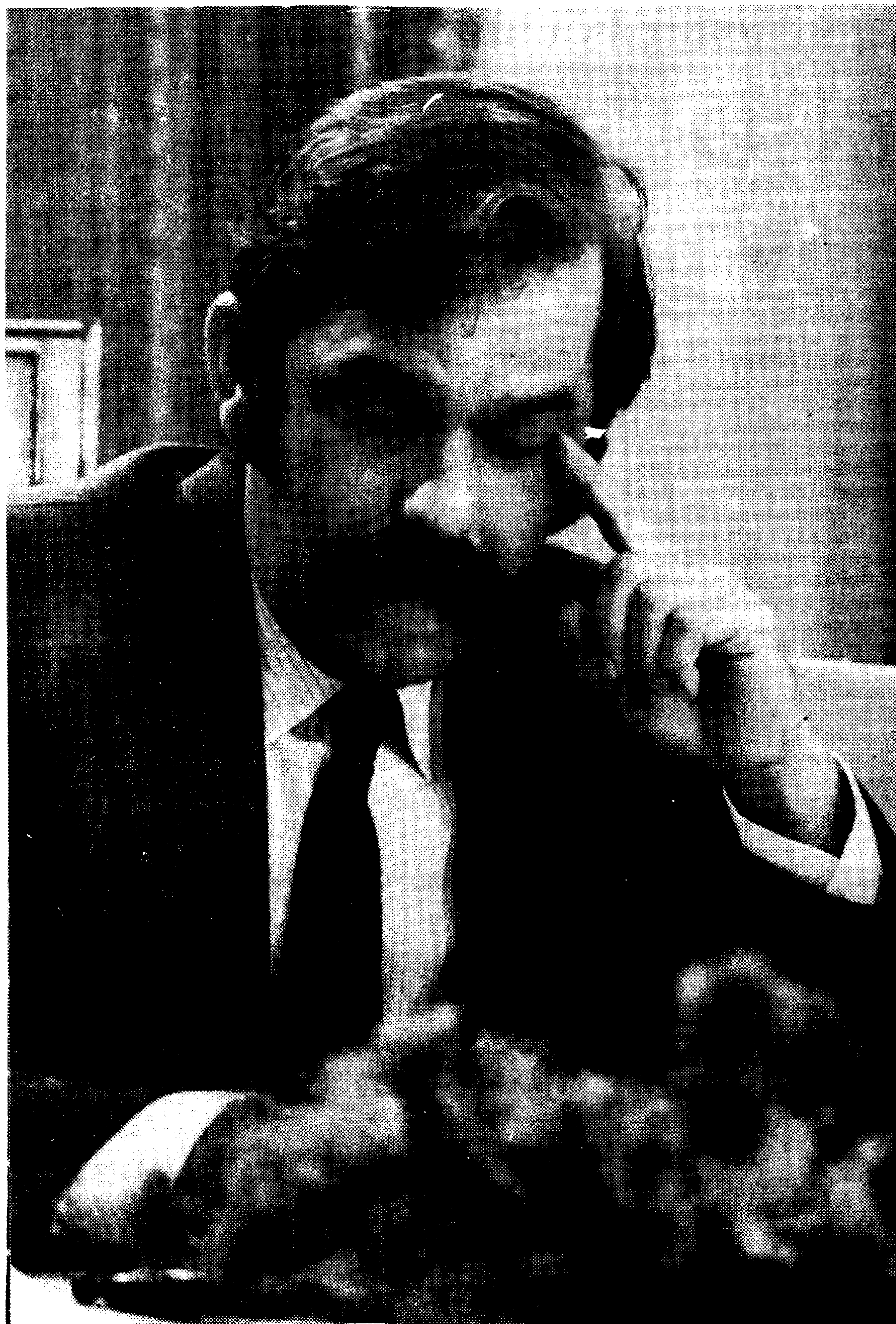
'Ik ben dan ook tot een ander inzicht gekomen. Ik denk niet dat je er mee komt als je probeert je aanbod op een hoog niveau te brengen. Ik geloof dat we ons moeten richten op de beïnvloeding van de vraag. Door uit te gaan van het aanbod zoals deze is gegeven, moet getracht worden de vraag dusdanig te beïnvloeden dat deze gaat aansluiten op je aanbod. Met andere woorden vanuit de vraag de 'mismatching' opheffen.'

Kunt u dat iets nader verklaren?
'Het karakteristieke aan ons werklozenbestand is het lage opleidingsniveau. Wat wil ik nu doen? Stel je de piramide van een bedrijfsorganisatie voor: één of twee directeuren, vervolgens enkele adjunct-directeuren, dan een aantal opzichters, een laag assistenten etc. De mogelijkheid bestaat om op individueel bedrijfsniveau met de bedrijfsleider te bespreken wat voor laag opgeleide mensen ik/hij/wij samen zouden kunnen opleiden tot een hoger niveau zodat deze mensen binnen het bedrijf kunnen worden gepromoveerd.
Het gevolg hiervan zou moeten zijn dat je *vraag* creëert. Immers op het moment dat je iemand promoveert, komt er een vacature vrij. Een vacature die beter aansluit bij het aanbod. Je schept een vraag aan de onderkant van het bedrijf. Mensen met een hoger opleidingsniveau maar die werkloos zijn, kunnen middels de intrede op het laagste niveau direct worden opgenomen in programma's voor een hogere opleiding. De cirkel is rond, de vraag wordt aangepast aan het aanbod hetgeen kan resulteren in daling van de werkloosheid.

De cijfers uit het NEI-rapport ken ik niet, maar ik denk dat op Curaçao zo'n vijftig procent van het werklozenbestand bestaat uit drop outs, laagopgeleide mensen of mensen die na de opleiding niet aan de bak zijn gekomen. Op zich is het lage opleidingsniveau van ons werklozenbestand geen raar verschijnsel. In het algemeen kun je stellen dat het kapitalisme als systeem, hetgeen in een bepaalde vorm op Curaçao wordt gehanteerd - ook in termen van onderwijs en arbeidsmarkt - , in feite gemaakt is voor 'de goede en de middelmatige'. Als je goed bent kom je aan de bak, ga je door je onderwijs heen, slaag je, krijg je werk. Als je middelmatig bent en je doet je best, kom je misschien niet makkelijk door je opleiding maar je hebt genoeg discipline voor confrontaties en je komt ook aan de bak. Voor de lagere, de drop outs en de laag opgeleide, daar is het systeem minder geschikt voor. Dus daar zouden we eigenlijk extra aandacht aan moeten besteden. Met andere woorden de opbouw van ons werklozenbestand is geen abnormaal verschijnsel. De oplossing zit, nogmaals, in de vraag.'

'HUMAN RESOURCES'

'Door het accent op de vraag te leggen wordt naast het werkloosheidsprobleem ook het probleem van opleidingsniveau, aanpak van midden en hoger kader en de arbeidsmobiliteit aangepakt. Door mensen intern op te leiden wordt het niveau binnen een bedrijf verhoogd, de opleiding van het midden kader wordt gerealiseerd en als een bedrijf twintig mensen opleidt maar er slechts tien in aanmerking komen voor een hogere functie, dan zijn de overige tien in elk geval opgeleid en kunnen zij naar een andere werkgever.'

DRS. CHUCHO SMITS
....opleidingen.....

De manier waarop u het brengt klinkt het zeer aannemelijk, maar hoe wilt u deze benaderingswijze realiseren, uitvoeren?
'Allereerst moet er een rigoureuze verandering in de huidige denkwijze komen. De concentratie moet gericht worden op de vraag, hetgeen bereikt kan worden door te concentreren op de laagste niveau's, om deze één niveau hoger te brengen. Om dit te bereiken moet er gepraat worden met een heleboel bedrijven, en ik heb het expliciet nìet alleen over industrie. Neem bijvoorbeeld de groothandel die goederen importeert en vervolgens distribueert naar winkels, supermarkten, toko's etc. De groothandel op Curaçao is goed georganiseerd en deze dienst kan ik bijvoorbeeld benaderen voor de functies van magazijnbedienden, magazijnmeesters, assistenten of vorkheftruckchauffeurs. Uit die mensen selecteer je een aantal die in het bedrijf zullen worden opgeleid van bijvoorbeeld assistent tot magazijnmeester.
Tel dat op voor alle bedrijven op Curaçao. Het is echt een programma waarvan ik denk dat we het moeten doen met alle bedrijven. Persoonlijk denk ik dat de gemiddelde Curaçaose ondernemer nog niet zover is om te investeren in 'human resources'. In termen van 'human resources' zit namelijk dat je door investeringen het gemiddelde opleidingsniveau van je bedrijf omhoog kunt brengen en daarmee ook de efficiency en de produktiviteit. Men is echter nog niet zover dat men dit inziet. Vandaar dat er ook veel aandacht besteed moet worden aan de eigenaars van de bedrijven, de managers, om hun zover te krijgen dat zij bereid zijn om op dit terrein iets op gang te brengen. Ik denk hierbij aan investeringen van de bedrijven gezamelijk met de overheid.'

INHAALSLAG

'Ik verwacht dat we spoedig een clubje bijeen hebben om wat meer details uit te werken en dit clubje zal gaan 'brainstormen' om de echte aanzet op papier te zetten. Als het aan mijn planning ligt, presenteren we bij het komende bestedingsoverleg (in september red.) iets aan Hirsch Ballin en gaan we kijken of een principe beslissing genomen kan worden zodat we daaraan kunnen werken tot december om dan, hopelijk in het nieuwe jaar, aan het programma te kunnen beginnen. Als ik zou moeten gaan draaien met vijftig man dan vind ik dat een mislukking. Met vijhonderd man ook. Eind van het jaar praten we over tweëneenhalf tot vijfduizend mensen die reeds werken en die in dit programma voor verdere opleiding moeten gaan meedraaien.'

Bedrijven moeten aan programma meewerken

Is het juist de conclusie te trekken dat u meer financiële aandacht heeft voor het pleisterwerk - onder andere in de vorm van interne om- her- en bijscholing - dan voor het fundament, het basis- en voortgezetonderwijs?

'Die conclusie is al eerder als kritiek geuit en is volstrekt terecht en ik accepteer het als kritiek. Degenen die deze kritiek uiten hebben gelijk; het geld dat wordt uitgetrokken voor niet regulier onderwijs, zou eigenlijk naar het regulier onderwijs moeten. Prima! Maar dat alles leg ik naast me neer en zeg: 'Ik heb een probleem, een énorm sociaal probleem. Er zijn zoveel mensen die niet opgeleid zijn en we zitten met dit enorme probleem omdat zó lang uitdrukkelijk nìet is gegeken naar de aanpassing van het regulier onderwijs aan de arbeidsmarkt. Hierdoor moet ik nu een inhaalslag plegen.
Ik wens iedereen, inclusief mezelf erg veel succes om het regulier onderwijs op een hoger niveau te brengen. Ik kan echter nìet uit het oog verliezen dat ik een hele grote groep mensen heb waar ook aandacht aan besteed moet worden; een werklozenbestand dat misschien groter of in elk geval net zo groot is als het aantal mensen in het regulier onderwijs; een groep mensen met net zoveel noden. Ik investeer in mensen die reeds werk hebben. Dat is dan de filosofie die er achter zit: concentreren op aanbod is weggegooid geld, concentreren op de vraag is hopelijk effectief.

Vijftig procent werklozen bestaat uit dropouts...

Ik denk dat er ook een andere overweging is op basis waarvan je het sowieso moet doen. We hebben vastgesteld dat ons algemeen peil op een hoger niveau moet worden gebracht. Dat zou binnen het regulier of niet regulier onderwijs kunnen gebeuren. Er zijn momenteel zoveel ontwikkelingen op gang binnen het regulier onderwijs en bovendien als je vandaag iets verandert binnen het onderwijs, bereik je misschien over tien jaar resultaat. Nou die tijd heb ik niet. Dus ik, denk inderdaad in termen van niet-regulier onderwijs.'

DECENTRALISATIE

'Kritiek, o.k., maar ik kan me er op dit moment weinig van aantrekken. Het is een kwestie van even heel bewust oogkleppen opzetten; ik ga me concentreren op de vraag. Ik wordt de verdediger van dat stuk en ik hoop dat andere mensen aandacht blijven vragen voor het regulier onderwijs. Ik heb niks aan regulier onderwijs dat dan zo goed is dat iedereen die is afgestudeerd niet aan het werk kan komen en dat ik dan over een paar jaar over sociale problemen bescik waardoor de hele economie in elkaar stort....'

Een van de punten in het Kompromiso Nashonal is de decentralisatie tussen land en eiland op het gebied van onderwijs. Uit gesprekken met verschillende mensen blijkt dat er vertrouwen in u bestaat om dit tot en goed einde te brengen.
'Ik hoop dat de mensen die vertrouwen in mij hebben, zich realiseren dat voor decentralisatie een aantal principes gelden: zolang ik er nog ben draag ik de verantwoordelijkheid; we doen het samen en er is niemand die iets voor een ander bepaalt. Twee uitgangspunten die we ook gebruikt hebben voor Handel Industrie en Werkgelegenheid (HIW) en Sociaal Economische Planbureau (SEP) tot de nieuwe dienst Economische Zaken. Zolang je niet hebt gedecentraliseerd, bestaat er een HIW apart en bestaat er een SEP apart. En je kunt niet samen optrekken maar je moet in ieder geval inhoud geven aan je verantwoordelijkheid als HIW-er, hetgeen ik ook gedaan heb.
Voor onderwijs geldt hetzelfde. Er bestaat een departement van Onderwijs, er zijn mensen die daar werken, er zijn wetten die uitgevoerd moeten worden dus zolang we geen overeenstemming hebben, geen wetsvoorstellen hebben die ook goedgekeurd zijn door de Staten, bestaat er een verantwoordelijkheid op landsniveau voor het onderwijs en die vullen we in. Het was kennelijk nodig om dit uitdrukkelijk duidelijk te maken aan de mensen die op landsniveau in het veld werken. Zolang er een onderwijs is op landsniveau, is er een verantwoordelijkheid die ik niet schuw, zeker niet.
Decentralisatie is één en clusteren twee. Beide zijn afzonderlijke processen worden echter vaak op een hoop gegooid. Decentralisatie betekent in termen van het land: je wetten veranderen, of de regelgeving of de uitvoering, of beiden. Dit onderscheid is bij HIW/SEP gebruikt; van sommige zaken werd zowel regelgeving als uitvoering afgedragen aan Curaçao terwijl bij andere zaken soms alleen de uitvoering werd afgedragen terwijl de regelgeving centraal bleef. Als je decentraliseert spreek je in principe over vijf eilanden. Je kunt niet voor alle aspecten de regelgeving decentraliseren, neem bijvoorbeeld het fiscaal of monetair beleid, wat je wel kunt doen, is de uitvoering daar zoveel mogelijk decentraliseren.'

TANGO

'Clusteren vindt plaats ná decentralisatie; je voegt samen met een afdeling die op eilandsniveau bestaat, je brengt het samen onder één dak, één leiding, onder één beheer. Voor het onderwijs op Curaçao betekent clusteren dat je een departement Onderwijs hebt en een dienst Onderwijs die moeten samengaan met de onderwijsorganisaties op Curaçao, afhankelijk van regelgeving en uitvoer. Zolang je op verantwoorde wijze wil clusteren, kun je niet anders dan beide identiteiten een inbreng geven in dat proces. Met andere woorden 'it takes two to tango'. Sàmen moet men de nieuwe dienst maken en sàmen moet men een structuur ontwerpen met functies. Je krijgt conflicten als je mensen iets oplegt. Je mag niet denken dat Curaçao een organisatie ontwerpt en dat daar de mensen van het Land wel zullen inpassen. Dus voorzover dat al is vastgesteld, zal dat weer ter discussie geplaats moeten worden.
Mijn rol in het onderwijs, zolang ik het nog niet gedecentraliseerd heb, moet er dus eentje zijn van een manager die beheert en bestuurt. Bij Onderwijs zal ik minder inhoudelijk bezig zijn dan bij Economische zaken, waar ik 's avonds vaak zat te schrijven. Het feit dat ik econoom ben, zegt natuurlijk wèl iets over het inhoudelijk meedenken in de economische sector. Voorzover onderwijs betreft zal ik me meer moeten baseren op gegeven informatie en concentreren op beheersen en besturen. De informatie kan van binnen en van buiten komen. Dat is het aspect van beheren, als je de capaciteiten niet van binnen hebt, moet je ze van buiten aanwenden. Hoewel dit binnen het onderwijs minder van toepassing zal zijn dan bij HIW-portefeuille, blijft gelden: als je geen interne krachten hebt, dan moet je externe aanvaarden.
Ik mag dan weinig van het onderwijs afweten - mijn ervaring rijkt niet verder dan drie jaar als werkstudent op de ambachtsschool en het geven van werkcolleges op de universiteit hetgeen voldoende was om mij te overtuigen dat ik volstrekt ongeschikt ben als docent - ik weet wel hoe processen en structuren beheerst moeten worden. Net zo goed als HIW beheerd, gemanaged en bestuurd moet worden, moet onderwijs ook bestuurd, beheerd en gemanaged worden. En ik weet dat er een aantal principes zijn die je moet hanteren als je bezig bent met regeren en die hebben te meken met planning, prioriteiten stellen, middelen die je moet vrij maken, mensen die gemotiveerd moeten worden, inventief gedrag en inventief denken.'

BIJNA-DOOD-ERVARING

"Van boven bekeek ik de pogingen om me weer tot leven te wekken"

GEDACHTEN OVER een voorbestaan na de dood gaan terug tot de beginperioden van de menselijke beschaving. Vrijwel alle grote wereldgodsdiensten prediken de onsterfelijkheid van de ziel, terwijl in heilige boeken als de Bijbel van de christenen en de Upahnishaden van de Hindoes verslagen zijn te vinden van het stervensproces en de daaropvolgende overgang naar een ander bestaan. Bekend zijn ook de oude 'Dodenboeken' uit Egypte en Tibet, waarin bij wijze van handleiding, adviezen worden verstrekt over de manier waarop men zich het best op deze overgang kan voorbereiden.
Hoewel het onderwerp eeuwenlang in de belangstelling zou staan bij oosterse en westerse filosofen, zou het eerste min of meer wetenschappelijke onderzoek pas aan het eind van de vorige eeuw op gang komen. Een belangrijke stap daartoe werd in 1882 gezet met de oprichting van de 'Society for Physical Research', waarvan de leden zich beijverden voor de bestudering van paranormale verschijnselen.
In diezelfde periode werden nieuwe leerstellingen over het hiernamaals verkondigd door de theosofie en later antrosofie, en zou door spiritisten enkele decennia lang driftig geëexpirementeerd worden met Ouija borden, automatisch schrift en dansende tafels.

Een van de meest intrigerende aspecten van het menselijk bestaan is ongetwijfeld het mysterie van de dood. Eeuwenlang heeft de mens zich afgevraagd of de dood het sluitstuk van het leven vormde, of slechts een overgang naar een nieuw bestaar. 'Is er leven na de dood?' Aan theoriën en leerstellingen ontbreekt het niet, maar het valt te betwijfelen of het definitieve antwoord op die vraag ooit zal kunnen worden gegeven. Toch zijn er de laatste jaren steeds meer aanwijzingen gekomen dat we op z'n minst een vorm van nabestaan mogen vermoeden. Een belangrijke bron van aanwijzingen wordt gevormd door de zogenoemde Bijna-Dood-Ervaringen van mensen die klinisch dood zijn geweest en die vervolgens weer tot leven werden gewekt. Het verschijnsel is vooral bekend geworden door de publicaties van de Amerikaanse arts Raymond Moody, van wie onlangs twee nieuwe boeken in Nederlandse vertaling zijn verschenen.

Ondanks al deze- soms indrukwekkende- experimenten slaagde men er niet in om het definitieve bewijs te leveren van een voortbestaan na de dood en het grote publiek verloor de belangstelling. Met het verschijnsel van de 'Bijna-Dood-Ervaringen' (BDE) lijkt de discussie echter nieuw leven te worden ingeblazen.

MODERN

Ofschoon het vroeger wel eens zal zijn voorgekomen dat iemand van de drempel van de dood terugkeerde, zou het optreden van BDE's op grote schaal eigenlijk pas mogelijk worden dankzij de moderne re-animatietechnieken van de medische wetenschap. Op grond van diezelfde medische technologie was trouwens al eerder duidelijk geworden dat de grens tussen leven en dood vaag was, en dat hier veeleer sprake was van een schimmig grensgebied.
Want wanneer is iemand dood? Het voor langere tijd uitvallen van de hartslag en de ademhaling, gevolgd door een daling van de bloeddruk en de lichaamstemperatuur vormden eeuwenlang aanwijzingen voor het intreden van de dood. Met de introduktie van electronische apparatuur in de ziekenhuizen onstond er echter een nieuwe definitie 20van de 'klinische dood', namelijk het ontbreken van hersenactiviteit, meetbaar via de zgn. electro-encephalograaf (EEG).
Maar omdat zelfs uit deze fase nog mensen terugkeerden tot het leven wordt de definitieve grens tegenwoordig ergens in de volgende fase vermoed: het stadium waarin vitale functies zolang uitgevallen zijn geweest dat een volledig herstel niet langer tot de mogelijkheden behoort. 'Bijna-dood-ervaringen' beschrijven dus de lotgevallen van stervenden in het grensgebied tussen leven en dood, ruim voordat die laatste fase is afgerond.
De erkenning van het bestáan van BDE's dateert eigenlijk pas sinds het eind van de jaren zeventig. Onderzoek naar 'doodsbed-visioenen' werd in de Verenigde Staten al in de jaren vijftig uitgevoerd door o.a. dr. Karlis Osis en dr.Erlendur Haraldsson, terwijl in de jaren zestig vooral de publicaties van dr.Elisabeth Kübler-Ross de aandacht vroegen. Toch zou de echte doorbraak pas komen met de publicatie van 'Life after life' (in 1977 in Nederlandse vertaling uitgegeven onder de titel 'Leven na dit leven') van dr.Raymond Moody, dat in vele talen werd vertaald en alleen al in de Engelstalige versie een oplage van meer dan drie miljoen exemplaren zou bereiken.
Moody kwam toevalligerwijs in aanraking met verhalen over BDE's en raakte zeer geïnteresseerd. Hij besloot deze verhalen systematisch te gaan verzamelen en baseerde zijn eerste boek op zo'n 150 beschrijvingen.

ERVARINGEN

Wat hem daarbij vooral frappeerde, was het feit dat al die beschrijvingen zeer sterke overeenkomsten vertoonden, alsof alle mensen tijdens het sterfproces dezelfde ervaringen doormaakten. Of men nu 'klinisch dood' raakte door een ongeval, een ziekte, een hartaanval of tijdens een operatie, vrijwel iedereen doorliep één of meer van de volgende stadia:
1. Het 'uittreden', of het verlaten van het lichaam. Dit kan zo plotseling geschieden dat men zich soms niet realiseert dat men 'dood' is. Bekend zijn de verslagen van mensen die nadat ze zijn uitgetreden van bovenaf de aktiviteiten rond hun eigen stoffelijk overschot volgen. Pas na enige tijd dringt tot hen door dat het hun lichaam is dat daar ligt en dat er dus iets 'mis' is. Wanneer vervolgens niemand hen ziet of hoort en ze door personen en muren heen blijken te kunnen lopen, beginnen ze zich te realiseren dat ze waarschijnlijk 'dood' zijn.
'De dokters en verpleegsters bonkten op mijn lichaam om me terug te halen en ik probeerde ze maar steeds te vertellen: Laat me met rust(..) Hou op met dat gebonk. Maar ze hoorden me niet. Daarna probeerde ik hun handen weg te duwen (..) maar er gebeurde niets. Ik kon niets uitrichten'.
2. De 'Tunnel'. Op dat moment worden ze in een soort tunnel gezogen met aan het eind ervan een schitterend, hemels licht. Bij het bereiken ervan worden ze tegemoet getreden door 'wezens van licht', veelal vrienden, bekenden en familieleden die hen vóór zijn gegaan.
'De dokter gaf me op en vertelde mijn familie dat ik stervende was. Toen dat gebeurde besefte ik dat er allemaal mensen langs de zoldering zweefden, een enorm aantal naar het scheen. Het waren allemaal mensen die ik in het verleden had gekend, maar die reeds overleden waren. Ik herkende mijn grootmoeder en een schoolvriendinnetje en vele andere familieleden en vrienden (...) Het was een blij weerzien en ik voelde dat ze gekomen waren om me te beschermen of te begeleiden'.

LIEFDE

3.het 'Wezen van Licht'. Dan volgt de meest overweldigende ervaring, n.l. de ontmoeting met een wezen dat een zeer helder en warm licht uitstraalt-ook wel omschreven als 'liefde'- en dat een bijna onweerstaanbare aantrekkingskracht uitoefent op de pas gestorvenen.
'Het was prachtig en zo stralend, zo schitterend, maar toch deed het geen pijn aan mijn ogen. Het is niet het soort licht dat je in aardse termen kunt beschrijven. Ik heb niet werkelijk iemand gezien in dat licht en toch heeft het zeer zeker een bepaalde identiteit. Het is een licht vol van volmaakte liefde en volmaakt begrip'.
4. De 'Terugblik'. Zonder woorden wordt hun dan gevraagd om terug te kijken op hun leven. Wat hebben ze er in al die jaren van gemaakt? En is het hun tijd om te gaan? De terugblik die daarop volgt heeft nog het meeste werg van een film die in sneltreinvaart alle belangrijke gebeurtenissen uit het leven de revue laat passeren.
'Mijn leven flitste aan mij voorbij, van mijn prilste herinneringen tot aan het meest recente en dat alles binnen een zeer kort tijdstbestek'.
5. De 'Terugkeer'. Aan het slot van de terugblik valt de uiteindelijke beslissing; soms deelt het wezen van licht mee, dat het nog geen tijd is, soms verkiest de 'gestorvene' zelf om terug te keren. Van het ene op het andere moment bevinden zich dan weer in hun getergde lichaam.
Voor sommigen is dat een dermate traumatische ervaring dat zij soms kwaad worden op degene die hen 'het leven heeft gered', veel liever waren zij aan gene zijde gebleven. De terugkeer naar het aardse tranendal mag dan weer even wennen zijn, de echte problemen ontstaan pas wanneer zij proberen hun ervaringen met anderen te delen. In het gunstigste geval stuiten zij op onbegrip en ongeloof, en het mag dan ook niet verwonderlijk heten dat menigeen zijn 'Bijna-Dood-Ervaring' aanvankelijk voor zichzelf heeft gehouden.
Die kentering kwam in het midden van de jaren '70 met de publicatie van Moody's 'Life after life'. BDE's werden voor het eerst serieus genomen en de publicatie maakte een stroom van verhalen, rapporten en verslagen los. Toen bleek ook dat BDE's veel vaker voorkomen dan men ooit had gedacht. Volgens een Gallup-enquête uit 1982 hadden in de Verenigde Staten niet minder dan 8 miljoen volwassenen een 'Bijna-Dood-Ervaring' gehad, oftewel één op de twintig mensen. Die frequentie zegt echter nog niets over de wijze waarop wij dergelijke ervaringen moeten interpreteren.
Zijn dit bewijzen of althans aanwijzingen voor een leven na de dood? Volgens de beste wetenschappelijke tradities zijn er de laatste jaren verschillende theorieën ontwikkeld ter verklaring van BDE's, theorieën die vervolgens via onderzoek konden worden getest. Het probleem met BDE's is echter dat alle onderzoek ernaar slechts gebaseerd kan worden op verslagen van mensen die beweren een BDE te hebben gehad.
Aangezien experimenten op dit terrein zowel onmogelijk als-uiteraard- onwenselijk zijn, vormen dergelijke verslagen de enige bron van informatie. Wanneer we even uitgaan van het slechtste in de mens, is het natuurlijk mogelijk dat de verhalen over BDE's verzonnen zijn. Die kans lijkt om een aantal redenen niet zo groot. In de eerste plaats lopen mensen die een BDE hebben gehad bepaald niet met hun ervaringen te koop, uit angst voor gek of gestoord te worden versleten. In de tweede plaats komen alle verslagen van BDE's in de kern op hetzelfde neer, en was hiervan al sprake lang voordat het verschijnsel BDE bij het grotere publiek bekend werd. Wie dan nog denkt aan massaal bedrog, mag zich een trouw aanhanger noemen van een samenzweringstheorie. Gaan we er voorlopig van uit dat de beschreven ervaringen reëel zijn, dan nog zijn er verschillende verklaringen voorhanden die in een andere richting gaan dan een voortbestaan na de dood. Zo wordt wel gesuggereerd dat BDE's hallucinaties zijn; een gevolg van het gebruik van medicamenten of verdovende middelen. Hoewel van bepaalde stoffen inderdaad bekend is dat dat zij hallucinaties teweeg kunnen brengen die overeenkomsten kunnen vertonen met Bijna-Dood-Ervaringen, gaat deze verklaring niet op voor patiënten die geen of slechts onverdachte middelen kregen toegediend, laat staan voor die gevallen waarin iemand een BDE had als gevolg van een ernstig (verkeers) ongeluk.
Een andere mogelijke verklaring gaat ervan uit dat de hersenen in acute doodsnood wellicht een soort 'noodprogramma' afdraaien met geruststellende beelden en visioenen. Daardoor zou paniek kunnen worden voorkomen, terwijl het angstaanjagende schrikbeeld van de dood acceptabeler wordt gemaakt. Wil een dergelijk 'programma' zin hebben, dan zal het de stervende persoon geen al te schokkende gebeurtenissen moeten tonen en vrij nauw aansluiten bij de verwachtingen die deze persoon heeft van een eventueel hiernamaals.
Nog afgezien van de vraag welke geruststellende visioenen de hersenen moeten tonen aan iemand die niet in een hiernamaals gelooft, gaan deze verklaring ervan uit dat BDE's sterk beïnvloed worden door de persoonlijke achtergronden van de gestorvenen. Die veronderstelling strookt echter niet met de duizenden verslagen van BDE's, waaruit juist een opvallende onderlinge gelijkenis naar voren komt. Of men nu man is of vrouw, kind of volwassene, katholiek of protestant, of men nu christen is of hindoe, gelovig of niet: de ervaringen zijn dezelfde.
Natuurlijk zijn er wel verschillen in de wijze van rapportage: ieder tracht deze overweldigende ervaringen op zijn of haar eigen manier te beschrijven. Zo zal een christen het 'Wezen van het Licht' wellicht associëren met Jezus en een moslim met Mohammed, terwijl een agnost (iemand die niet gelooft) eerder zal spreken van een 'wezen' of 'entiteit'.
Een extra tegenargument wordt gevo nd door de BDE's van jonge kinderen. Aangezien zij op jonge leeftijd nauwelijks, of in ieder geval heel anders (doorgaans minder angstaanjagend) doodsbeeld hebben, dan volwassenen, ontbreekt voor hen de noodzaak van een 'crisisprogramma' in de hersenen. Hoe aannemelijk en eenvoudig bepaalde verklaringen soms mogen lijken, er blijven steeds meer gevallen over die niet goed te verklaren zijn volgens de huidige stand der wetenschap.
Een voorbeeld vormen de gevallen waarin 'klinisch

Vervolg op pag. 5

Collectie Felix de Rooy aanleiding tot studie

"Wit over zwart": beeldvorming van Afrika

= door Walter Palm =

HET BEGON MET de collectie 'Negrofilia' van Felix de Rooy die een aantal populaire voorstellingen bevat van Afrika en zwarten in het Westen vanaf de achttiende eeuw tot heden (zie 'Napa' van 1 april 1989). Toen opende op 15 december jl. de Nederlandse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur in het Koninklijk Instituut voor de Tropen, de expositie 'Wit over zwart', gebaseerd op de collectie 'Negrofilia'. En nu is er een gelijknamig boek 'Wit over zwart' dat een studie is naar de achtergrond van beelden van Afrika en zwarten in de Westerse populaire wereld.

Het centrale thema is beeldvorming. In drie delen komen achtereenvolgens aan de orde: beeldvorming van Afrika, beeldvorming van zwarten in het Westen, en tenslotte beeldvorming in het algemeen.

HISTORIE

In het eerste deel beschrijft de auteur de beeldvorming van Afrika door de ogen van Europa. De Afrikaan als 'de vervloekte van Cham' (een bijbels beeld), als de 'bon sauvage' temidden van de ongerepte natuur (Jean-Jacques Rousseau), als krijger en woesteling, als kinderlijke wilde en als verwesterse wilde.

De schrijver verbindt elk beeld weer met een fase in de geschiedenis van Afrika en Europa. Zo doet het beeld van de Afrikaan als krijger en woesteling juist opgang bij de fase van vroege kolonisatie van Afrika door Europa, terwijl het beeld van de kinderlijke wilde optreedt als het kolonisatieproces van Afrika voltooid is.

De schrijver wijst in dit verband op de wonderlijke metamorfose van de Afrikaan als 'ferocious savage' naar de 'child/savage'. De Afrikaan niet meer als woest en primitief maar als impulsief en kinderlijk (zie voor dit laatste ook de geschriften van Albert Schweitzer).

KANNIBALISME

De schrijver staat uitvoerig stil bij het zo populaire thema van kannibalisme. Hij onderscheidt zes (!) periodes in het kannibalenthema: de oudheid met de oervader Kronos die zijn kinderen veslindt; de Middeleeuwen met Dante's 'Inferno'; de zestiende en zeventiende eeuw met de ontdekking van de Nieuwe Wereld; de negentiende eeuw met de expansie van Europa in Afrika en tenslotte de twintigste eeuw met de populaire popgroep 'Fine young cannibals' en de bestseller 'A cannibal in New York'.

In deel twee van het boek komen aan de orde de positie van zwarten in de Westerse cultuur als bediende (de 'shoeshine boy'), als entertainer (zoals Josephine Baker) en als atleet (bijvoorbeeld Joe Louis). Deel drie is een afsluitend deel en is een theoretische reflectie op de achterliggende problematiek van beeldvorming.

MIGRATIE

Verbazingwekkend is dat in dit boek het beeld van Afrika in de jaren tachtig als het continent met een groot bevolkingsoverschot en een laag welvaartsniveau waarvan de bewoners binnenkort de Middellandse Zee zullen oversteken om zich te vestigen in het rijke en kinderarme Europa, niet aan de orde komt.

Het is dit beeld dat de extreem-rechtse Franse politicus Jean-Marie Le Pen gebruikt om te vrezen dat 'een uittocht van duizenden, misschien miljoenen Algerijnen naar Frankrijk' zullen komen. Het is jammer dat juist dit stuk actualiteit ontbreekt in 'Wit over zwart'. Daardoor is dit boek blijven steken in weliswaar zeer interessante geschiedenis en prachtige illustraties, maar toch een 'ver-van-mijn-bedshow'.

Jan Nederveen Pieterse: 'Wit over zwart'
Koninklijk Instituut voor de Tropen / Stichting Cosmic Illusion Productions / Novib
ISBN 90 6832 222 2

ANOCHI

Nochi a sera
plama sombra
para kareda

kabes pisá
kurpa morchá
ta anhelá
pa deskansá

nochi ta avansá
i sigui penetrá
su skuridat purá

soño profundo
ta drenta dominá
manera morto
mes bo ta

awor malbado
sukú su aliado

ku tur libertat
ta sali sasia su
set di maldat

sin kòrda ku
Dios ta vigilá
i ta sigui programá
rueda di tempu

i pa largu
ku nochi ta
pa kiko ku
el a traga, tapa warda

rayo di Su solo kla
un dia lo penetrá
sea tempran òf lat
saka tur bèrdat na klaridat.

RACHEL

Alice Walker over leven en schrijven: *"Ik dank de Schepping voor optimisme van mijn geest"*

= door Wim Rutgers =

ER ZIJN TWEE GROEPEN lezers die zich het laatste in het Nederlands vertaalde boek van de bekende Amerikaanse auteur Alice Walker, ONDER WOORDEN (Living by the word) beslist niet mogen laten ontgaan. De eerste groep zijn die lezers die *MERIDIAN* (1979), *DE KLEUR PAARS* (1983), *VERLIEFD & VERLOREN* (1984) *HET DERDE LEVEN VAN GRANGE COPELAND* (1987) en *DE TEMPEL VAN MIJN GEZEL* (1989) allemaal gedeeltelijk gelezen hebben. Ik geef de titels maar in de Nederlandse vertaling omdat ze in die vorm en die jaren alle bij de Nederlandse uitgeverij In de Knipscheer zijn verschenen, dus al vanaf de periode vóór Walker zo bekend en beroemd werd. Deze lezers maken in dit 'proza' (de ondertitel van ONDER WOORDEN) kennis met heel wat interessante extra achtergrondinformatie over de auteur, haar visie op het leven en haar literaire werk en het ontstaan daarvan.

Voor wie nog nooit iets van Alice Walker gelezen hebben (de tweede groep) of alleen de verfilming van *THE COLOUR PURPLE* zagen, vormt *ONDER WOORDEN* een heel goede eerste kennismaking, zodat ook voor hen dit boek aan te bevelen is; je zult toch eens ergens moeten beginnen met Walker te lezen.

INHOUD

ONDER WOORDEN bevat korte aantekeningen, essays en toespraken bij uiteenlopende gelegenheden en voor diverse groepen, die afgewisseld worden met enkele dagboekfragmenten uit 1983, 1984 en 1987. Het zwaartepunt van de oorspronkelijk van 1973 tot 1987 verschenen stukken ligt in 1986 en 1987 in welke periode veertien van de in totaal 27 stukken voor het eerst publiek gemaakt werden.

Walker vertelt beurtelings over zichzelf, haar eigen jeugd en haar vader, hoe ze vegetariër werd, waarom ze het verschrikkelijk vindt dat haar dochter begon te roken omdat de tabak haar vaders leven verwoestte, over zelfmoordneigingen op haar 21ste, over haar ideeën over leven en dood, over haar dromen betreffende haar voorouders, over haar reis naar China met een groep Amerikaanse auteurs.

Naast deze aspecten van een persoonlijke 'her-story' (haar feministische woordspeling met het woord history) schrijft Walker over het verleden van het zwarte ras, de slavernij in de Verenigde Staten, en de gediscrimineerde Indianen, en hedendaagse vormen van politieke onderdrukking en verzet daartegen.

Een ander steeds weer terugkerend motief is de taal zelf, het contact met andere auteurs, haar eigen schrijfactiviteiten en haar reactie op de recensies door haar critici (vooral op The colour purple). Ze verdedigt daarin onder meer de psychologische aanvaardbaarheid van personages als Celie en Mister.

Eén van de interessantste fragmenten is Walkers ideeën over en negatieve waardering van Joe Chandler Harris en de Uncle Remus verhalen uit haar geboortestaat Georgia, die we als een tegenhanger van onze Compa Nanzi kunnen beschouwen. Ze vertelt bijvoorbeeld het verhaal van 'Broer Konijn en het Teerkindje', dat treffende overeenkomsten vertoont met onze Compa Nanzi variant.

DE ANDERE KANT

Alice Walker schuwt de kritiek uit, noch in daden in de vorm van politieke acties, noch in haar toespraken en essays. Ze toont vaak de andere kant zoals die vanuit haar optiek eruit ziet, anders dan de officiële autoriteiten het willen doen geloven. In deze wijze van schrijven zit een vorm van protest zoals ook Maryse Condé dat bedrijft in haar grote roman *TITUBA, DE ZWARTE HEKS VAN SALEM* (In de Knipscheer 1989) bijvoorbeeld.

Over de heksenprocessen van Salem in 1692 werd wel veel geschreven, maar nog nooit vanuit een zwarte optiek.

Alice Walker herschrijft ook de geschiedenis (history - herstory) door aandacht te vragen voor alternatieve figuren, zoals Dessie Woods en Ramona Africa.

Mogelijkheden en grenzen van haar schrijven geeft de auteur zelf trefzeker weer in het volgende citaat:

'Ik heb geleerd dat de pen van een schrijver een microfoon is voor de mond van voorouders en zelfs stenen uit een ver verleden'.

De oorspronkelijk Engelse titel LIVING BY THE WORD geeft deze schrijfhouding van Alice Walker beter weer dan de nogal vlakke vertaling. 'Leven naar het woord en blijven lopen', vertelde een tweehoofdige vrouw eens aan Alice in haar dromen. Dit beeld geeft meteen weer dat alle misstanden en ellende die Walker kritiseert haar niet kunnen beroven van haar levensoptimisme dat zich in haar hele schrijversleven en in al haar activiteiten uit.

Alice Walker: ONDER WOORDEN, In de Knipscheer, Amsterdam 1990, 237 pp.

BIJNA-DOOD-ERVARING

Vervolg van pag. 4

dode patiënten', getuige zijn van handelingen en gesprekken in de operatiekamer, en zelfs daarbuiten. Het moet een waar schrikbeeld zijn voor chirurgen dat patiënten woord voor woord kunnen herhalen wat er tijdens de operatie aan gesprekken werd gevoerd.

'Ik zweefde verder naar boven, langs de lamp- die ik van opzij, en heel duidelijk zag- en vlak onder de zoldering hield ik stil en keek naar beneden. Ik voelde me net een stukje papier dat iemand naar boven had geblazen. En van daarboven sloeg ik hun pogingen gade om me weer tot leven te wekken. Beneden lag mijn lichaam, 20languit op het bed, in 20vol zicht, en ze stonden er allemaal omheen. Ik hoorde een zuster zeggen:'O mijn God! Ze is dood! en een andere zuster boog zich voorover om mond-op-mond beademing toe te passen.

Ik keek naar haar achterhoofd terwijl ze dat deed. Ik zal nooit vergeten hoe haar haar eruitzag- het was zo'n beetje kort geknipt. Toen zag ik ze een apparaat naar binnen rijden waarmee ze me schokken gaven. Ik zag mijn lichaam opveren van het bed en ik hoorde alle botten kraken en piepen. Het was verschrikkelijk! En terwijl ik ze daar beneden op mijn borst zag slaan en over mijn armen en benen wrijven dacht ik 'Waarom doen ze toch zoveel moeite? Het gaat me nu juist zo goed'.

Dat een aantal alternatieve verklaringen voor het optreden van BDE's in laatste instantie niet goed houdbaar blijken, betekent nog niet dat de oorspronkelijke verklaring- het voortbestaan na de dood- als enig juiste overblijft. Maar naarmate de alternatieve verklaringen verder aan geloofwaardigheid inboeten, des te aannemelijker wordt het dat BDE's een aanwijzing vormen voor een voortbestaan na de dood. Wie zelf een BDE heeft gehad, hoeft daarvan niet meer te worden overtuigd.

BEWUSTER

De wetenschap dat er een hiernamaals is heeft het leven van deze mensen soms drastisch veranderd. Loopbanen worden beëindigd en uitzichtloze relaties verbroken. Geestelijke ontwikkeling wordt belangrijker gevonden dan materieel gewin. Het leven wordt, kortom, veel bewuster geleefd. Mochten de aanwijzingen dat BDE's een glimp van een voortbestaan zijn sterker worden, dan zullen de veranderingen die zij teweeg brengen niet ophouden bij het persoonlijk leven van de betrokkene. Wanneer de geest (of ziel, of wat dan ook) de materie overleeft en in staat is door de tijd te reizen, door muren en deuren te bewegen, gedachten te lezen en nog veel meer, dan zal dat een revolutie betekenen in ons wetenschappelijk denken. Het is de vraag of wij, en vooral onze wetenschappers, daar al aan toe zijn.

Raymond A. Moody: 'Tunnel en het Licht' Uitg. Bruna 1989.

IN DEZE aflevering van Kerk en Wereld treft de lezer een officieuze vertaling aan van een der pauselijke boodschappen bij zijn bezoek aan Aruba en de Nederlandse Antillen. In dit geval het tweede en laatste deel van de boodschap van Johannes Paulus II aan de jongeren van het bisdom Willemstad. Deze boodschap geeft duidelijk aan hoe de paus over bepaalde zaken denkt en op grond waarvan hij dit doet.

VOORKEUR VOOR HET ZIJN BOVEN HET HEBBEN

Paus tot jongeren van Aruba en Antillen

Getuig in je leven van nieuwe schepping

HET ANTWOORD op de door jullie gestelde vragen moet men zien in het perspectief van het feit dat Christus de weg, de waarheid en het leven is. Dit wil niet zeggen dat het leven comfortabel zal zijn. Het betekent wel dat zonde en dood niet het laatste woord hebben omdat zij overwonnen zijn. Want door Hem, Christus, worden we een nieuwe schepping. Zo wordt in ons de gelijkenis met God hersteld. Dit hield paus Johannes Paulus II de jeugd van Aruba en de Nederlandse Antillen voor in zijn boodschap in antwoord op de door hen gestelde vragen. Deze zijn terug te brengen tot deze ene fundamentele vraag: Wat betekent het een volgeling van Jezus Christus te zijn.

Het is alleen binnen dit perspectief van de christelijke roeping dat jullie de antwoorden kunnen vinden op de vragen die jullie hebben gesteld over het huwelijk en het gezin, het priesterschap en het religieuze leven. Want in al deze kwesties is Christus het patroon van het christelijke leven en gedrag. Het celibaat bijvoorbeeld is bedoeld om de priester of de religieus of religieuze de volledige christelijke zelfgave na te laten bootsen met het oog op het algemeen welzijn. Dit maakt de mens vrij van exclusieve gevoelens en familiebanden zodat hij of zij geheel toegewijd kan zijn aan de dienst van God en de mensheid. Het is een speciale genade welke aan sommigen wordt gegeven, een teken van Gods speciale liefde voor hen die de roep hebben opgevolgd voor de toewijding van de sacramentele gedaante van toewijding aan Christus. Zo opgevat vormt het celibaat een teken van het hemelse koninkrijk dat komt (Matth 22,30) en waarin God 'alles is voor iedereen' (1 Cor 15,28).

OORDEEL

Ook het huwelijk vindt zijn volle betekenis in Christus. Het is het sacrament waarin man en vrouw uit liefde zich aan elkaar schenken, exclusief en onverbreekbaar. Door hun trouwe liefde vervolgen zij het werk van de eerste schepping (Gen.2,18), door met God samen te werken bij de taak van het brengen van nieuw leven op de wereld. Hun levenslange communio wordt een teken van de volmaakte liefde welke Christus, de bruidegom, toonde voor zijn bruid, de kerk, toen hij 'zichzelf voor haar gaf' (Eph.5,25) op het kruis.

Misschien menen jullie priesters, religieuzen, gehuwde echtparen en familieleden te kennen die gefaald hebben bij het nakomen van hun roeping. Alleen God kan oordelen over het hart van anderen; en we moeten de zwakheid van anderen en hun falen niet gebruiken als een verontschuldiging voor wat onze roeping betreft en de daaruit voortvloeiende verplichtingen. Waar kunnen we de noodzakelijke kracht vinden om het hoofd te kunnen bieden aan alle uitdagingen welke het christenzijn inhoudt? Andreas en Johannes 'bleven bij hem' (bij Jezus, Joh.1,39). Zijn gezelschap, zijn vriendschap, zijn goddelijke liefde werd de bron van hun omvorming en trouw. En op zeker ogenblik stortte Christus de Heilige Geest- de gever van het leven - over zijn apostelen uit en zij werden vervuld met moed om het Goede nieuws naar het einde van de aarde. Dezelfde gave van de Heilige Geest wordt gegeven aan iedere volgeling van Christus, om hem of haar in staat te stellen te leven overeenkomstig de standaarden welke hij heeft voor ons. Gods genade bouwt op onze menselijke natuur, zodat we 'volwassen en volledig verzekerd kunnen staan in de wil van God (Col.4,12).

STAP VERDER

Jullie bezinning op het christelijke leven moet nu een stap verder gaan. Wat ook je roeping is, hoe kan je weten of de morele beslissing welke je neemt juist of verkeerd is? Als volgelingen van de gekruisigde en verrezen Christus zou de eerste vraag niet moeten zijn: Wat heb ik nodig? maar eerder: Wat wil God van mij dat ik nu doe, in dit geval? Gods wil wordt bekend gemaakt in de Openbaring en in zijn authentieke interpretatie en doorgegeven door de kerk. Deze wet is ook geschreven in ieders hart (Rom.2,15) en in zijn hoogste uitdrukking vond het in de volmaakte liefde van God en de naaste, welke Jezus vroeg van zijn leerlingen en welke de Heilige Geest uitstort in jullie harten (Rom.5,5).

Deze zelfde Heilige Geest blijft ook nu nog aanwezig in zijn kerk, en helpt de kerk om het Evangelie toe te passen in morele vraagstukken, oude en nieuwe. Daarom ook is de leer van de kerk niet zo maar een stem tussen andere stemmen, maar het is een stem welke spreekt met Christus autoriteit. Ons geweten is dan ook niet autonoom bij het beslissen wat goed en kwaad is. Een geweten moet gevormd worden via waarheid en liefde.

De eminente Engelse kardinaal John Henry Newman die honderd jaar geleden overleed, schreeft dikwijls en met grote duidelijkheid over de kwestie van het geweten. In jullie godsdienstlessen en discussies zouden jullie je kunnen bezinnen op zijn woord.

'De regel en de maat van de verplichting wordt niet bepaald door het nut, noch door de dienstigheid ervan, noch door het geluk of het grootste aantal; evenmin door het staatsgerief, of doordat het goed uitkomt, door de orderlijkheid of de schoonheid. Het geweten is niet een verziende zelfzucht noch een verlangen om consequent met zichzelf te zijn; maar het is de boodschapper van Hem, die, zowel in natuur als in genade, spreekt tot ons vanachter een sluier en die ons leert en onderricht door Zijn vertegenwoordigers...'

'Ik gebruik het woord geweten, niet als een inbeelding of een opinie, maar als een plichtmatige gehoorzaamheid aan wat men kan noemen een goddelijke stem, die binnen in ons spreekt...

'Een geweten geeft rechten omdat het ook plichten heeft: maar in deze eeuw, met een groot deel van het publiek, is het werkelijk een recht en de vrijheid van het geweten om zich ontslagen te achten, om een wetgever en rechter te negeren, om onafhankelijk te zijn van onzichtbare verplichtingen. Het wordt een licensie om wel of niet een godsdienst aan te nemen, om dit of dat op te nemen en het weer te laten varen, om naar de kerk te gaan of naar de kapel, om er zich op te beroepen dat men boven enige godsdienst staat en om een onpartijdig criticus te zijn van elke godsdienst.

Geweten is een begeleider die achter je staat, maar in deze tijd wordt het verdrongen door een namaak-geweten waarvan de achttien voorgaande eeuwen nooit weet hebben gehad en waarin zij zich ook niet zouden hebben vergist, als zij hemn wel hadden gekend. Het is het recht van eigengereidheid' (Difficulties of Anglicans, Westminster).

TOLK

De kerk heeft altijd aangehouden wat Newman voorstelde, namelijk dat het geweten een tolk is, niet een uitvinder, van de objectieve morele orde, zoals die gevestigd is door God. Het is om die reden dat paus Paulus VI in zijn belangrijke encycliek Humanae Vitae schreef: bij de taak van het doorgeven van het leven zijn de vader en de moeder daarom niet vrij om geheel hun eigen weg te gaan alsof zij geheel autonoom zouden kunnen bepalen welke weg het meest eerbaar is te volgen. Maar zij moeten hun daden conformeren aan de creatieve bedoelingen van God, tot uitdrukking gebracht in de echte natuur van het huwelijk en van zijn handelen en tot uitdrukking gebracht door het voortdurende leer van de kerk.

Jullie hebben mij ook om commentaar gevraagd over andere aspecten van de kerkelijke leer ten aanzien van de menselijke sexualiteit. Tijdens mijn pontificaat heb ik veel tijd besteed een het opstellen van een gedetailleerde analyse van de grote gave van de sexualiteit welke God heeft vastgelegd in de structuur van het lichaam. Ik heb uitgelegd hoe man en vrouw in 'de taal van het lichaam' die dialoog uitvoeren welke volgens Genesis 2,24-25 was begonnen op de dag van de Schepping. De 'taal van het lichaam' als de taal van de menselijke wezens, van de individuele mensen, is onderworpen aan de opdrachten van de waarheid, dat wil zeggen: aan de objectieve morele norm.

Ik ben er zeker van dat jullie ouders en hen die hen bijstaan in de opvoeding, bijzonder de priesters en catechisten zullen proberen uit te leggen, gedetailleerder, de rijkdom van de katholieke doctrine met betrekking tot het huwelijk en het gezin.

Ik spoor jullie aan om de hoogste achting te hebben voor de idealen van zuiverheid, huwelijkstrouw en zelfbeheersing, zodat jullie in elk opzicht de zeer hoge waarden van de menselijke liefde zoals God die wenste vanaf het begin handhaven en warderen. Jullie zijn de beheerders van de vele giften van de creatie en de verlossing welke God ons heeft gegeven. Door de uitoefening van een goed gevormd christelijk geweten zullen jullie de wijze bewaarders kunnen zijn van de goederen van de meester, zowel geestelijk als materieel, totdat hij terugkeert (Ma 24 45).

Tenslotte wil ik iets zeggen over de vraag met betrekking tot de identificatie van de kerk met de armen. Het feit dat de kerk, het voorbeeld van Christus volgend, zijn voorkeur tot uitdrukking brengt voor de armen betekent dat jullie, als jeugdige katholieken, worden uitgedaagd te werken aan de ondersteuning van hen die in nood zijn en aan de werkelijke bevrijding van hen die worden onderdrukt op welke wijze dan ook. Het engagement moet lichamelijk en geestelijk van aard zijn, jullie intelligente toewijding is nodig bij het verwerkelijken van die structurele veranderingen in de gemeenschap welke de omstandigheden schept die een waardig menselijk leven mogelijk maakt. Ik smeek jullie te beginnen een nieuwe denkwijze aan te nemen: waardeer een persoon, inclusief jezelf, niet naar wat hij heeft, maar naar wat hij of zij is: een uniek werkstuk van Gods creatieve liefde, het subject van een onvervreembare waardigheid en van onvervreembare menselijke rechten. Geen enkele situatie of omstandigheid van armoede of verlatenheid kan ooit deze waardigheid wegnemen.

Wanneer je grotere verantwoordelijkheden op je neemt, streef er dan naar deze 'filosofie van de voorkeur van het zijn boven het hebben' toe te passen op elk gebied van jullie activiteit, en zoek ernaar het geheel van de gemeenschap gevoeliger te maken voor de speciale noden van de armen en de zwakken, inclusief de zwaksten onder de zwakken: de ongeborenen. Ook moeten jullie niet vergeten dat de verplichting om een eenvoudig leven te leiden en om onthecht te zijn van de materiële zaken een belangrijk deel is van het christelijk leven.

ERFENIS

Wat betreft de materiële bezittingen: Wanneer het gaat om de culturele, historische en artistieke rijkdommen van een natie of van de kerk over heel de wereld, hebben we te maken met een geestelijke en ook materiële erfenis, welke aan iedereen toebehoort. Deze erfenis kan niet gereduceerd worden tot evenzovele objecten van commerciële waarde om gekocht en verkocht te worden zoals dat met andere zaken gebeurt. Wat overbodig geoordeeld wordt dient verkocht te worden, wanneer de nood van de armen dat vereist (Sollicitudo rei socialis, 31). We moeten niet vergeten de woorden welke tot de artisten zijn gericht bij het slot van het tweede Vaticaanse concilie: 'Onze wereld heeft schoonheid nodig om niet te verzinken in wanhoop' (8 december 1965). Door schone kerkgebouwen en werken van religieuze kunst wordt het diepe verlangen tot uitdrukking gebracht het geloof zichtbaar te maken (boodschap tot het Italiaanse congres van gewijde kunst in 1981). De kerk is niet vrij zich te ontdoen van wat haar is toevertrouwd in de loop der eeuwen voor de glorie van God, ter ere van Maria en de heiligen en ter lering van en stichting van elke opgroeiende generatie van christenen. Dit is een rijkdom welke in zekere zin aan de hele mensheid toebehoort en waarvoor de kerk zich verantwoordelijk voelt om die te bewaren voor het nageslacht.

Beste jongelui. ik bid dat deze korte overweging van mij bij gelegenheid van mijn bezoek aan het diocees van Willemstad jullie liefde zal doen groeien voor Christus en zijn kerk en jullie in staat zal stellen met volharding en met grotere moed als verantwoordelijke leden van de gemeenschap te leven. Ik bid ook dat velen meer van jullie de roeping krijgen en behoeden van God voor het priesterschap of het religieuse leven om het Evangelie te prediken, de sacramenten te bedienen en om getuigenis te geven op een speciale manier voor de nieuwe schepping, die wij allemaal door het doopsel zijn geworden. Aan jullie allemaal en jullie families geef ik van harte mijn apostolische zegen. (Eerste deel van pauselijke boodschap verscheen enkele weken geleden in Kerk en wereld)

Argentijnen bidden voor brood en werk

BUENOS AIRES.- Een bedelaar telt zijn geld liggend op straat voor de kerk van San Cayetano in de Argentijnse hoofdstad Buenos Aires. Cayetano wordt beschouwd als de patroon van werk en brood. Elk jaar komen duizenden Argentijnen in bedevaart naar de kerk om te bidden voor een betere toekomst. De werkeloosheid in Argentina neemt toe als gevolg van de verslechtering van de economie.

Mede door bewustwording leken

Meer vrijwilligers R.K. Kerk Nederland

DEN HAAG - Het aantal vrijwilligers in de Rooms-katholieke kerk is sinds 1977 met ruim veertig procent gestegen. In 1987 waren er 330.000 actieve vrijwilligers werkzaam in de parochies, honderdduizend meer dan in 1977. Dit blijkt uit een onderzoek van het Instituut voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek KASKI.

Steeds meer vrijwilligers gaan bovendien meer dan een functie vervullen, zo signaleren de onderzoekers. Hierbij moet gedacht worden aan allerlei vormen van kerkelijk werk, variërend van pastoraat en catechese tot en met voorbereiding van de eredienst. Ongeveer de helft van de vrijwilligers is betrokken bij voorbereiding en uitvoering van de liturgie.

TRADITIONEEL

De vrouwen zijn in het corps van vrijwilligers in de meerderheid (zestig procent). In kerk- en parochiebesturen zijn zij echter nog steeds ondervertegenwoordigd, hoewel er sinds 1977 sprake is van toename. Het zijn uitsluitend vrouwen die de kerkgebouwen schoonhouden, aldus de onderzoekers, die de rol van de vrouwelijke vrijwilliger als traditioneel omschrijven. Zij zijn veelal betrokken bij werk dat is gericht op kinderen, zieken en ouderen.

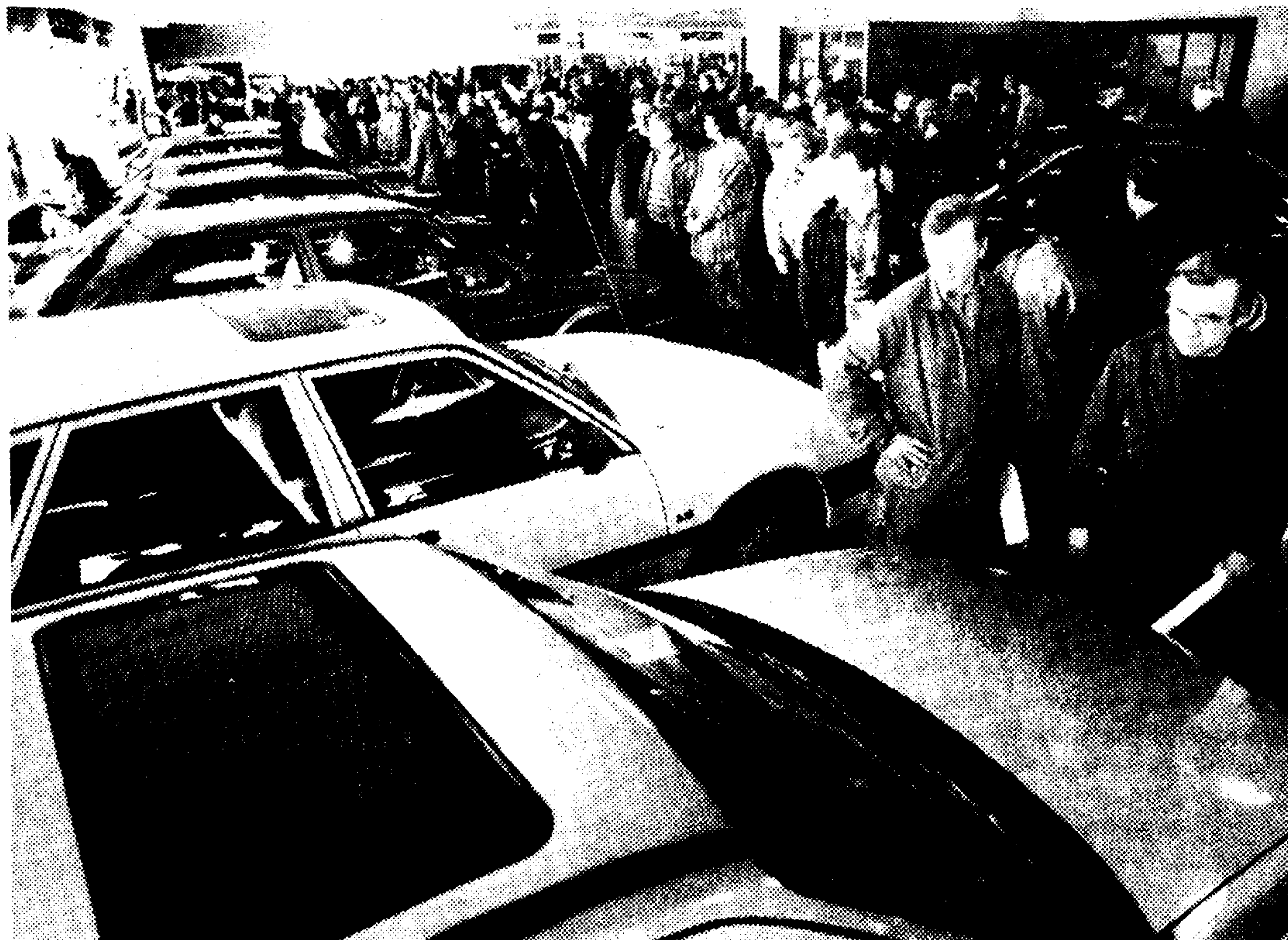
De "harde kern van het parochiele vrijwilligerswerk'

ROME - Paus Johannes Paulus II heeft Carlos Oviedo Cavada benoemd tot aartsbisschop van de Chileense hoofddstad Santiago. De 63-jarige Oviedo Cavada is de opvolger van kardinaal Juan Francisco Fresno die in 1989 75 jaar werd en daarom zijn ontslag vroeg.

Voorraad tweede hands auto's slinkt drastisch

Westduitse autofabrikanten dolgelukkig met open grenzen

FRANKFURT.- Je ziet ze vrij regelmatig staan langs de Duitse autobahnen: afgedankte auto's van het merk Trabant gemaakt in de DDR en jarenlang meer door vernuft dan door degelijke service aan de praat gehouden. In vele gevallen zijn onderdelen van oudere modellen niet meer verkrijgbaar en moet de eigenaar die zelf fabriceren. Als de motorkap opendoet ontdek je hoe onderdelen met paperclips en ijzerdraad bij elkaar gehouden worden. Dit alles gaat nu drastisch veranderen nu de regering in Oost Berlijn de deuren heeft geopend voor het Westen en het handelsverkeer in oostelijke richting langzaam maar zeker aan de gang komt. Voor de Westduitse autofabrikanten en dealers betekent dit zoiets als het winnen van een lot in de loterij vooral nu de regering in Bonn is akkoord gegaan met het vaststellen van de wisselkoers van de West- en Oostduitse Mark op basis van een 1 op 1 verhouding.

Oostduitsers bekijken Westduitse tweedehands autos in een showroom in Oost Berlijn. De enorm gestegen vraag naar betere autos in de DDR zorgt voor gouden tijden voor de Westduitse autoindustrie.

Dat betekent plotseling het einde van de nachtmerrie van de Westduitse autoindustrie die voordien was opgescheept met een overschot van gemiddeld 500 tot 600 duizend tweede hands autos die de verkoop van nieuwe auto's praktisch onmogelijk maakte.

Sinds het opengaan van de Oostduitse markt is het aanbod van tweede hands autos gedaald naar 400 duizend en volgens schattingen zijn na het afbreken van de Muur al zo'n 40 tot 100 duizend auto's uit West Duitsland in de DDR verkocht.

De grote vraag naar Westerse auto's kwam echter pas toen bekend werd dat per 1 juli Oostduitse Marken vrij konden worden ingewisseld tegen Westduitse. Volgens deskundigen zal de monetaire unie een enorme koopgolf veroorzaken waarvan ook de Westduitse automarkt ongetwijfeld zal gaan profiteren.

Het staat nu reeds vast dat de Westduitse autoindustrie het produktierekord dat staat op 4,56 miljoen auto's per jaar zal baan breken. Evenals trouwens het rekordaantal auto-registraties dat in 1987 werd gesteld op 2,92 miljoen.

De markt in tweede hands auto's is al praktisch 'leeggeruimd' door kopers uit de DDR die vooral belangstelling tonen voor auto's in een prijsklasse tot 15.000 Mark. Tegelijkertijd heeft men een prijsstijging kunnen waarnemen van zo'n dertien procent met name voor goedkopere auto's, als direkt gevolg van de sterk gestegen vraag.

Het aantrekkelijke van de nieuwe situatie voor de Westduitse autoindustrie is niet uitsluitend gelegen in de toegenomen vraag maar heeft ook te maken met de specifieke structuur van de Oostduitse automarkt.

MONTEURS

Na jaren verouderde Trabants op de weg te hebben gehouden door allerlei improvisaties, gaan Oostduitse automonteurs nu in de Bondsrepubliek oude auto's opkopen die door Westduitsers als rijp voor het autokerkhof worden beschouwd. Er bestaat daarbij vooral belangstelling voor automotoren die geen electronische onderdelen hebben en ook het ontbreken van een 'catalytic converter' een 'must' in vrijwel elke behoorlijke Westduitse auto, vormt voor hun ook geen enkel probleem. Zelfs exotische modellen die in West Duitsland praktisch onverkoopbaar zijn zoals oudere Russische Ladas en Tsjechische Skodasn zijn schaars geworden bij de verkopers van tweede hands autos.

De mensenmenigte in de rij bij de banken na de bekendmaking van de monetaire unie die bedragen van 5 tot 15 Mark van hun spaarbankboekje kwamen opnemen, geven de Westduitse autodealers goede hoop voor de toekomst. Immers voor de Oostduitser komt een auto op de eerste plaats, nog voor een wasmachine of ijskast.

Toch zijn er ook kritische geluiden te horen, met name bij de Oostduitse autoriteiten die erop wijzen dat een groot aantal van in het Westen afgedankte auto's die duur zijn in verbruik en vervuiling veroorzaken op de wegen van de DDR gaan rijden. En milieuvervuiling is al een enorm probleem in Oost Duitsland met zijn verouderde fabrieken en primitieve stookmethoden. De verkeersdichtheid is er ook veel groter dan men denkt. Voor elke duizend inwoners zijn er 235 personenautos vergeleken b.v. met 251 per duizend in het welvarende Japan. West Duitsland spant de kroon met 500 autos voor elke duizend inwoners, dus een ratio van één op twee.

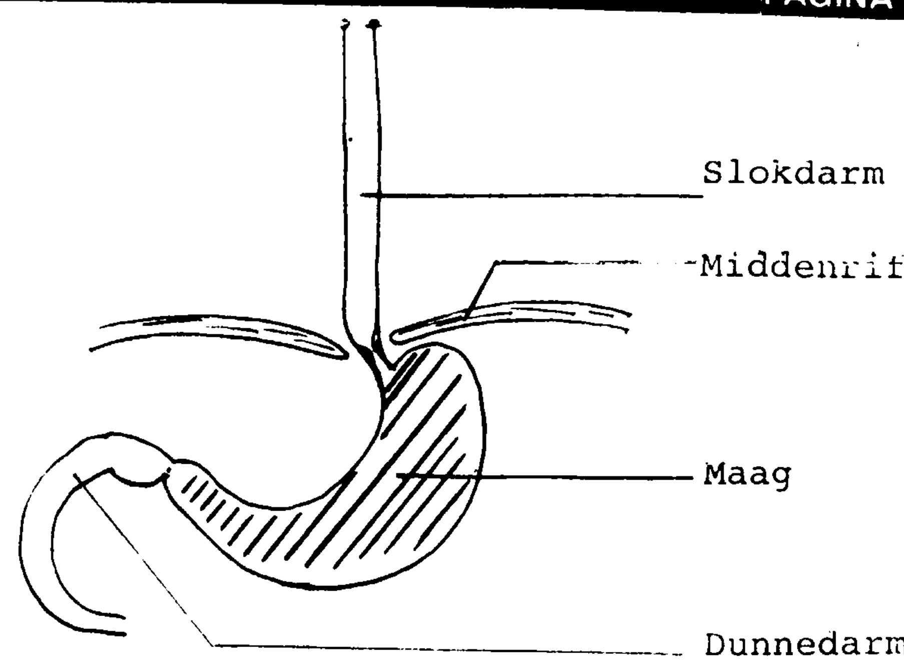

Fig. 1 Normale anatomie van slokdrm en maag

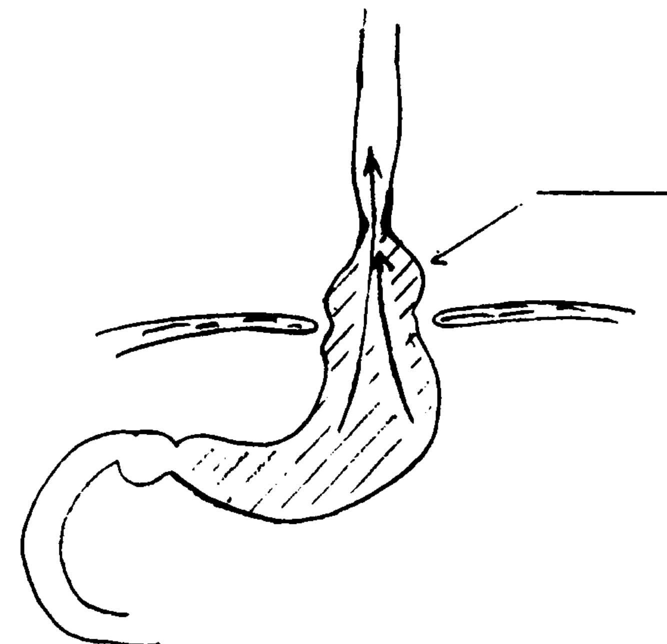

Fig. 2 De zgn. Middenrifsbreuk (zie pijl)

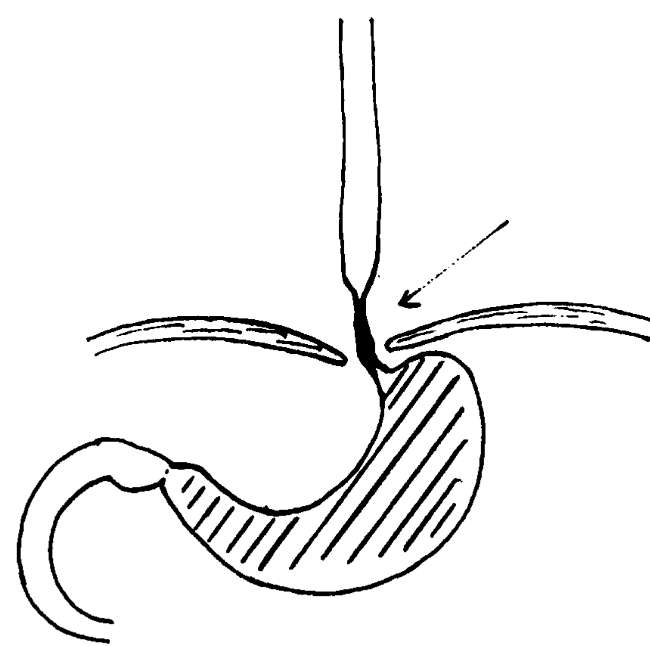

Fig. 3 Vernauwing van de slokdarm t.g.v. ontsteking

Maagzuur: onschuldige aandoening maar soms met ernstige gevolgen

= door dr. R.H. Schotborgh =

EEN GROOT aantal patiënten dat hun arts raadplegen, doet dit vanwege maagzuur-klachten. Vaak loopt de patiënt al jaren met klachten rond en besluit pas op een zekere dag een arts te raadplegen. De reden hiervan is een verergering van de kwaal en/of inmiddels opgetreden complicaties.

'Maagzuur' of 'zuurbranden' in de slokdarm is een sensatie die ontstaat wanneer zure of gallige maaginhoud vanuit de maag naar de slokdarm terugvloeit. Dit op zich is een natuurlijk proces. Bij sommige mensen gebeurt dit echter te frequent en in te grote hoeveelheid, waardoor irritatie van het slijmvlies kan optreden. Hoewel deze irritatie oppervlakkig kan blijven ontstaat er soms een diepere beschadiging van het slokdarm-slijmvlies (=slokdarmepitheel) waardoor in het ernstigste geval zelfs zweren kunnen ontstaan.

In gevallen waarin, ten gevolge van het overmatig terugvloeien van de maaginhoud, beschadiging van het slokdarm-slijmvlies optreedt, spreken we van reflux oesofagitis (reflux= terugvloeien en oesofagitis= ontsteking van de slokdarm).

De voornaamste klacht waar een patiënt mee komt, is een sensatie van een branderig gevoel achter het borstbeen. 's nachts wakker door hoestbuien, wanneer zuur vanuit de maag opstijgt en in de luchtwegen terecht komt. Sommigen worden

Hierdoor kunnen behalve asthma-aanvallen ook longontsteking ontstaan. Andere klachten kunnen zijn: het regelmatig opboeren, al of niet met opgeven van zuur, misselijkheid, braken, pijn en/of moeilijkheden bij het slikken. Vooral in dit laatste geval moet men bedacht zijn op aanwezigheid van vernauwing, hetzij tgv, verlittekening, hetzij door de evt. aanwezigheid van een slokdarm-tumor.

OORZAKEN

Er zijn verschillende factoren die een rol kunnen spelen bij het ontstaan van deze aandoening. Bij de overgang van de slokdarm naar de maag, is er een sluitingsmechanisme, dat onder andere gevormd wordt door spieren in de slokdarm-wand en spieren van ons middenrif. (Zie figur 1)

Bij mensen met refluxoesofagitis blijkt dit sluitings mechanisme niet adequaat te functioneren hetgeen in mindere of meerdere mate een openverbinding tussen de slokdarm en de maag in stand houdt. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de middenrifsbreuk waarbij een gedeelte van de maag, dat normaal onder het middenrif hoort, er boven komt te liggen. (Zie figuur 2)

Het blijkt ook zo te zijn dat mensen met een vertraagde maagontlediging, zoals sommige diabetici, eerder last krijgen van 'zuur'.

Bij aandoeningen, waarbij de slokdarm-beweging is afgenomen, wordt het zuur minder snel naar de maag getransporteerd, hetgeen beschadiging van het slokdarmslijmvlies kan bevorderen.

Roken, bepaalde medicijnen en voedingsmiddelen kunnen ook de klachten vergeren, bijvoorbeeld vetrijke maaltijden, citrusvruchten, augurken, chocola, diverse kaassoorten, alcohol, sterke thee, koffie en koolzuurhoudende drankjes.

Andere provocerende factoren kunnen zijn: verhoogde druk in de buikholte, zoals bij combinatie van overgewicht en het dragen van nauw sluitende kleding of het voorover bukken.

Anders is het gesteld bij mensen die aan hun maag zijn geopereerd. Het maagportiertje, dat als een barrière moet fungeren tussen maag en dunnedarm, is daarbij verwijderd waardoor gal gemakkelijk vanuit de dunnedarm via de maag naar de slokdarm kan terugvloeien.

Ernstige slokdarmontsteking (oesofagitis) vanwege overmatige kwetsbaarheid van het slijmvlies, kan aanleiding geven tot regelmatig bloedverlies waardoor een bloedarmoede kan ontstaan. In geval van ernstige en langdurige ontsteking kan verlittekening optreden met als gevolg vernauwing van de doorgang naar de maag. (Zie figuur 3)

Patiënten hebben in het begin vaak alleen moeilijkheden met het nuttigen van vast voedsel. Naarmate de vernauwing erger wordt, krijgen ze ook problemen met vloeibaar voedsel. Dergelijke vernauwingen kunnen helaas niet meer effectief met medicijnen behandeld worden, maar moeten worden opgerekt.

Een andere belangrijke complicatie is de zgn. 'Barrettslokdarm'. Door langdurige irritatie van het slokdarmslijmvlies wordt dit vervangen door een ander soort slijmvlies, dat veel gelijkenis vertoont met maagslijmvlies. (Zie figuur 4)

Hierdoor komt de grens tussen slokdarm- en maagsslijmvlies steeds hoger te liggen. In 10 a 15 procent van de patiënten met een Barrett slijmvlies ontstaat later slokdarmkanker.

Daarom is het belangrijk dat patiënten bij wie dit geconstateerd is regelmatig gecontroleerd worden d.m.v. endoscopie (=onderzoek d.m.v. een slang) waarbij — wanneer nodig —stukjes weefsel worden weggenomen om deze op eventuele kwaadaardigheid te doen onderzoeken. Er zijn ook aanwijzingen dat chronische ontsteking, zonder dat er sprake is van Barrettslijmvlies, de kans op kanker kan vergroten.

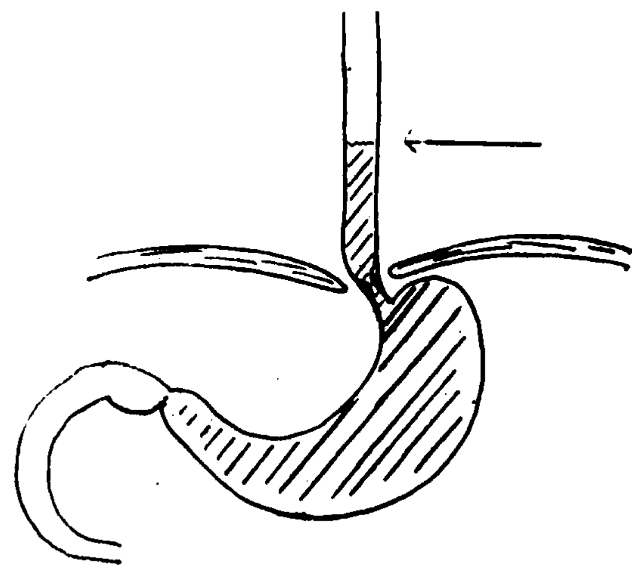

Fig. 3 Het zgn. "Barrett"slijmvlies met een naar boven verplaatste slijmvlies overgang slokdarm-maag

BEHANDELING

De beste manier om oesofagitis of een Barrett vast te stellen is d.m.v. endoscopie. Tijdens dat onderzoek kunnen, zoals hierboven reeds opgemerkt, desgewenst stukjes weefsel worden weggehaald voor microscopisch onderzoek. Indien endoscopie geen uitsluitsel geeft, kan de zuurtegraad in de slokdarm over een 24-urige periode worden geregistreerd m.b.v. een speciaal daarvoor ontworpen apparaat.

Als de diagnose eenmaal vast staat, wordt de patiënt geadviseerd het hoofdeinde van zijn bed te verhogen. Hierdoor kan het tijdens de nachtelijke uren terugvloeiende zuur gemakkelijk naar de maag teruggaan. Tevens moet vermeden worden voorover gebukt te werken of strakke kleding te dragen; voorts is het raadzaam af te vallen indien er sprake is van overgewicht. Er is geen speciaal dieet dat de patiënt zou kunnen volgen. Wel kan het van nut zijn vetrijke en overvloedige maaltijden in de avonduren te vermijden.

Citrusvruchten, koolzuurhoudende dranken, augurken en dergelijke, chocola, wijn en oude kaas kunnen de klachten soms verergeren. Elk individu kan in dit opzicht verschillend daarop reageren. Over het algemeen wordt de patiënt geadviseerd het roken te staken. Naast bovengenoemde maatregelen is het, vooral bij ernstige vormen van ontsteking, raadzaam medicijnen in te nemen die de maagzuurproductie afremmen.

Bij incidentele klachten kan meestal worden volstaan met tabletten of drankjes die het zuur neutraliseren. Indien dit geen soelaas brengt, doet men er verstandig aan zijn huisarts te raadplegen.

Buren protesteren tegen terugkeer slangen

Bewoners van de Spoorwijk in Den Haag zijn een handtekeningenactie begonnen om te voorkomen dat een buurtbewoner een aantal **gevaarlijke slangen terugkrijgt.** De buurtbewoners vrezen dat zij bij ontsnapping van de beesten gevaar lopen. Ook zijn zij bevreesd voor hun gezondheid.

De actie kwam op gang nadat de politie het afgelopen weekeinde bij een 24-jarige Hagenaar een grote collectie slangen aantrof. De man had onder meer twee Egyptische cobra's, een ratelslang en verscheidene pythons en adders in huis. De beesten zijn door politie en dierenambulance voorlopig elders ondergebracht.

Of de man zijn dieren terugkrijgt is nog onduidelijk. De Officier van Justitie moet daarover nog een beslissing nemen. Volgens de politie wordt op dit moment onderzocht of sprake is van dierenkwelling. Mogelijk verwaarloosde de slangeneigenaar zijn pythons. De beesten leefden in een donkere gangkast, waarbij zij geen beschikking hadden over water. Ook andere slangen hebben beschikten over weinig ruimte.

Peter Tuinman over "Tussen Ons"

"We maken er geen folklore van"

= door Nel Casimiri =

'TUSSEN ONS' heet het toneelstuk van Alan Ayckhourn dat op 16 augustus in Centro pro Arte in première gaat. Het wordt georganiseerd door Paradise Productions en de repetities zijn in volle gang. Die repetities worden gehouden in het Cultureel Centrum Curacao (CCC). Peter Tuinman, Laura Quast, Guus de Sain, Diana Lebacs en Rina Penso oefenen daar avond aan avond. De regie van het stuk is in handen van Peter Tuinman.

Peter Tuinman is een bekende toneelspeler in Nederland. Hij speelde bijvoorbeeld in de films Het teken van het beest, Spetters, Het meisje met het rode haar, De schorpioen, De droom, Van geluk gesproken en Blonde Dolly. Ook was hij in verschillende televisieproducties te zien en natuurlijk in het theater. De laatste jaren speelde hij o.a. in Ik.Jan Cremer en in een een aantal Shakespeare-producties onder regie van Frans Marijnen, w.o. De koopman van Venetië, Knecht van twee meesters, Midzomernachtsdroom en Macbeth.

Peter Tuinman verzorgt op Curacao de regie van twee toneelstukken voor Paradise Productions, het stuk van Ayckbourn en ook *Roulette* van de Tsjech Pavel Kohout. In dit laatste stuk zullen meer dan twintig spelers meedoen.

Als het toneelstuk *'Tussen ons'* in première gaat, is daar door regisseur en spelers veel werk aan verzet wat, als het goed is, niet meer terug te vinden is in de opvoering. Maar hoe gaat die regie in zijn werk? Kennen de spelers hun teksten al? Zijn er nog veel problemen te overwinnen? Peter Tuinman nodigde ons uit een kijkje te komen nemen bij een van de repetities, waarbij en aantal scenes achter elkaar zou worden gespeeld zodat we een beeld konden krijgen van de gang van zaken. Een aanbod dat wij graag aanvaardden.

VAKANTIETIJD

Het is nog vakantietijd. De toneelspelers zijn de enige gebruikers van het CCC deze avond. Het is rustig. Laura Quast, Rina Penso en Diana Lebacs leggen de laatste hand aan wat make-up. Voor ze beginnen wordt een airco, die ik tot dat moment nog niet gehoord had, uitgedraaid om het beter te kunnen verstaan.

In de kleine werkzaal van het CCC wordt met een armzwaai aangegeven wat de garage is en wat de kamer. Daar wordt gespeeld. De matten kloppen niet met het werkelijke toneel. Af en toe wijst Peter Tuinman erop dat ze in Centro pro Arte nog een paar meter door moeten lopen. Maar met wat fantasie lijkt alles. Een deur hoef je niet te zien om open te trappen als hij toch blijkt te klemmen.

Het toneelstuk gaat over twee echtparen, Antilliaanse vrouwen getrouwd met buitenlandse, Nederlandse, mannen, en de moeder van een van die vrouwen die bij dat echtpaar in huis woont. Peter Tuinman speelt zelf Dennis, een van de twee mannen. De taal is Nederlands, maar als de vrouwen op een gegeven moment met zijn tweeën zijn en de verhouding wordt wat intiemer, gaan ze over op Papiamentu, als logisch gevolg van de situatie.

GEKAT

Er zijn, tenminste in de stukken die ik zag, geen lange monologen. Het is snel heen en weer gepraat, gekat ook vaak. En de regisseur geeft aanwijzingen niet zozeer naar de intonatie van de teksten als wel naar de stiltes en hun werking bij het opbouwen van spanningen. Het tekstgedeelte is al bekend. Ze zijn nu bezig met de fijnere nuances. Daarom is ook het opkomen, of juist het wachten daarmee af en toe van veel belang, zo erg dat de regisseur op een gegeven moment zucht: 'God hope dat die hal doorgaat!'

Het blijkt dat ze toezegging hebben te oefenen in een fabriekshal, waar meer ruimte is en waar ook de decors, w.o. een auto, neergezet kunnen worden. Het is alleen nog niet zeker wanneer ze daar terecht kunnen. Nu is het nog van: 'Dan zet ik de auto even neer', waarna iemand twee keer twee rechte stoelen achter elkaar zet. Het is leuk en interessant te kijken naar een toneelstuk in wording. Een moeder-schoonmoeder-relatie, een spanning die door enkele seconden meer stilte veel groter kan worden, het verdriet van Vera (Laura Quast), met wie je de ene minuut nog zit te lachen en met wie je de volgende minuut diep medelijden hebt.

En op de voorzichtige vraag van Peter Tuinman: 'Doen we de derde scene ook nog? Ik weet niet of jullie daar nog zin in hebben?', het antwoord: 'Het is de zestiende première!' Aan de inzet van zijn spelers hoeft hij in ieder geval niet te twijfelen.

VRIJE PRODUCTIE

Naar aanleiding van deze repetitie beantwoordde Peter Tuinman een paar vragen die daarbij opkwamen. Dit toneelstuk van Ayckbourn is in 1974 in Nederland opgevoerd als vrije productie. In het seizoen 1988/89 is het opnieuw in 's-Gravenhage gespeeld onder regie van Shireen Strooker. Peter Tuinman speelde toen ook de rol van Dennis.

Zijn er grote verschillen tussen die productie en deze op Curacao?

Tuinman: 'Voor mij was een van de redenen hier deze productie te doen, dat er hier goede mensen zijn voor de bezetting. Ook de koppeling die we aangebracht hebben van twee Antilliaanse vrouwen met Nederlandse mannen, geeft het stuk een grote dramatische meerwaarde. Toen wij dit stuk in Nederland speelden was het wel een succes, maar ik vond dat er reden genoeg was om het opnieuw te doen. Er is meer mee te doen. Het is beter te maken. Het stuk heeft als basis de verhouding in twee huwelijken. Dat is een universele problematiek, een universeel verschijnsel. Er is dus alle reden het ook hier te spelen. En je merkt dat de tweetaligheid die we in het stuk brengen, een extra dimensie geeft. Het is geen folkloristische toevoeging, nee het geeft duidelijk een meerwaarde. Net als in de film *De Droom*. Daarin wordt Fries en Nederlands gebruikt, maar alleen ter verhoging van het drama. Het biedt in deze vorm heel veel mogelijkheden.'

De tekst gaat snel op en neer, heen en weer ook, maar als tekst makkelijk te volgen?

'De moeilijkheidsgraad zit er juist in dat als je het leest, je denkt: 'Ik voel wel waar het over gaat, maar waar gaat het nu echt over?' Ze zeggen bepaalde dingen tegen elkaar, maar daaronder is veel meer aan de hand. Dat maakt het stuk zo interessant. Juist in huwelijken is dat een veel voorkomend verschijnsel.

Wel zit er het gevaar van een slapstick in. Al repeterend merk je dat je daarvoor op moet passen; dat je dat niet moet doen, omdat je dan de slagkracht eruit haalt. Er zitten toch wel veel elementen in van de slapstick, of van de comedia del'arte, dat ligt voor mij heel dicht bij elkaar. Maar het moet een functie hebben.

Je hebt dat in het leven ook zo dikwijls, dat je toeschouwer bent bij andere mensen in een benarde positie. En dan zou je zo vaak willen zeggen: 'Luister nou toch eens naar elkaar dan is alles zo opgelost.'

KOMISCH

'Als je twee mensen in een keuken ruzie ziet maken, is het voor jou vervelend. Maar als je in het keukenkastje het hoofd van de loodgieter ziet opduiken, die wanhopig probeert de moeren steeds vaster te draaien, om zijn aanwezigheid maar niet op te laten vallen, verplaats je je in de rol van die toeschouwer, ga je het komische zien.'

U werkt nu met andere mensen dan in Nederland. Maakt dat het stuk ook anders?

'Twee voorstellingen van hetzelfde stuk zijn nooit hetzelfde. Dat maakt het juist zo interessant. Eenzelfde voorstelling kan alleen als de regie verzandt. De ritmes in de scenes zijn anders. Sommige ritmes van vroeger bleken niet altijd goed te werken. Je weet, het moet anders, maar hoe? Je moet telkens blijven zoeken, waarom de ene scene werkt en de andere niet. Daarom is er van geen enkele stuk een formule te geven.'

Het gebeurt wel eens dat een regisseur van een stuk een remake maakt en er ook een succes van maakt. Tuinman noemt zelf het stuk Woyzeck van de schrijver Buchner, dat in verschillende landen volgens dezelfde formule is opgevoerd, maar hij vindt het duidelijk minder werk.

Tuinman: 'Ik heb bijvoorbeeld het vierde bedrijf weggelaten deze keer. Waarom? Waarom heb ik die behoefte? Wil ik er nog aan sleutelen? Wil ik een choreografie bedenken? Wil ik een beeld bedenken waar het in past? Ayckbourn schrijft zijn stukken ter plekke. Pas als ze in première gaan, hebben h.. definitieve vorm. Als ... de tekst leest staan er ... veel tussenzinnen in. D... komt door de repetitietechniek. Dat geeft acteurs ... vrijheid om te spelen met teksten, net zo lang, tot je taal vindt, die wel geeft ... je hebben wilt. Je kunt ... ken naar je eigen ritmiek, eigen taalgebruik.

In 's-Gravenhage hebben ... ons dit niet echt goed gerealiseerd. Hebben we aan ... facet te weinig aandacht besteed.'

Wie is met het idee gekomen om dit stuk te gaan spelen?

'Voor dit stuk heb je een kleine, hechte cast nodig. En het gaat om een universeel probleem. We maken twee producties in drie maanden. Dat is natuurlijk bijna onmogelijk, maar we doen het. We hebben lang gezocht naar een goed stuk. We vonden dit. Hebben het weer terzijde geschoven, maar zijn er toch weer op teruggekomen. ... het taalprobleem hebben we er zelf ingebracht. Dat is ontstaan n.a.v. *De Droom*. Daar heb ik gezien hoeveel meerwaarde het kan geven.

GEEN FOLKLORE

Een ander punt waar Peter Tuinman nog mee zit is ... muziek. Hij wil graag changementsmuziek tussen de verschillende scenes. Maar welke? In eerste instantie zocht en vond hij mooie Antilliaanse muziek. Toch stapt hij daar waarschijnlijk vanaf. Zelf zegt hij: 'Ik hoor de reacties al! Moet het weer zo nodig?'. Dat wil ik niet. Het moet geen folklore worden. Dit zoeken dwingt me tot spitser, gerichter denken, tot creativiteit. Het is een ervaring waar ik veel aan heb.'

Peter Tuinman als Eddy Cremer en Hijde van Mieghem als Blonde Dolly in de gelijknamige speelfim van Gys Versluys.

Wat schreef de Amigoe?

Gestapo

OP 29 JUNI 1940 opende de Amigoe met een achtergrondartikel, welke getiteld was: 'Nederland onder de Gestapo'. Het eerste gedeelte van dit artikel werd overgenomen uit een Amerikaans tijdschrift waarin de politiek van de onderdrukking van de Gestapo zeer uitvoerig uit de doeken werd gedaan.

In het commentaar dat daarop volgde merk je duidelijk dat de mensen in de Antillen geschokt waren van de verschrikkelijke berichten die er vanuit de bezette gebieden de eilanden bereikten. Hier werden alle Duitsers (en Oostenrijkers) opgepakt en naar Bonaire gebracht waar men een kamp had opgericht. Het vervelende daarbij was dat men dit zonder aanziens des persoons deed, met alle gevolgen van dien.

Zo is het een historisch feit dat in het interneringskamp felle nazi's samen moesten leven met mensen die uit Duitsland om politieke redenen gevlucht waren. Misschien deed men dit om de mensen wat van die beroemde Antilliaanse verdraagzaamheid bij te brengen.

BRIEVEN

Blijkens het artikel was de communicatie nog niet geheel verbroken met Nederland want er was nog een schip van de Grace-line binnengelopen met brieven van verwanten. De Amigoe schrijft hierover: 'brieven die met de laatste Grace-line binnenkwamen waren optimistisch en met een bijzonder gunstig accent voor de Duitse bezetting'. Zonder dat het woord direct gebruikt werd, maakte de krant duidelijk dat de mensen de brieven maar met een korreltje zout moesten nemen omdat ze gecensureerd werden door de Duitsers.

Cynisch zet ze zich dan ook af tegen deze optimistische getuigenissen per post: 'het bericht dat Himmler met de gestapo de politie heeft overgenomen zegt ons echter veel meer'. Daarna kijkt men naar de gevolgen die het Hitler-regime voor de kerk had en men voorzag dat de woorden van de koningin waar zouden worden en dat 'een zwaar lijden ons lieve Nederland wacht'.

Dit moest volgens de krant wel zo zijn want als de godsdienstvrijheid en de veiligheid van de clerus in gevaar kwam en daarnaast ook nog de kerkelijke eigendommen zouden worden afgenomen dan moest het lijden in Nederland wel heel ... zijn. In een op 3 juni verschenen artikel van de hand van ... apostolisch Vicaris mgr. Petrus Innocentius Verriet ... werd de oplossing dan ook aangedragen: 'blijven bidden, nederig gebed, door bidden zult gij medewerken aan het ... en behoud der wereld'.

MIDDELPUNT

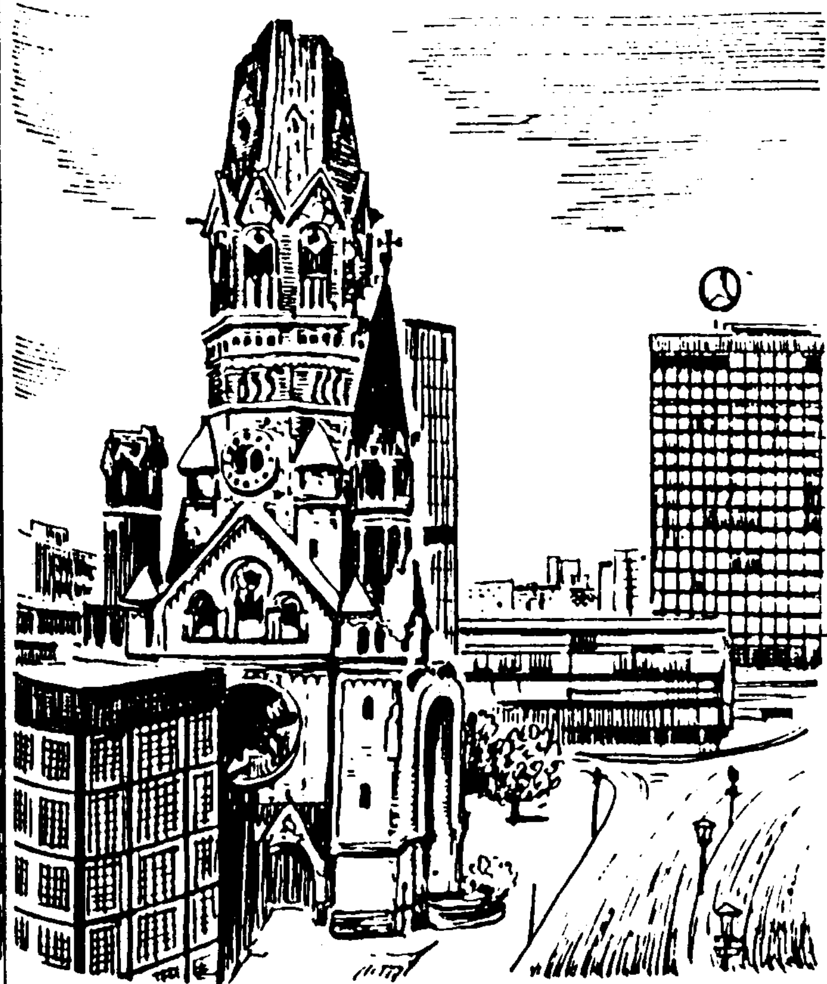
Bidden is natuurlijk heel ... mooi maar persoonlijk denk ik dat iets doen op z'n minst op de korte termijn iets meer effect heeft. Toch bleef men ook in deze zware tijden het belang van Curaçao hoog houden. Men rapporteerde met trots iedere gelegenheid dat het eiland in de belangstelling plaatste van de grote ... wereld. Ik weet niet of het toen ook al iets te maken had met toerisme zoals vandaag. 'In de New York Times van zondag 9 juni had een plaatje gestaan met de titel 'Turning attention to hemisphere defense'.

De voorzitter van de Senate Foreign Relations Committee, Kay Pittman hield over voorgenoemd onderwerp 'hemisphere defense' een lezing. Wat wil nu het geval? Op het moment dat de in de New York Times geplaatste foto werd genomen wees de vinger van de voorzitter op.... jazeker, Curaçao.

Zelfs in de harde tijd van ... oorlog stond het eiland, hoewel er geen vijand in velden of wegen was te zien, in het middelpunt van de belangstelling. Waarin een klein eiland toch groot kan zijn.

Gebouwen en monumenten in oude glorie hersteld

Berlijn ~~zonder Muur~~ ademt sfeer van oude cultuurstad

De Gedächteniskirche herinnert de Berlijners en bezoekers aan de stad aan de bombardementen die in de jaren '40 negentig procent van de stad hebben verwoest.

- door Norbert Hendrikse-

BERLIJN IS IN bij Westerse toeristen, die dit jaar in grote aantallen een bezoek brengen aan wat eens de hoofdstad was van het Duitse 'Reich' en dat binnenkort weer moet worden. Zij willen het wonder van de hereniging van de twee Duitslanden en het slechten van de gehate Muur met eigen ogen aanschouwen.

Met treinladingen en bussen vol worden zij aangevoerd. Duizenden jongeren met rug- en slaapzak en weinig te verteren. Gekomen niet alleen om het rock-spektakel van Pink Floyd op het Postdammer Platz te beleven, maar ook om eenmaal terug van de reis thuis te kunnen vertellen dat zij geweest zijn op de plek waar een stuk geschiedenis wordt geschreven.

Bussen vol kooptoeristen ook uit Oosteuropese landen en vooral uit Polen waar weliswaar Glasnost en Perestroïka eerder dan in andere Warschau Pact-landen hun intrede hebben gemaakt, maar waar de gevolgen van veertig jaar bureaucratisch wanbeleid nog aan den lijve wordt ondervonden. De Polen hebben nu wel geld te verteren, maar kunnen er niets voor kopen omdat, evenals in de Sovjet Unie, zowel de agrarische als de industriële produktie ernstig zijn gestagneerd.

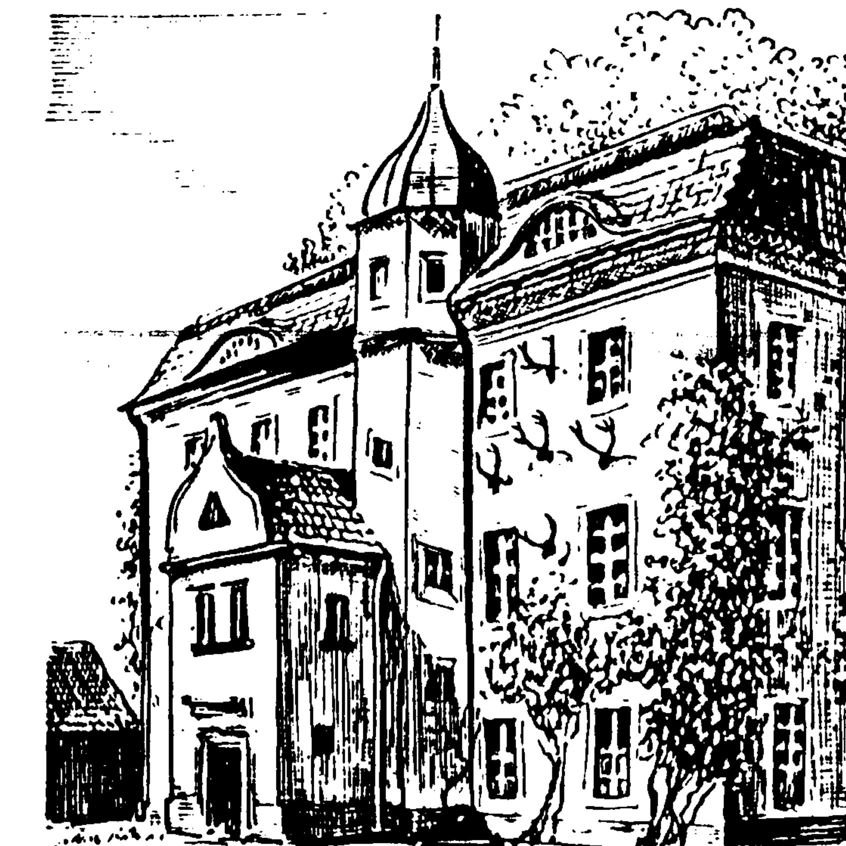
Zes uur 'smorgens in de buurt van de veelbezongen Kurfürstendamm in hartje Berlijn. Het is al opvallend druk op dit naar Westerse begrippen nog onchristelijk uur. Keurig geklede dames en heren verdringen zich op de perrons van de Berlijnse metro op weg naar hun werk. Op zo'n vijftig meter van een grote supermarkt staat een Poolse autobus geparkeerd. De passagiers staan in een lange rij voor de nog gesloten deur geduldig te wachten tot zij toegelaten worden om de boodschappenwagentjes te vullen met al die artikelen die thuis niet te krijgen zijn.

TIRADE

Een Berlijns vrouwtje die de zestig al moet zijn gepasseerd aanschouwt dit tafereel en begint terstond een scheldtirade. Ze begrijpt niet dat de 'Scheissregierung' toelaat dat die rot-Polen de Duitse winkels komen leegplunderen. Wat moeten de Polen dan niet hebben gedacht toen de Duitse hordes in '40 hun grens overschreden, en niet alleen de spullen uit winkels en huizen weghaalden maar ook mensen die in veewagens naar de concentratiekampen werden weggevoerd...

Op een caféterrasje van de altijd gezellig drukke 'Kudamm' geeft een Engelsman blijk van zijn bezorgdheid over de Duitse hereniging. 'Ik heb niets tegen de Duitsers. Integendeel, ik mag Duitsland zo graag dat ik blij was dat er twee waren', merkt hij laconiek op.

Hij kan niet begrijpen dat de week ervoor in Parijs de Poolse regering zomaar was afgestapt van de eis van garanties vooraf voor handhaving van de Oder Neisse grens. Wie weet haalde hij [illegible]ch minister Chamberlain voor de geest op het moment dat deze in 1939 uit het vliegtuig stapte na een bezoek aan Berlijn en vol trots met een waardeloos door Hilter ondertekend

Dit 'jachthuis' staat in Grünewald, een prachtig bosrijke en van meren voorziene omgeving even buiten Berlijn.

stukje papier zwaaide, dat een garantie voor een blijvende vrede zou moeten inhouden.

De Westberlijners maken zich over dit alles niet druk. Waarom zouden zij ook? Na de tragedie van de jaren veertig die van hun stad een grote ruïne maakte -90 procent van de gebouwen was verwoest door geallieerde bomaanvallen- profiteerden zij van de koude oorlog tussen de Sovjet Unie en de Verenigde Staten. Uncle Sam wilde van hun stadsdeel de etalage van het Westen maken, als voorbeeld voor Oost Europa van wat er mogelijk is in een kapitalistische maatschappij. Miljarden dollars werden gestoken in de wederopbouw van de stad die een oppervlakte heeft groter dan die van New York City met een totale bevolking van slechts drie miljoen (twee in West en een in Oost Berlijn). De autoriteiten van West Berlijn maakten dankbaar en verstandig gebruik van deze hulp. Er werd niet overhaast gebouwd zoals in andere verwoeste steden als b.v. in het Rijnland en het Ruhrgebied. Men ging doordacht te werk, met handhaving van de fraaie architectuur en stadsplanning waar de cultuurstad Berlijn in de vooroorlogse jaren bekend om stond.

RESTAURATIE

Historische gebouwen en monumenten die geheel of gedeeltelijk waren verwoest, werden nauwkeurig gereconstrueerd, zoals b.v. het Reichstag gebouw en de grote Joodse synagoge. De Berlijnse gids in de tourbus heeft duidelijk moeite met het uitleggen van feiten die rechtstreeks verband houden met de nazi-periode. Ze houdt het kort en laat het aan de bezoeker zelf over ervan te denken wat hij wilt.

Zondagmorgen trekken honderden gezinnen naar de Berliner Tiergarten, een van de grootste en mooiste dierenparken in de wereld. De dierentuin, die niet alleen door bommen en granaten was verwoest, maar ook door de inwoners van de beproefde stad die er hout kwamen kappen voor het stoken van de kachel, is in alle glorie hersteld. Zelfs de dieren in gevangenschap lijken te genieten van hun prachtige entourage. De Chinese panda schommelt vrolijk in zijn autoband, olifanten maken een dansje op de maten van een draaiorgeltje, zeeleeuwen vertonen hun kunsten in het ruime zwembassin en in de volières is het een gekwetter van jewelste.

West Berlijn is een stad die ademt door de ruimte geboden door brede met bomen en plantsoenen omzoomde lanen en grote pleinen en door de kleur en vorm van de flats in de woongebieden die charmanter aandoen dan de koude glazen woonkazernes van Rotterdam of Hamburg.

Een ritje met de S-bahn vanuit het centrum naar Grünewald duurt hooguit een halfuurtje. Dit fraaie bosrijke en van meren voorziene natuurgebied ligt op de weg naar de Wannsee. In één van de vele monumentale villa's die hier staan moet Reichsführer Heinrich Himmler indertijd aan zijn ondergeschikten Heydrich en Eichmann onder het genot van een glas cognac het besluit van Hitler hebben doorgegeven dat er 'een oplossing was gevonden voor het jodenvraagstuk'.

Wij volgen een aantal wandelaars op een bospad, waarbij opvalt dat ze bijna allemaal met een hond aan de lijn lopen. Het raadsel wordt opgelost bij het naderen van een groot meer, met Duitse 'gründlichkeit' gedeeltelijk ingericht tot hondenzwembad. Keurig afgebakend met oranjekleurige boeien in het water, met aan de overkant een strandje voor mensen in zwemtenue en verderop, gedeeltelijk aan het oog onttrokken een naaktstrand.

HONDENSHOW

Op het hondenstrandje wordt een gratis show van hondendressuur gepresenteerd.

Keurig onderhouden poedels, teckels, herders, rottweilers en zelfs een pitbull, moeten tonen hoe goed zij naar hun baas kunnen luisteren en opdrachten uitvoeren. Feilloos reageren zij op de korte commando's: braaf opzitten en dan pijlsnel het water inschieten achter een stuk hout aan dat zo snel mogelijk geapporteerd moet worden.

Een blond stuk in minirok en op hoge hakken die niet voor het rulle zand bedoeld kunnen zijn waar zij door paradeert, laat keer op keer haar witte slipje bewonderen wanneer zij bukt om een nieuw stuk hout op te rapen. Welgesteld Berlijn vermaakt zich op zondagmiddag....

Naar de overkant van de Muur, waarvan nog slechts fragmenten resten. Officieel kan je er met de U-bahn rechtstreeks naar toe rijden, maar er blijkt een spoorbrug kapot te zijn waardoor moet worden overgestapt op een bus die de aansluiting maakt op het traject in het oostelijk stadsdeel. Een vriendelijke Berlijner legt dit uit en loopt uit zichzelf mee om er zeker van te zijn dat wij niet de verkeerde kant opgaan. Ongevraagd brengt hij ons naar een museumpje op de plaats waar nog niet zo lang geleden checkpoint Charlie heeft gestaan. Het bewakershuisje is gesloopt en de slagbomen zullen ongetwijfeld bij souvenirsverzamelaars zijn terecht gekomen. Maar het grote bord in het Duits, Engels, Frans en Russisch hangt er nog met de waarschuwing dat men de Amerikaanse zone binnenkomt en het verboden is wapens bij zich te hebben.

Souvenirjagers mogen uit Muur stukje hakken...

Aan de overkant staan toeristen in de warme zomerzon zich een ongeluk te werken om toch maar een authentiek stukje Berlijnse Muur mee naar huis te kunnen nemen. Tientallen mannen en jongens verhuren zware beitels en hamers voor dit doel. Twintig minuten hakken voor tien Mark. Een stevig gebouwde Amerikaan heeft het aan de stok met een nog steviger gebouwde Rus van wie hij zijn gereedschap heeft gehuurd. Hij wil maar vijf Mark afrekenen omdat hij niet twintig maar slechts tien minuten nodig heeft gehad om een plastic zak tot barstens toe te vullen met Muur-puin.

Een Spaans meisje heeft het moeilijker. Het lukt haar slechts schilfertjes beton te verzamelen en dan niet eens de 'echte' waar de kleuren van de grafitti nog op zitten.

De Brandenburger Tor

Een eind verder op staat een grijze man in een verschoten uniform van de Volkspolizei. Zijn bruine schoenen passen niet bij de groengrijze kleur van het pak dat hem twintig jaar geleden moet hebben gepast. Hij houdt elke grote toeristenbus aan, laat de chauffeur honderd meter verderop parkeren en iedereen uitstappen om naar het centrum van het oostelijk stadsdeel- nog altijd zo'n twintig minuten wandelen- te lopen. 'Ze trappen er allemaal in', vertrouwt hij ons lachend toe, want dienst heeft deze gepensionneerde Vopo al jaren niet meer vervuld.

Oost Berlijn staat in de steigers. De indrukwekkende Brandenburg Tor is omgeven door ijzeren stellages waar metselaars en schoonmakers druk bezig zijn met herstelwerkzaamheden. De fraaie beeldengroep die normaliter de top siert is naar beneden gehaald voor een grote beurt. In het centrum liggen straten open en worden metro-stations die jaren dicht zijn geweest verbouwd.

Het Operagebouw en de Franse Kerk, eeuwen geleden door Hugenoten opgericht hebben zo te zien hun grote beurt al gehad en staan prachtig gerestaureerd te pronken in het late middaglicht. In tegenstelling met het westelijk stadsdeel zijn hier opvallend weinig mensen op straat. Zelfs het indrukwekkende Alexander Platz met de 150 meter hoge televisietoren en een 3000 kamers tellend luxe hotel ligt er bijna verlaten bij. Twee in keurig wit koksuniform gestoken jongelui staan langs het plein warme 'bradwurst' te verkopen, maar hebben weinig klandizie. Of wij geen trek hebben? Ja, maar niet in vette worst. Op een terrasje waar tenminste een beetje leven is vragen wij naar de menukaart en worden verwezen naar de bovenverdieping waar het restaurant zich moet bevinden. In de hal een uiterst vriendelijke garderobejuffrouw. De grote en sombere eetzaal is op een serveerster na geheel leeg zodat wij ijlings de trap weer afgaan op zoek naar wat gezelligers.

ETEN

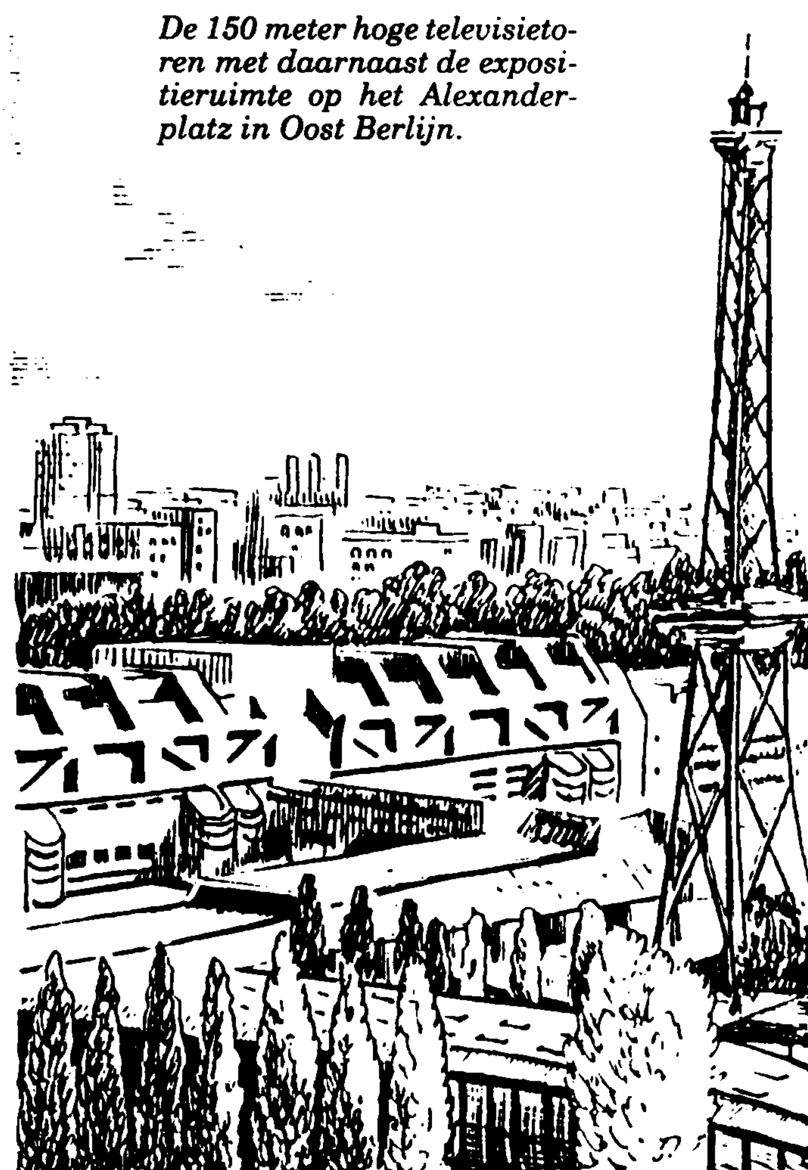
Aan een kleiner pleintje worden buiten lokale schotels geserveerd. Men kan kiezen tussen aardappelsoep, de onvermijdelijke braadworst met frietjes of driekleuren ~~macaroni met goulashsaus~~. Take it or leave it. De macaroni dan maar, maar dan wel met een biertje om het weg te spoelen. 'Dan moet U hiernaast zijn', zegt de man achter de toonbank onverstoorbaar. Als wij de volgende deur binnengaan blijken wij achter dezelfde toonbank te staan en vraagt dezelfde man wat wij graag gehad zouden willen hebben. Bureaucratie ten top gedreven, maar het Oostduitse bier smaakt er niet minder om. De vrouwen drinken het trouwens met een 'schuss' een scheutje limonadesiroop zoals de Belgen hun 'Geuse lambiek' kennen die je op de Antwerpse terrasjes kan bestellen: zwaar bier met grenadinesiroop.

'sAvonds terug op de Kurfürstendamm die blijft trekken als een magneet in deze levendige stad. De terrasjes zijn weer afgeladen vol en honderden passanten zijn aan het windowshoppen. Prachtige etalages met dure horloges en sieraden, mooie en minder mooie kleding, heerlijke chocola en andere lekkernijen en uiteraard ook de paradepaardjes van de Duitse autoindustrie: glanzende Mercedessen en blitse BMW's voor prijzen waar men een huis voor kan bouwen.

Ter hoogte van de Kaiser Wilhelm Gedächtniskirche aan het begin van de Kudam, waarvan men als een memento aan de bombardementen in de jaren veertig de beschadigde toren heeft laten staan naast een moderne kerk, demonstreren twee Berlijnsen tegen de consumptiemaatschappij. Met spierwitte gezichten die scherp afsteken bij hun bont kostuum dat bestaat uit etiketten, verpakkingen, blikjes etc staan ze roerloos naast elkaar voor de deur van een warenhuis. De meeste voorbijgangers weten niet waar het over gaat en denken dat het twee laatbloeiende hippies zijn die met hun tijd geen raad weten. Berlijn in de zomer van 1990: hoopvolle verwachtingen op economische en financieel gebied, maar niet zonder de nodige offers om de DDR en de rest van Oost Europa in de buurt van het EG-niveau te brengen.

Politiek gezien, onzeker. Hoe zal dit er allemaal over pakweg een jaar uitzien wanneer er geen DDR en Bondsrepubliek meer bestaan, maar gewoon één Duitsland? Men maakt zich nu al wereldwijd druk over de gevolgen van de éénwording. Over de macht van het nieuwe herenigde Duitsland dat ongetwijfeld een superpower gaat worden naast Japan, de Verenigde Staten en de Sovjet Unie. Wij kunnen ons dat levendig voorstellen.

De 150 meter hoge televisietoren met daarnaast de expositieruimte op het Alexanderplatz in Oost Berlijn.

= door Victor Hafkamp =

ONDER DE LOUPE

W.K. zegel vernietigd

NIET ALLEEN de Nederlandse voetballiefhebbers, ook de postzegelverzamelaar en de PTT moeten langzamerhand een gloeiende hekel hebben aan de voetballers van de Duitse bondsrepubliek. Voor de tweede keer heeft het Westduitse team door Nederland met 2-1 te verslaan een stokje gestoken voor de uitgifte van een speciale zegel, gewijd aan een wereldtitel voor Oranje.

Vorig jaar had PTT-directeur Scheepbouwer bij de overhandiging van de Nederlandse postzegel ter gelegenheid van 100 jaar KNVB aan Jan Wouters, toen aanvoerder van Oranje, de belofte gedaan dat er een zegel zou komen als Nederland de wereldtitel zou veroveren. Maar de Westduitsers wisten Nederland in de achtste finales van de titel af te houden en gingen later zelf met de eer strijken.

Voor de PTT had dat inmiddels grote gevolgen. Er was een zegel voor de wereldtitel klaar, in een oplage van één miljoen gedrukt, bij Johan Enschedé en Zonen en in de kluis klaargelegd voor uitgifte op de maandag na de grote finale. Maar het Westduitse succes betekende dat 999.900 exemplaren moesten worden vernietigd. Een velletje van honderd werd als curiositeit en museumstuk bewaard.

Daarmee herhaalde zich het drama van 1974, toen iedereen al een beetje op een wereldtitel voor het team van Johan Cruijff had gerekend, maar de Westduitsers in de eindstrijd toch een goaltje meer maakten. Dat jaar moesten liefst 7.5 miljoen exemplaren de papiervernietiger in.

Voor de PTT was deze kostenpost onvermijdelijk. Postzegeluitgiften moeten allang tevoren klaar zijn, wilden ze de aangekondigde emissiedag halen. Ook in dit geval begonnen de voorbereidingen al maanden voor de geplande finaledag. Een bedrijfsrisico dus het

drukken van zegels, voor een nog niet behaald succes.

DDR EXIT

Het is in Italië overigens de laatste keer geweest dat Nederland een team van de bondsrepubliek ontmoette. Op korte termijn komt er een gezamenlijk nationaal elftal van de beide verenigde Duitslanden. Niet alleen de Oostduitse competitie verdwijnt, ook de Oostduitse postzegels zullen vermoedelijk per 1 januari 1990 een stukje historie zijn.

De naam 'Deutsche Demokratische Republik' op postzegels is al verleden tijd. De monetaire unie met de bondsrepubliek die 1 juli inging, was al een bijna beslissende stap op weg naar de hereniging die voor de filatelisten zal inhouden dat ze hun collectie 'DDR' en 'Bundespost Berlin' zullen kunnen afsluiten, want ook aan de aparte postdienst van de voormalige en — vermoedelijk — toekomstige hoofdstad van Duitsland komt een einde.

Op 1 juli kwamen in Oost-Duitsland nieuwe zegels uit, waarop de benaming 'Deutsche Post' voorkomt. Dat is vermoedelijk de benaming die alle zegels van Duitsland in de toekomst zullen vermelden.

De serie bestaat uit negen zegels met ontwerpen die verrassend veel lijken op de zegels met bezienswaardigheden die in de —nu nog — bondsrepubliek in omloop zijn. Op de plaatjes staan o.a. het Goethe-Schiller-monument in Weimar, de befaamde Brandenburger Poort in Berlijn, de Semperopera in Dresden, het Slot Sanssouci in Potsdam en de Dom in Maagdenburg. De zegels hebben een frankeerwaarde van resp. 10, 30, 50, 60, 70, 80, 100, 200 en 500 pfennig. De zegel van 50 pfennig met de Brandenburger Poort kwam 31 juli ook als rolzegel uit. Vermoedelijk zal deze serie maar kort in omloop blijven.

KONINGSHUIS

Te oordelen naar de vele postzegels die de Britse posterijen aan leden van het koninklijk huis hebben opgedragen, zijn de bewoners van het Verenigd Koninkrijk erg gesteld op koningin Elisabeth en haar familie. Er gaat geen prinselijk huwelijksfeest, regeringsjubileum of prinselijke geboorte voorbij of de PTT in Engeland en die in verscheidene Gemenebestlanden komen met speciale uitgiften. Dat geldt ook weer voor de negentigste verjaardag van de koninginmoeder die ook Elisabeth heet.

Zij vierde haar verjaardag op 4 augustus. Twee dagen daarvóór kwamen hier zegels in de verkoop (20, 29, 34 en 37 pence) met portretten van de jarige op achtereenvolgens haar tachtigste verjaardag, als koningin van Groot-Brittannië en Noord-

Ierland bij de kroning van haar man George de Zesde, als hertogin van York na haar huwelijk met (toen nog) kroonprins George en als tiener.

Niet alleen de Britten, ook een aantal andere volkeren — voornamelijk behorend tot de Commonwealth-landen — kunnen zegels en blokjes kopen, waarop de levensloop van de koningin-moeder is uitgebeeld. Tot de landen met zulke uitgiften horen onder meer Gambia, Lesotho, Oeganda en Sierra Leone in Afrika, de Maladiven (een eilandengroep in de Indische Oceaan) en de Caraïbische eilanden Nevis, Saint Vincent, Grenada en de bij Grenada horende Grenadines. De posterijen van die landen hebben drie zegels en een souvenirvelletje aangekondigd. Alle zegels tonen portretten van de koninginmoeder in haar ontwikkeling van jong meisje tot oudere vrouw. De zegels werden in stripjes van drie uitgebracht.

Ook het eiland Man, gelegen in de Ierse Zee tussen Ierland en Engeland, heeft een zegel aangekondigd met een portret van de populaire Britse koningin-moeder.

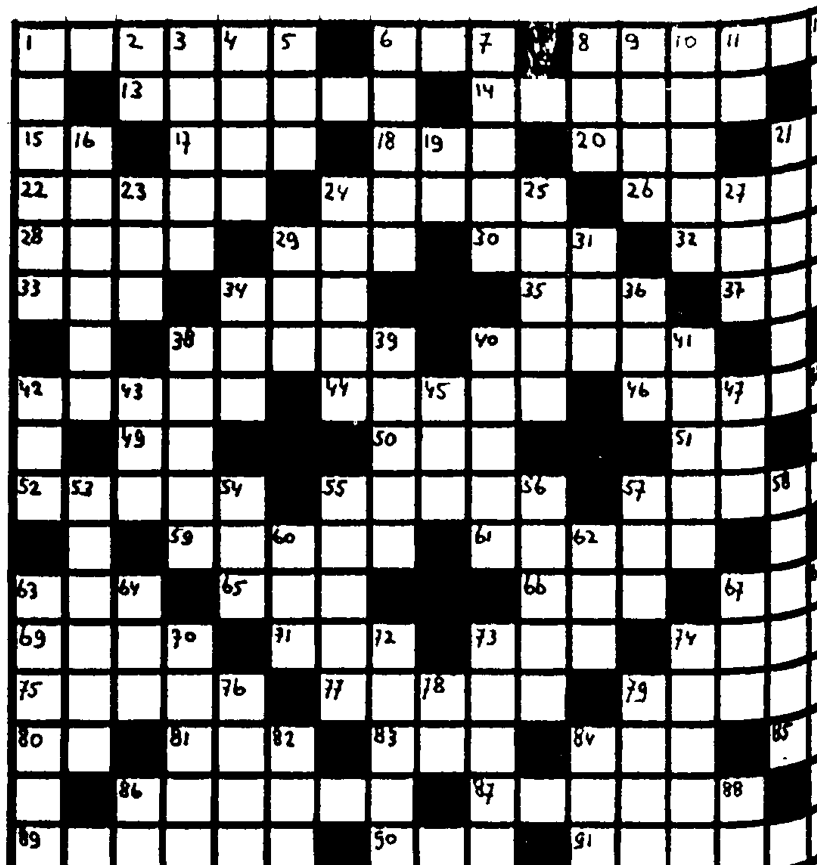
In Nederland gaf PTT Post op 3 juli een serie van twee bijzondere postzegels uit met de thema's VOC-schepen en SAIL '90 Amsterdam. De beide zegels zijn ontworpen door Ko Sliggers uit Rotterdam.

Het gaat om twee postzegels met de waarden 65 en 75 cent.

Op de postzegel van 65 cent staat een detail van een schilderij van Abraham Storck met een wapperende Nederlandse vlag. Een 17-de eeuwse prent laat de bouw zien van een VOC-schip. Daaronder het wrak van het vlaggeschip van het VOC, de Amsterdam te Hastings (Engeland). Deze postzegel is gedrukt in de kleuren cyaan, gel, magenta en zwart.

De andere postzegel heeft als thema SAIL '90 Amsterdam: Het zeilschip uit het verleden naar de werkelijkheid van nu. Links is een deel van een windjammer, een historisch scheepstype, te zien, met masten en ra's waarop enkele matrozen staan. Rechts op de postzegel staat een detail van een schilderij van Abraham Storck. In het midden staat een abstracte vorm, die afgeleid is van een afbeelding van auto's langs het Noordzeekanaal tijdens de SAIL-manifestatie.

KRUISWOORD PUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Oplossing; 6. Soort papegaai; 8. Leiding; 13. Overschot; 14. Muziekinstrument; 15. Bordspel; 17. Plas; 18. Loot; 21. Muzieknoot; 22. Grondvesten; 24. Genezen; 26. Insekt; 28. Edelgas; 29. Raamscherm; 30. Hert; 32. Plaats in schouwburg; 33. Voorzetsel; 34. Weldoorvoed; 35. Zat; 37. Boom; 38. Gereedschap; 40. Veel; 42. Provincie hoofdstad; 44. Werkelijk; 46. Jaargetijde; 49. Lengtemaat; 50. Aanwijzend voornaamwoord; 51. Persoonlijk voornaamwoord; 52. Uitstekend; 55. Symptoom; 57. Plaats in Noord Holland; 59. Eenjarig dier; 61. Mist; 63. Sprookjesfiguur; 65. Vruchtenat; 66. Huid; 67. Wedloop; 69. Bijbelse figuur; 71. Bestek; 73. Bijwoord; 74. Griekse godin; 75. Omlaag; 77. Onderwijzen; 79. Geducht; 80. Bijwoord; 81. Onintelligent; 83. Voertuig; 84. Precies; 85. Persoonlijk voornaamwoord; 86. Diplomaat; 87. Suffen; 89. Rondrijden; 90. Europeaan; 91. Slechts een.

VERTIKAAL: 1. Spoedeisend; 2. Geheel de uwe; 3. Vlechten; 4. Moment; 5. Drager van erfelijke eigenschappen; 6. Voordat; 7. Bloem; 8. Metalen mondstuk; 9. Reus; 10. Vlaskam; 11. Filmfiguurtje; 12. Draaien; 16. Van andere mening; 19. Deel van de bijbel; 21. Bestuurder; 23. Bepaalde inhoudsmaat; 24. Zuivelprodukt; 25. Opstandeling; 27. Prul; 29. Geleden; 31. Telwoord; 34. Plas; 36. Vogel; 38. Gesneden steen; 39. Onbepaald voornaamwoord; 40. Maat nemen; 41. Ambachtsman; 42. Zoogdier; 43. Star Wars; 45. Boom; 47. Ontkenning; 48. Tandbeen; 53. Vreemde munt; 54. Meisjesnaam; 55. Lichaamsdeel; 56. Voorzetsel; 57. Goed; 58. Vuil; 60. Mak; 62. Afgelegen; 63. Fanatiek mens; 64. Gelofte; 67. Wedren; 68. Plaats in Flevoland; 70. Gelooide huid; 72. Godsdienstige gemeenschap; 73. Rangtelwoord; 74. Hevige afkeer hebben van; 76. Kleur; 78. Deel van een mast; 79. Aanwijzend voornaamwoord; 82. Echtgenoot; 84. Ontkenning; 86. Persoonlijk voornaamwoord; 88. Deel van de bijbel.

DIT IS DE eerste aflevering van een schaakrubriek, die van nu af aan eens in de twee weken in de Amigoe gepubliceerd zal worden. De schrijver ervan is Jules Welling (40), die al meer dan twintig jaar op professionele basis het internationale schaakleven van dichtbij volgt. Hij was onder meer medeauteur van de biografie van oud-wereldkampioen prof. Max Euwe, die in 1976 verscheen. Recentelijk schreef hij met grootmeester John van der Wiel het toernooiboek van het Interpolistoernooi 1989 en het Jan Timman Matchboek (1990).

Welling is in Nederland medewerker van het KNSB-bondsblad Schakend Nederland en het weekblad Schaaknieuws, in de Verenigde Staten van Inside Chess, in Engeland van Pergamon en in Zwitserland van Die Schachwoche.

Schaken

De nieuwe kandidaten

= door Jules Welling =

TOEN HET KANDIDATENTOERNOOI in 1962 op Curaçao gehouden werd, was hij er al bij: Victor Korchnoi. In het Interzonale toernooi, dat in juni en juli in de Filippijnse hoofdstad Manilla gehouden werd, plaatste de naar Zwitserland uitgeweken grootmeester zich opnieuw voor de krachtmeting der kandidaten, die de uitdager van de wereldkampioen moet opleveren.

Korchnoi is inmiddels 59 jaar en staat met een rating van 2630 gedeeld elfde op de nieuwe ranglijst van de Wereldschaakbond (FIDE). Het Interzonale toernooi werd dit keer volgens het Zwitserse systeem afgewerkt. De 64 deelnemers speelden 13 ronden om 11 promotieplaatsen.

De Sovjets Boris Gelfand, Vassily Ivanchuk en Mikhail Gurevich domineerden het evenement, maar voor de laatste duurde het toernooi twee ronden te lang. Hij verloor van de Indiër Visnawathan Anand en de Engelsman Nigel Short en daarmee ging een plaats in het Kandidatentoernooi aan zijn neus voorbij. Gelfand en Ivanchuk haalden het wel; zij deelden de eindzege met 9 punten.

De derde plaats werd gedeeld door de al eerder genoemde Anand en Short. De vijfde plaats werd gedeeld door de Hongaar Gyula Sax, de Zwitser Victor Korchnoi, de Westduitser Robert Hübner, de Joegoslaaf Predrag Nikolic en de Sovjets Leonid Judasin, Sergej Dolmatov en Alexei Dreev met 8 punten.

Een aantal gerenommeerde namen werd door deze elf buiten het Kandidatentoernooi gehouden. Voor Valeri Salov uit de Sovjet-Unie was er een excuus: hij werd tijdens het toernooi ziek en moest voortijdig naar huis. Een hele reeks topgrootmeesters viel buiten de boot, onder wie voormalige kandidaten als de Amerikaan Yasser Seirawan, de IJslander Johann Hjartarson (beiden 7,5 punt), de Filippijn Eugenio Torre en de Sovjets Mischa Tal en Andrei Sokolov (6,5 punt).

Nog verder terug lagen de Hongaar Lajos Portisch en de Sovjet Raphael Vaganian (5,5 punt). Ook oud-wereldkampioen Vassily Smyslov, eveneens 5,5 punt, kwam er niet aan te pas.

De elf promovendi krijgen in de eerste ronde van het Kandidatentoernooi gezelschap van drie spelers, die in de vorige cyclus tot de halve finale reikten: de Nederlander Jan Timman, de Engelsman Jonathan Speelman en de Sovjet Arthur Yusupov.

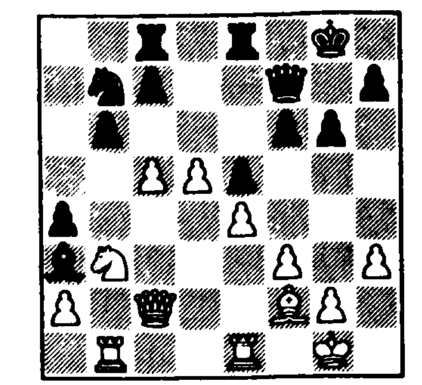
RANGLIJST

Op 1 juli maakte de FIDE de nieuwe wereldranglijst bekend. Die ziet er als volgt uit: 1. Kasparov (Sov) 2800, 2. Karpov (Sov) 2730, 3/4. Gelfand (Sov), Ivanchuk (Sov) 2680, 5. Timman (Ned) 2660, 6/7. Ehlvest (Sov), Salov (Sov) 2655, 8. Kamsky (VS) 2650, 9. Gurevich (Sov) 2640, 10. Seirawan (VS) 2635, 11/13. Andersson (Zwe), Korchnoi (Zwi), Vaganian (Sov) 2630, 11/17. Dreev (Sov), Dolmatov (Sov), Khalifman (Sov), Judasin (Sov) 2615, 18/22. Anand (Ind), Short (Eng), Ribli (Hon), Polugaevsky (Sov), Nunn (Eng) 2610.

Op 26 juli kwam de FIDE voor de dag met de paring voor de eerste ronde van het Kandidatentoernooi: Timman-Hübner (2585), Ivanchuk-Judasin, Gelfand-Nikolic (2600), Korchnoi-Sax (2600), Short-Speelman (2605), Dolmatov-Yusupov en Dreev-Anand.

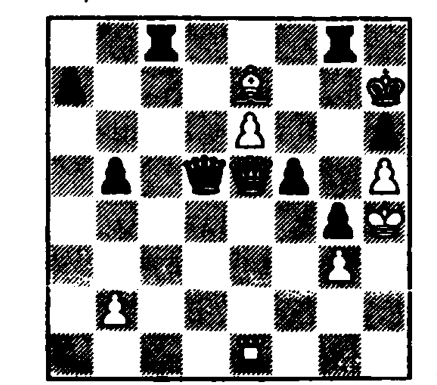
De winnaars van deze zeven matches, die over zes partijen gaan, plaatsen zich voor de kwartfinale. Daar krijgen zij gezelschap van de verliezer van de aanstaande tweekamp om het wereldkampioenschap tussen titelverdediger Gary Kasparov en uitdager Anatoli Karpov. Die match wordt deels in New York (VS) en deels in Lyon (Fra) gehouden. De tweekamp begint op 7 oktober.

Dat Korchnoi nog steeds zijn mannetje staat, mag blijken uit de volgende partij uit het Interzonale toernooi van Manilla: Korchnoi-Gulko (VS, 2600): 1. d4, pf6 2. c4, g6 3. Pc3, d5 4. cxd5, Pxd5 5. e4, Pxc3 6. bxc3, Lg7 7. Lc4, 0-0 8. Le3, b6 9. Pf3, La6 10. 1xa6, Pxa6 11. Da4, Pb8 12. 0-0, Dd7 13. Dc2, Pc6 14. Tad1, e6 15. c4, Tac8 16. Tfe1, Tfe8 17. h3, De7 18. Lg5, f6 19. Lh4, e5 20. d5, Pa5 21. Pd2, Lf8 22. f3, Df7 23. Lf2, Pb7 24. Pb3, a5 25. Tb1, La3 26. c5, a4

27. c6, axb3 28. Dxb3, Ld6 29. cxb7, Tb8 30. a4, Txb7 31. a5, Dd7 32. T1, Ta8 33. Kh2, Kg7 34. Db2, Ta6 35. Tec1, b5 36. Tc6, Txc6 37. dxc6, Dxc6 38. Tb8 39. a7, Ta8 40. Ta5, b4 41. Db3, Td8 42. Dd5, Da8 43. Dxa8, Txa8 44. Tb5, c5 45. Tb6, Lf8 46. Tb7+, Kh6 47. Le3+, g5 48. Tb8, Txa7 49. Txf8, Tb7 50. Lxc5, b3 51. Tg8 en zwart gaf het op (51. -, b2 52. Lf8+, Kh5 53. g4+, Kh4, 54. Lc5 en 55. Lf2 mat).

Een groot talent is zonder twijfel Vassily Ivanchuk, die gedeeld eerste werd. Hier zijn partij tegen de Joegoslaaf Predrag Nikolic (wit): 1. d4, f5 2. g3, Pf6 3. Lg2, g6 4. c3, c6 5. Lg5, Lg7 6. Pd2, d5 7. Ph3, 0-0 8. 0-0, De8 9. c4, Pe4 10. Pce4, dxe4 11. f3, exf3 12. exf3, Df7 13. Te1, Dxc4 14. Lxe7, Te8 15. Kh1, Pa6 16. Lf1, Df7 17. Pg5, Dd5 18. Dc1, b5 19. Lg2, Lb7 20. f4, Dxd4 21. a4, Tab8 22. axb5, cxb5 23. Txa6, Lxa6 24. Dc6, h6 25. De6+, Kh8 26. Pft+, Kh7 27. Pe5, Lxe5 28. fxe5, Dc4 29. Df6, Lb7 30. e6, Tg8 31. h4, Lxg2+ 32. Kxg2, Dd5+ 33. Kh3, Tbc8 34. h5, g5 35. De5, g4+ 36. Kh4,

36. -, Tc2! Wit gaf het op. Er dreigt 37. -, Th2 mat. Op 37. Te2 volgt 37. -, Dxe5 met damewinst.

WINNAAR VORIGE WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van dez Amigoe kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

H. de Wolf
Heraweg #2
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden:
KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Decimaal; 8. Generaal; 15. IJzig; 16. Ida; 17. Are; 18. Elba; 19. Ka; 20. Oud; 21. Dal; 23. Ecu; 24. Ds.; 25. Buur; 27. Adelaar; 30. Krijt; 32. Eton; 35. Nadelig; 39. Kilo; 41. Ui; 42. Adé; 43. Ore; 44. Reu; 45. As; 46. Klam; 48. Gek; 50. Aai; 52. Nest; 54. Later; 55. Beesd; 56. Buik; 58. Neb; 60. Fez; 61. Telg; 64. IJs; 65. End; 66. Oer; 68. Eli; 69. E.O.; 70. Daan; 72. Eenmaal; 75. Gage; 77. Haag; 80. Notedop; 84. Nuth; 86. Al; 87. Ada; 88. Arr.; 89. Lui; 90. Ed; 91. Noen; 93. Tra; 95. A la; 97. Prei; 99. Dekstoel; 100. Bakboord.

VERTIKAAL: 1. Dijkbreuk; 2. Ezau; 3. Ci.; 4. Igor; 5. Aida; 6. A.D.; 7. Lade; 8. Gala; 9. Er; 10. Neer; 11. Reu; 12. Al; 13. Abdij; 14. Lastpost; 22. Aleer; 26. UNO; 28. Dia; 29. Aai; 31. Rui; 33. Til; 34. Namaken; 35. Negende; 36. Dok; 37. Lek; 38. Griezel; 39. Kunstig; 40. Las; 47. Ali; 49. Ere; 51. Abe; 53. Ede; 56. Bijdehand; 57. USA; 59. Bon; 60. Fra; 62. Leg; 63. Goedheid; 67. Emmer; 71. Ara; 73. Ego; 74. Ako; 76. Aju; 78. Aloe; 79. Gans; 80. Nato; 81. Taal; 82. Drab; 83. Plak; 84. NIPO; 85. Teer; 92. E.K.; 94. Re; 96. La; 98. Ro.